

Transcript (woordelijk verslag)

van de vergadering van de
Provinciale Staten van Drenthe

gehouden op 21 april 2021

Transcript

Vergadering van Provinciale Staten van Drenthe

Woensdag 21 april 2021

Locatie: digitale vergaderomgeving van het Drents parlement

Aanwezig:

mevrouw J. Klijnsma, voorzitter

de leden:

mevrouw B. van den Berg-Slagter (ChristenUnie)

de heer T.P. Blinde (JA21)

de heer E. Bos (GroenLinks)

de heer J.F. Bos (Forum voor Democratie)

de heer R.A.A. Bosch (PvdA)

de heer R.W. Camies (JA21)

de heer B. van Dekken (CDA)

mevrouw G.J. Dijkers (SP)

de heer J.W. Drukker (JA21)

mevrouw H.T. Haan (GroenLinks)

mevrouw A.M. Kleine Deters (D66)

mevrouw S.D. Kort (PVV)

de heer R. du Long (PvdA)

de heer H. Loof (PvdA)

de heer R. Mäkel-van Luttikhuisen (SP)

mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD)

mevrouw C.M.J. Mentink-Broekhuis (CDA)

de heer J.J. Moes (VVD)

de heer W.L.H. Moinat (SP)

de heer H.R. Nijmeijer (GroenLinks)

de heer H. Omlo (JA21)

de heer H.J. Pragt (D66)

de heer R.R. Pruisscher (ChristenUnie)

mevrouw J.A. Roggen (PvdA)

de heer J.G.M. Schomaker (PvdA)

de heer G. Serlie (VVD)

mevrouw E. Slagt-Tichelman (GroenLinks)

mevrouw A. Udinga (VVD)

de heer N.A. Uppelschoten (PVV)

mevrouw E.C. Vedder-Monaster (CDA)

de heer S.J. Vegter (CDA)

de heer H.H. Veldsema (ChristenUnie)

de heer H. Velzing (Forum voor Democratie)

de heer A. Vorenkamp (PVV)

mevrouw R.R.M. Zuiker (Partij voor de Dieren)

de heer G. Zuur (CDA)

mevrouw F. Zwaan-Alberts (VVD)

de heer P.A. Zwiers (PvdA)

mevrouw S. Buissink, griffier

Voorts aanwezig de leden van het college van GS:

de heer C. Bijl (PvdA)

de heer H. Brink (VVD)

de heer H.J. Jumelet (CDA)

de heer J.N. Kuipers (GroenLinks)

de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)

Afwezig:

de heer F.P. Duut (JA21)

de heer J. Smits (VVD)

de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal); agendapunt J

A/B Opening en mededelingen

De voorzitter: Ik open de vergadering en ik meld u dat de stemmingen over de voorstellen en de ingediende moties en amendementen gebundeld plaatsvinden aan het eind van deze vergadering. Wanneer in de loop van deze vergadering duidelijk wordt dat het allemaal een beetje uitloopt, dan zullen die stemmingen na 13.00 uur plaatsvinden en dan zal ik een korte lunchpauze inlassen.

B. Mededelingen

De voorzitter: Gedeputeerde Bijl wil een mededeling doen over de 'Vervreemding van delen van Veenhuizen'. Ik geef het woord aan gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter dank u wel. We hebben met gepaste vreugde kennisgenomen van de gunning door het Rijksvastgoed- bedrijf aan de nieuwe rentmeester zoals dat heet, een combinatie van het Drents landschap, Stichting BOEi en de Nederlandse monumentenorganisatie, van het ensemble aan monumenten in Veenhuizen dat zou worden afgestoten door het Rijk. Hier is jaren aan gewerkt. En op de achtergrond hebben de gemeente Noordenveld en provincie Drenthe ook altijd daarin een rol gespeeld. De laatste tijd in de procedure nadrukkelijk niet. Dat zeg ik erbij, omdat dat ook niet kon in de procedure. Met de uitkomsten van de vervreemding zijn wij zeer tevreden. In de Investeringsagenda staat al meer dan 5 jaar een bedrag opgenomen van € 750.000, dat besteed kan worden aan de uitwerking van deze plannen. Dus de eerste stap die we gaan zetten, is met de nieuwe rentmeester in gesprek gaan met de gemeente Noordenveld om te kijken hoe we dat op een goede manier kunnen vormgeven. Wij beschouwen dit als een mooie opmaat naar de vergadering van het Werelderfgoedcomité van UNESCO. En wanneer u met reces bent, zal ik namens u digitaal naar China gaan van 23 tot 27 juli en dan hopen we dat de erkenning als werelderfgoed- inschrijving dan kan worden afgerond. En dat zou dan een mooie afronding zijn van een jarenlange procedure. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Gedeputeerde Bijl dank u wel. En dit is inderdaad een vreugdevolle mededeling. Gedeputeerde Jumelet wil een mededeling doen over het plan van aanpak 'Toezicht van de RUD Drenthe'. Gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter. Gisteren hebben uw Staten een brief ontvangen van het college, waarin we u informeren over het milieutoezicht op de bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is. Onze gezamenlijke uitvoeringsdienst RUD voert dit milieutoezicht voor ons uit. Ik wil ook nu al wat toelichten ook naar aanleiding van die brief. Helaas zijn we met de directie van de RUD tot het inzicht gekomen dat het toezicht op onze provinciale bedrijven de laatste jaren niet sluitend en aantoonbaar is uitgevoerd. Aanleiding voor een gesprek hierover waren voor ons de Jaarstukken 2019 van de RUD, waar het college onder aanvoer van gedeputeerde Kuipers in het DB vragen over heeft gesteld. Het percentage uitgevoerd toezicht was niet volgens de afspraken met de provincie. Dit was in juni 2020 en het gaat hier overigens niet over het milieutoezicht op onze BRZO-bedrijven, welk toezicht is belegd bij de Omgevingsdienst Groningen. In augustus 2020, vorig jaar, heeft de RUD de prognose gemaakt dat ze 80% van het toezicht van alle bevoegde gezagen zouden kunnen uitvoeren. Om deze prognose ook voor de provincie te kunnen behalen, zijn de toezichthouders van de provinciale bedrijven op dat moment per direct vrijgemaakt voor de andere taken. Hier heeft het college u destijds daar

over geïnformeerd. In november 2020 bleek deze prognose echter niet realistisch te zijn. Het college heeft hierop de directie van de RUD verzocht een plan van aanpak op te stellen om het toezicht op het wettelijk vereiste niveau terug te brengen. De RUD heeft een QuickScan uitgevoerd om de aard en omvang van de toezichtproblemen in beeld te krijgen. De QuickScan laat een verbetering zien voor de jaren 2019 en 2020. Maar, zoals gezegd, het is nog niet op orde. Met het plan van aanpak, dat naar aanleiding van de uitkomsten van de QuickScan is opgesteld, verwacht het college nu dat de RUD het toezichtniveau kan herstellen. Zowel de uitkomsten van de QuickScan als het plan van aanpak hebben we bij onze brief toegevoegd, die we uw Staten gisteren dus hebben toegestuurd. In het plan van aanpak zijn extra uren geraamd, waarmee we uitgaande van het uitvoeringsvoorstel van de RUD, binnen onze begroting blijven. Ik wil hier ook benadrukken, dat bij ongewone voorvallen altijd actie is ondernomen door de RUD en waar nodig ook actie heeft gevolgd. Het probleem namelijk van toezicht richt zich dan ook op de reguliere taken, het reguliere toezicht. De RUD geeft aan dat zij de administratie voor sluitend en aantoonbaar toezicht met onmiddellijke ingang op orde brengt. Ze is hier ook al mee begonnen. Als bevoegd gezag vinden we het net als uw Staten van groot belang dat onze bedrijven handelen volgens de vergunning en veiligheid voor de omgeving en dat het ook voor onze inwoners geborgd is. Tot slot, we monitoren de voortgang van de uitvoering van het plan van aanpak. Het college wil hierbij externe partijen ook betrekken, zodat alle inzet gepleegd kan worden voor het op orde brengen van de zaken. Uiteraard houden wij uw Staten ook op de hoogte en ik verwijs u nogmaals naar de brief, die u gisteren is toegestuurd. Dat wilde ik u alvast toelichten voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Jumelet. Ik zie dat er een paar vragen zijn naar aanleiding van uw mededeling. De heer Veldsema.

De heer Veldsema: Dank u voorzitter. Mijnheer Jumelet verwijst naar een brief, maar ik ben aan het zoeken, ik kan hem niet vinden. Is hij via de post gekomen of zit hij in een mailbox ergens verstopt? Ik heb al her en der gevraagd, maar ik zie hem niet.

De voorzitter: Ik zie mevrouw Kleine Deters die ook een vraag heeft.

Mevrouw Kleine Deters: Ja, exact dezelfde vraag als mijnheer Veldsema. Wij hebben ook

De voorzitter: Ik kijk even naar de griffie. Er is gisteren een hele stapel uit GS gekomen, hoor ik hier en waarschijnlijk zit daar die brief tussen. Ik vraag even aan de griffie om te achterhalen of die brief bij de Statenleden terecht is gekomen en dan meld ik u zo meteen waar u hem kunt vinden. Zullen we dat afspreken? Dank u wel. Of wil de heer Vorenkamp nog een vraag stellen? De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Inderdaad voorzitter. Een korte vraag aan de heer Jumelet. U gaat de voortgang monitoren. Hoe gaat u dat doen?

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, in de brief geven wij aan dat er een plan van aanpak is, namelijk van de QuickScan. Daarin maken we duidelijk hoe we dat aanpakken. Dus ik verwijs nu allereerst naar de brief. Maar deze mededeling is er vooral om u erop te wijzen dat dit alles nu aan de orde is. Dat we daar alle inzet op plegen, om dat ook met de RUD goed op orde te brengen.

De voorzitter: Ik zag de heer Blinde ook nog zijn hand opsteken. Ik kijk naar mijn scherm. De heer Blinde.

De heer Blinde: Dank uw wel voorzitter. Ook wij hebben nog geen brief ontvangen, maar die zal zeker binnenkort binnenkomen. Maar ik had nog even wat verduidelijking over die externe partij, die een soort van toezicht kan gaan houden. Kan de heer Jumelet daar iets meer over uitbreiden?

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, ik doe de mededeling. Ik verwijs naar de brief. Het is vervelend dat u de brief nog niet heeft gezien, dat besef ik maar al te goed. Maar we vonden het belangrijk genoeg om het toch hier ook al mee te delen, zodat u ook weet dat het onze aandacht heeft. We hebben gezegd naar aanleiding van het traject wat we hebben gelopen, u weet misschien, collega Kuipers zit in het bestuur van de RUD en hij heeft ook vergunningen in zijn portefeuille. Ik doe toezicht en handhaving, dus we trekken samen op. We hebben met elkaar gesproken met de RUD over deze zaak die we hebben gezien, als het gaat om regulier toezicht. Vervolgens hebben we ook gezegd, we willen dat goed monitoren, we willen het ook in het plan van aanpak verder gaan uitwerken. Dat betekent ook dat we hebben gezegd: We hebben er vertrouwen in dat het goed gaat komen. Maar nu willen we er extra inzet op plegen, door een externe partij te vragen om het goed te volgen. Dat staat ook beschreven in het plan van aanpak en in die brief is dat ook gemeld, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Wij gaan nog even na of de brief bij uw geland is en u hoort zo meteen van mij. De griffiemedewerkers zijn druk doende achter mij. Dat kunt u niet zien geloof ik, maar dat is wel het geval. Goed. Ik kan u melden dat er afmeldingen zijn ontvangen van de heer Smits en van de heer Duut. De heer Smits van de VVD en de heer Duut van JA21. Het is een beetje rumoerig achter mij, maar komt goed denk ik.

C. Vaststelling van de agenda

De voorzitter: Dan kom ik bij punt C van de Agenda. De vaststelling. Ik heb twee moties vreemd aan de orde van de dag die zijn aangekondigd. De fractie van JA21 heeft de motie vreemd aan de orde van de dag aangekondigd over 'Hulp voor Drentse ondernemers met schulden'. Kan er ingestemd worden met deze agendering van deze motie? Geloof het wel. Dank u wel. Dan gaan we deze motie toevoegen als Agendapunt H aan de agenda. En de fractie van de SP heeft een motie vreemd aan de orde van de dag aangekondigd over 'Drentse gemeenten die meewerken aan een onderzoek: Jeugdzorg in het rood'. Kan daar ook mee ingestemd worden? Dan stel ik u voor om die motie toe te voegen als Agendapunt I aan de agenda. De stemmingen worden daarmee Agendapunt J en de sluiting Agendapunt K. Verder zijn er geen aanvullende agendapunten aangemeld. Dus ik stel voor om de agenda op deze manier vast te stellen. Mooi zo. Zo is besloten.

D. Vaststelling Besluitenlijst van de vergadering van 24 maart 2021

De voorzitter: Dan even kijken, de vaststelling van de Besluitenlijst van de vergadering van 24 maart jongstleden. Ik stel voor om de Besluitenlijst conform het concept vast te stellen. Aldus besloten.

E. Ingekomen stukken

De voorzitter: Dan de ingekomen stukken. Toegezonden is een Lijst met ingekomen stukken A.1 t/m A.9, B.1 t/m B.2 C.1. Er zijn geen schriftelijke vragen binnengekomen over deze lijst. De fractie van de PVV heeft aangegeven de beantwoording van schriftelijke vragen van de PVV inzake ingekomen stuk A.4, de motie 2010-10, 'Zon op dak' te willen agenderen. De heer Vorenkamp wil hierover kort het woord voeren, heb ik begrepen. De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Voorzitter, we zijn eigenlijk geschrokken van het aantal zonneakkers wat er al is en wordt neergezet in Drenthe. In het verleden was er een gedeputeerde van de PvdA die verantwoordelijk was voor de omstreden windturbineparken. En nu voorzitter, hebben we een ChristenUnie gedeputeerde verantwoordelijk voor het vol zetten van Drenthe lijkt het wel met zonneakkers. En wat ons en veel mensen betreft, is dat ook omstreden. We willen het agendapunt agenderen voor de volgende commissie Omgevingsbeleid. Ik wil het dan onder andere hebben over de landschappelijke inpassing voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. Ik stel voor om de stukken, en dat geldt natuurlijk niet voor de voorhangprocedure maar wel voor de rest van de stukken, af te doen op de wijze zoals op de LIS is aangegeven. Ik zie mevrouw Zuiker nog haar hand opsteken. Kan dat kloppen?

Mevrouw Zuiker: Ja dat klopt.

De voorzitter: Gaat uw gang mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Wij hadden een vraag over A.3 gesteld en die is daarna naar C.1 geplaatst, omdat het daarover ging. En de vraag was over de groene BOA's, wanneer die kunnen beginnen in de natuur in Drenthe en hoeveel dat er zijn. Misschien kan dat nog beantwoord worden?

De voorzitter: Oké. Dan stel ik voor: de heer Jumelet, kan u daar een kort antwoord op dichten? De groene BOA's, wanneer kunnen ze beginnen?

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, wanneer u instemt, en dat lijkt erop, met het bedrag dat we willen inzetten, die € 250.000 vanuit het coronabudget, dan zal het direct in werking kunnen gaan. Het is zo dat we met de TBO's, het Drents Landschap, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten in gesprek zijn geweest. Daar is uitgekomen dat zij extra inzet willen plegen met hun eigen mensen, maar misschien ook wel met extra inzet van nieuwe mensen. En dat betekent dat ze het zelf gaan invullen. Dus per direct kan het gebeuren. Hoeveel BOA's dat oplevert kan ik niet precies zeggen, maar ik kan wel zeggen dat er extra uren worden ingezet. Daarnaast kan ik u ook melden dat er gebruik kan worden gemaakt van Veiligheidszorg Drenthe. Die is vooral bedoeld om als verkeersregelaar op te treden of om te kijken naar verkeerssituaties die begeleiding behoeven. En daar wordt ook gebruik gemaakt van mensen die ook via Social Return On Investment kunnen worden ingezet. Dus het aantal BOA's is moeilijk te duiden, maar het gaat om heel wat extra uren die ingezet worden voor het reguliere bezoek aan de natuur.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Jumelet. Ik constateer dat dat natuurlijk bij agendapunt C.1 voorhangprocedure aan de orde is zo meteen, maar dan hebben we daar alvast op gepreludeerd aan de hand van de vraag van mevrouw Zuiker. Ik stel voor om de stukken anders dan de voorhangprocedure af te doen op de manier zoals op de LIS is aangegeven, op de lijst van ingekomen stukken. Akkoord.

Dan stel ik nu de voorhangprocedure aan de orde. De vraag is in hoeverre er wensen of bedingen van de zijde van de Staten zijn. Bij brief van 16 april 2021 stelt het college van GS voor om € 300.000 subsidie te verlenen aan Wildlands in Emmen voor de aanpassing van het Kompasplein. Wie wil hierover het woord voeren? Ja ik zie mevrouw Van den Berg. Ga uw gang mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Het is toch een beetje een ongewone procedure, dus ik neem iets de vrijheid om een paar zinnen hierover te zeggen en een paar vragen te stellen. Allereerst wil ik zeggen dat mijn fractie het mooi vindt dat het college inspeelt op de vragen en kansen die er liggen en iets aan ondersteuning te doen als het gaat om corona. De meeste plannen vinden we logisch en kunnen we toejuichen. Heel goed dat we weer een zomerprogramma organiseren voor onze jongeren deze zomer en ook mooi dat we de horeca een hart onder de riem steken met een aantal zaken. En we vinden de subsidie voor de duurzame terrasverwarming een mooi voorbeeld van steun en ook gelijk werken aan ons imago. Logisch dat er extra geld voor handhaving wordt ingezet. Dat ging er net al eventjes over. Wij hopen dat het extra toezicht op een gastvrije wijze wordt uitgeoefend. Waar wij iets meer vragen over hebben, is het voorstel m.b.t. het Kompasplein van Wildlands. Allereerst zou je kunnen twisten of het potje nu hiervoor bedoeld is. De link me corona vinden we wat indirect. En over nut en noodzaak missen we een degelijke onderbouwing bij de argumenten die gebruikt worden in dit stuk. Ook gaan we voor een ander deel van het benodigde budget op een later moment een besluit nemen. Wij vragen ons dan ook af wat de status is van wat we hier bespreken m.b.t. Wildlands. Mijn fractie vindt het namelijk te mager om op basis van dit stuk al een besluit te nemen over het beschikbaar stellen van budget voor het Kompasplein. We horen graag hoe het college hier tegenaan kijkt. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van den Berg. Ik kijk even of er nog meer vragen zijn van de zijde van de Staten. Zo niet, dan geef ik het woord aan de heer Brink. Gedeputeerde Brink voor de beantwoording.

Gedeputeerde Brink: Ik denk, mevrouw Van den Berg stelt een aantal vragen en ik zal ze even bij langs gaan. Ik denk, als het gaat om waarom we hiervoor gekozen hebben, dan kan ik daar wel een uitleg over geven. Ik denk dat het bijna 1,5 – 2 jaar terug geweest is, dat Wildlands bij ons kwam om te kijken of wij een bijdrage konden leveren aan het Kompasplein. Toen wilde Wildlands ook zelf een bijdrage leveren om dit te doen. Ik zeg wel eens: Je komt binnen, het is de eerste indruk van de dierentuin en het is als je weggaat de laatste indruk. En eigenlijk is het plein zoals het nu is, niet wat je ervan verwacht. Het moet meer groen, het moet meer uitstraling krijgen en het moet ook meer een dierentuingevoel geven. Wildlands heeft in die zin ook letterlijk het kompas een beetje verzet. Laat ik het zo maar noemen. Dat is één. Toen hebben ze gezegd, wij doen ook zelf een bijdrage. Door corona zijn ze daar niet meer toe in staat en ze denken wel dat het bijdraagt aan de exploitatie om het Kompasplein anders in te richten. Dat vonden wij, dat ze zelf niet in staat zijn... Ik denk dat het mooi is dat ze wel een bijdrage krijgen vanuit het Rijk. Er is een Rijksregeling gekomen, daar hebben we vanuit de provincie ook voor gelobbyd, dat geef ik maar even aan in deze Statenvergadering. We hebben daar gezamenlijk

aangetrokken. Daar zijn we heel blij mee. Maar het Rijk heeft ook ons een brief gestuurd van: Wij willen de diertuinen bijstaan, maar we kijken wel naar die regionale overheden om ook hun verantwoordelijkheid te nemen. Daar hebben we zelfs twee keer een brief over gehad. Dat is voor ons ook wel een reden dat we zeggen, dat is een deel, dat de ander zelf zou bijdragen terecht uit het coronapotje te doen. Ik snap wat u zegt, het is een groot bedrag om dat via de voorhang te doen. Ik wil wel toezeggen dat we er met de Voorjaarsnota op terug komen. En ik zal u separaat een voorstel toe sturen waar het precies om gaat, wat de inrichting is, hoe het dan zal worden, zodat u wel een keuze kunt maken. Want dan is het voorstel wel om vandaag te , maar de definitieve slag valt dan bij de Voorjaarsnota en dan zal ik u nog wel een goed voorstel doen toekomen, zodat u weet waar u een besluit over moet nemen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Brink. Ik kijk nog even naar mevrouw Van den Berg.

Gedeputeerde Brink: Dank voorzitter voor deze reactie en toelichting. Fijn dat het zo kan en wij kijken uit naar het voorstel dat wij later ontvangen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van den Berg. En ik kan nog melden, dat is misschien wel aardig, dat de heer Brink die u zojuist zag, want ik weet natuurlijk dat er ook mensen met ons meekijken, gisteren heeft gevierd met ons allen dat die 10 jaar gedeputeerde is hier in Drenthe. Dus dat is wel een felicitatie waard denk ik, ook in onze Statenvergadering.

De heer Uppelschoten: Mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Even kijken, wie vraagt het woord?

De heer Uppelschoten: Ja.

De voorzitter: De heer Uppelschoten van de fractie van de PVV.

De heer Uppelschoten: Mevrouw de voorzitter, ik heb net ook druk zitten zwaaien, maar helaas zag u mij niet. Want ik heb eigenlijk...

De voorzitter: U had uw camera niet aan denk ik.

De heer Uppelschoten: Dat denk ik wel.

De voorzitter: Nu wel hoor.

De heer Uppelschoten: Gelukkig. Maar de bedenkingen die net geuit werden door mevrouw Van den Berg, die hebben wij ook, omdat het eigenlijk gaat om een vraag van € 625.000 subsidie en die wordt gewoon in tweeën gedeeld. Besluiten we nu ook dat we de andere subsidie geven? Dus het is aan elkaar gekoppeld, want de kosten zijn blijkbaar zo hoog dat het € 625.000 moet worden, dus dat we nu dan € 300.000 geven. Hebben we dan ook besloten dat we het andere ook gaan geven? Dus dat is een vraag. En het tweede is: Maar wij maken ons grote zorgen over Wildlands. Want is dat niet een beetje een put of een putje, waarin heel veel geld verdwijnt? En ik kan me voorstellen dat we ook zouden besluiten: Moet Wildlands niet iets zijn dat zelf zijn broek ophoudt, of dat de gemeente Emmen helpt om zijn broek op te houden en dat wij als provincie toch ook een besluit nemen, dat we hier niet meer aan mee blijven werken? Want er is

voortdurend wat met de Wildlands en voortdurend wordt gevraagd om geld. En wanneer trekken wij een streep? Dat we zeggen: we doen het niet meer.

De voorzitter: Heer Uppelschoten, ik heb de gedeputeerde net horen zeggen dat hij met dit voorstel terugkomt bij de Voorjaarsnota, dus dan zal er zeker over gedebatteerd worden, stel ik me zo voor. Ik kijk nog even of gedeputeerde Brink nog wil reageren. Gedeputeerde Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, eigenlijk heeft u dat al gedaan. Ik wil trouwens nog wel wat antwoord geven, want het laatste dat de heer Uppelschoten aangaf, was: Wanneer stoppen we een keer? Volgens mij heeft de provincie nog niet eerder dan aan het begin bij de bouw van Wildlands de portemonnee getrokken, dus laten we het niet groter maken dan het is. Ten tweede. Wildlands draait weer heel goed. Er is een wijziging geweest van beleid. De waardering was zeer hoog en is zeer van belang voor onze toeristische sector in Drenthe. Ik denk dat menig een ziet wat de aantrekkingskracht geweest is van Wildlands. Dus volgens mij staat dat niet ter discussie. En nogmaals, wij hebben daar nog niet eerder de portemonnee voor getrokken, dus dat klopt niet. En dan wil ik nog wel aangeven, de voorzitter zei dat ook, ik heb net gezegd: We hebben wel gezegd het is terecht dat die € 300.000 uit dit potje komt. Maar het totale en finale besluit neemt u dan bij de Voorjaarsnota en dan zal ik zorgen dat er een onderbouwstuk ligt, zodat u weet waar u over besluit. Vandaag wordt het wel geparkeerd, dat het eventueel beschikbaar is voor wie dan ja zegt. U zegt nog geen definitief ja en zeker niet tegen de € 600.000.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Brink. Dan kijk ik nog even rond of er nog andere Statenleden zijn die wensen of bedenkingen willen uiten over deze of over een ander project. Zo niet, dan stellen we ook dit vast. Dank u wel.

Dan kom ik bij punt F van de Agenda en die behelst de Rondvraag. Hedenochtend heb ik contact gehad met de heer Nijmeijer van GroenLinks, omdat er een urgent iets aan de orde was. Ik kijk even of de heer Nijmeijer de vraag wil formuleren. Ga uw gang. Dank u wel voorzitter. Ik denk dat alle Drenten verbijsterd waren te lezen over de onbegrijpelijke situatie bij het Fieldlab-experiment in Emmen bij de wedstrijd van FC Emmen aanstaande zondag. Er worden 1200 toeschouwers toegelaten, maar zij dienen zich vooraf te laten testen in Assen, omdat in Emmen geen testlocatie aanwezig is. Een nogal ridicule situatie en de burgemeester van Emmen spreekt van een totale flop voor Drenthe. Is het daarom wellicht mogelijk dat u als CdK druk kan uitoefenen om hier iets aan te veranderen en dat we wellicht kunnen voorkomen dat mensen eerst naar Assen moeten reizen voor een sneltest voor een evenement dat in Emmen plaatsvindt? Dank u wel. mijnheer Nijmeijer Ik heb contact gehad, uiteraard ook met de burgemeester van Emmen. En wij hebben afgesproken dat we voor de volgende voetbalwedstrijd, thuiswedstrijd, van onze voetbalclub, waar weer bezoekers bij zouden mogen komen, zeg ik voorzichtig, corona-technisch, dat wij onze uiterste best gaan doen om dan wel een testlocatie in de buurt te hebben. Want u heeft gelijk en de burgemeester vindt dat ook. Blijkbaar heeft men niet helemaal door hoe groot de afstand van Emmen naar Assen is en terug. Dus wij gaan ons uiterste best doen om bij de volgende wedstrijd dat wel voor elkaar te krijgen. Dank u wel mijnheer Nijmeijer. Dank u.

F. Rondvraag

De voorzitter: Dan kom ik bij punt F van de Agenda en die behelst de Rondvraag. Hedenochtend heb ik contact gehad met de heer Nijmeijer van GroenLinks, omdat er een urgent iets aan de orde was. Ik kijk even of de heer Nijmeijer de vraag wil formuleren. Ga uw gang.

De heer Nijmeijer: Dank u wel voorzitter. Ik denk dat alle Drenten verbijsterd waren te lezen over de onbegrijpelijke situatie bij het Fieldlab-experiment in Emmen bij de wedstrijd van FC Emmen aanstaande zondag. Er worden 1200 toeschouwers toegelaten, maar zij dienen zich vooraf te laten testen in Assen, omdat in Emmen geen testlocatie aanwezig is. Een nogal ridicule situatie en de burgemeester van Emmen spreekt van een totale flop voor Drenthe. Is het daarom wellicht mogelijk dat u als CdK druk kan uitoefenen om hier iets aan te veranderen en dat we wellicht kunnen voorkomen dat mensen eerst naar Assen moeten reizen voor een sneltest voor een evenement dat in Emmen plaatsvindt?

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nijmeijer. Ik heb contact gehad, uiteraard ook met de burgemeester van Emmen. En wij hebben afgesproken dat we voor de volgende voetbalwedstrijd, thuiswedstrijd, van onze voetbalclub, waar weer bezoekers bij zouden mogen komen, zeg ik voorzichtig, corona-technisch, dat wij onze uiterste best gaan doen om dan wel een testlocatie in de buurt te hebben. Want u heeft gelijk en de burgemeester vindt dat ook. Blijkbaar heeft men niet helemaal door hoe groot de afstand van Emmen naar Assen is en terug. Dus wij gaan ons uiterste best doen om bij de volgende wedstrijd dat wel voor elkaar te krijgen. Dank u wel mijnheer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer: Dank u.

G. A stukken

De voorzitter: Dan ga ik naar Agendapunt G en dat zijn de A-stukken.

G-1 Benoeming lid van het college van de Noordelijke Rekenkamer, Statenstuk 2021-998

De voorzitter: Onder G-1 zien we de benoeming van een lid van het college van de Noordelijke Rekenkamer, Statenstuk 2021-998. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dan stel ik voor om bij acclamatie over te gaan tot de benoeming. En eigenlijk moet we nou een kleine applausje geven, maar ja, doe dat maar eens via het scherm. Dank u wel. Dank u wel mevrouw Mentink. Dank u wel. Helemaal top. Mevrouw Vedder, de heer Velzing, dank u wel. We hebben nu dit lid van het college van de Noordelijke Rekenkamer benoemd. Provinciale Staten van Friesland en Groningen gaan ook een besluit nemen over deze benoeming. Het gaat om de heer Bos en zodra ook in deze provincies de benoeming een feit is, zal de heer Bos tijdens de eerstvolgende Statenvergadering hier in Drenthe op 2 juni 2021 beëdigd worden.

G-2 Verstrekken van een subsidie in de vorm van een lening van € 1.2 miljoen aan de Stichting Groenfonds ten behoeve van het Ontwikkelfonds Energiecoöperaties.; Statenstuk 2021-984

De voorzitter: Dan gaan we daar G-2. Het gaat over het verstrekken van een subsidie in de vorm van een lening van € 1.2 miljoen aan de Stichting Groenfonds ten behoeve van het Ontwikkelfonds Energiecoöperaties. Voorstel op Statenstuk 2021-984. Ik heb begrepen dat een tweetal fracties een stemverklaring wil afleggen, die kort en bondig zal zijn. In slechts een enkele zin, want een stemverklaring is geen debat. Ik geef het woord aan de woordvoerder van de PVV en

ik zie twee woordvoerders op mijn scherm. De heer Vorenkamp? Ja. De heer Vorenkamp, ga uw gang.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Kort en bondig, maar ik wil toch even onze argumenten noemen, waarom we tegen zijn. De PVV is tegen deze subsidieverstrekking. Ten eerste omdat deze zonne-akkers en eventuele windturbineparken, dat hopen we sterk van niet overigens, zonder SDE+ subsidies economisch totaal niet renderen. Er moet doorlopend heel veel subsidie bij, die door onze burgers opgehoest moet worden middels het huishoudboekje. Mensen denken dat het gratis energie is. Nee, in tegendeel. Ten tweede, omdat wij ons zorgen maken over wat er gebeurt nadat de subsidieperiode is afgelopen. Het onderhoud van het park is dan niet meer rendabel. De grote financier heeft zijn geld binnen en heeft geen belang meer. Dat kan leiden tot grote verliesposten voor de betrokken coöperaties en/of allerlei overblijvende staketsels in het Drentse landschap. Dat wil je toch niet. Heel kort dan, als laatste punt. Verder hebben we bezwaren inzake de optredende landschapsvervuiling en de negatieve gezondheidseffecten van de eventuele windturbines. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. Ook van de zijde van de fractie van JA21 wordt een stemverklaring afgegeven. Even kijken, de heer Blinde, ga uw gang.

De heer Blinde: Ja voorzitter. Wij hebben geen stemverklaring. Ik heb iedereen in de fractie afgebeld van, jongens wie heeft er aangegeven een stemverklaring hierover te geven, maar wij gaan wel tegen stemmen, maar volgens mij hebben wij alles gewoon in de commissie duidelijk naar voren gebracht. Dus geen stemverklaring van onze kant.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Blinde. Misschien komt het... Ik heb hier de naam van de heer Duut staan en die is vandaag niet aanwezig. Dus het zou kunnen zijn dat hij zich had aangemeld. Maar dank u wel. Dan kunnen wij vaststellen dat het verstrekken van deze subsidie is aanvaard.

G-3 Agenda Impact Ondernemen Drenthe 2021-2024, Statenstuk 2021-985

De voorzitter: Dan gaan we naar Agendapunt G-3. Agenda Impact Ondernemen Drenthe 2021-2024, Statenstuk 2021-985 Ook hier heeft de fractie van JA21 aangegeven een stemverklaring te willen afleggen. Ik kijk weer even naar de heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. We gaan nu de verwachtingen waarmaken, want we hebben dus een daadwerkelijke stemverklaring.

De voorzitter: Ga uw gang.

De heer Blinde: En die is als volgt: De Agenda Impact Ondernemen 2021-2024 kunnen wij niet steunen. Leuk dat de Postcodeloterij, Staatsloterij, Lotto, Vattenfall, Shell en natuurlijk de meeste overheidsinstanties echte impact ondernemers zijn. Wat JA21 betreft, behoeven deze principiële en overtreffende ondernemingen geen bijbehorende handreikingen. De economie is volledig in lijn met Adam Smith, het best gebaat bij de afwezigheid van onnodige normen. Dat is bevorderlijk voor de economische vrijheid en dientengevolge aanmoedigend voor de concurrentie. De concurrentie die innovatie en progressie teweegbrengt en dus welvaart voor iedereen. Met andere woorden: Niet doen voorzitter, onnodig. En dus stemt JA21 tegen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Blinde. Dan constateer ik dat verder iedereen met dit voorstel kan instemmen. Oh, de heer Velzing zie ik zijn hand opsteken. De heer Velzing van Forum voor Democratie. Ga uw gang. U heeft uw microfoon uitstaan heer Velzing. Kan die even aan?

De heer Velzing: Ja. Wij hebben geen stemverklaring, maar wij zijn tegen.

De voorzitter: Oké, maar dat kunt u... Ja dank u wel, dan hebben we daar kennis van genomen. Ook voor het verslag. Kan verder iedereen met dit voorstel instemmen? Zo ja, dan is aldus besloten.

G.4 Digitaliseringsagenda: Drenthe Digitaal; Statenstuk 2021-986

De voorzitter: Dan ga ik naar Agendapunt G-4, de Digitaliseringsagenda Drenthe Digitaal. Dat is Statenstuk 2021-986. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Aldus besloten.

G.5 Subsidiering rotondes A28 - Fluitenberg, gemeente Hoogeveen; Statenstuk 2021-988

De voorzitter: G-5. De subsidiering van de rotondes A28-Fluitenberg, gemeente Hoogeveen, Statenstuk 2021-988. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Aldus besloten.

G.6 Investeringsagenda PLUS, 2020-2023, Uitwerking thema Cultuur en Erfgoed: Drentse Monumenten; Statenstuk 2021-989

De voorzitter: G-6, de Investeringsagenda PLUS, 2020-2023, Uitwerking thema Cultuur en Erfgoed: Drentse Monumenten, Statenstuk 2021-989. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Aldus besloten.

G.7 Dak op de wielerveding gemeente Assen; Statenstuk 2021-990

De voorzitter: Dan G-7, het dak op de wielerveding van de gemeente Assen. Het is een voorstel van het college op Statenstuk 2021-990. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Aldus besloten.

G.8 Investeringsagenda PLUS 2020-2023, bijdrage vernieuwing Veenpark; Statenstuk 2021-991

De voorzitter: G-8, De Investeringsagenda PLUS 2020-2023, een bijdrage aan de vernieuwing van het Veenpark, een voorstel van het college op Statenstuk 2021-991. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Aldus besloten.

G.9 Hippisch Centrum Exloo; Statenstuk 2021-992

De voorzitter: Dan G-9, het Hippisch Centrum Exloo, voorstel van het college op Statenstuk 2021-992. Kan iedereen met het voorstel instemmen? Aldus besloten.

G.10 Uitwerking Investeringsagenda EK Veldrijden; Statenstuk 2021-993

De voorzitter: G-10, De Uitwerking van de Investeringsagenda EK Veldrijden, een voorstel van het college op Statenstuk 2021-993. De fractie van de PVV wil een stemverklaring afleggen heb ik begrepen. Ik geef het woord aan de heer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Wij staan sympathiek tegenover het wielrennen en zeker het wielrennen op de VAM-berg. Maar we willen toch twee opmerkingen maken. De eerste is dat wij de onderbouwing van dit stuk zeer rommelig vinden. Het is ook al niet duidelijk of we ons garantstelling of subsidie geven van € 350.000. Dat is de eerste opmerking. De tweede is: We blijven het heel vreemd vinden, dat als wij in Drenthe het EK Veldrijden organiseren, dat we vervolgens aan de Europese Wielerbond € 200.000 moeten betalen opdat wij het mogen organiseren. Ik neem aan, zeker de heer Brink kennende, dat er wel meer wielerevenementen zullen plaatsvinden en wereldkampioenschappen of een nationaal kampioenschap, en we vinden het eigenlijk van de gekke dat wij dan gaan betalen om zo'n kampioenschap hier mogelijk te maken. Het zou ideaal zijn als de Europese Wielervedrenthe zou betalen, omdat wij het organiseren. Maar ik zou wel blij zijn als het quitte is en wij niet een fee moeten betalen om hier iets te organiseren. Dus twee opmerkingen. Zo'n stuk kan niet meer, dat moet financieel veel beter onderbouwd zijn. En ten tweede: Het is te gek voor woorden als wij naar de toekomst toe ook, want dan kijk ik vooral naar de toekomst, als wij dingen gaan organiseren voor wielervedrenthes, dat wij vervolgens fee moeten betalen aan die Wielervedrenthe, als wij het gaan organiseren. Dus een opdracht aan de heer Brink. Het is mooi dat het gebeurt, maar op deze manier in de toekomst kan het volgens mij niet meer. Dat is onze stemverklaring.

De voorzitter: Dank u wel heer Uppelschoten voor uw stemverklaring. Kan voor het overige iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Aldus besloten.

G.11 De Economische Koers in de uitvoering: 'MedFood' behoud en nieuwe banen in Zuidoost Drenthe; 2021-983.

De voorzitter: Dan G-11, De Economische Koers in de uitvoering: 'MedFood' behoud en nieuwe banen in Zuidoost Drenthe. De uitvoering van de Investeringsagenda, voorstel van het college op Statenstuk 2021-983. Kan iedereen met dit voorstel instemmen? Dat is het geval. Aldus besloten.

G-12 Investeringsagenda 2020- 2023, Elektriciteitsnet en waterstof; Statenstuk 2021-987

De voorzitter: Dan gaan we over naar de B-stukken. Het verzoek is, als u een motie of een amendement in wilt dienen, om dat in eerste termijn te doen, want dan kan de griffie het document voor iedereen publiceren op het SIS en in de GO-app. Dan krijgen de woordvoerders die een motie of amendement willen indienen als eerste het woord. En we beginnen met Agendapunt G-12. De Investeringsagenda 2020- 2023, Elektriciteitsnet en waterstof, een voorstel van het college van GS op Statenstuk 2021-987. Ik stel de spreektijden voor: In eerste termijn per fractie 2 minuten en van de zijde van het college 6 minuten. En in tweede termijn 1 minuut per fractie, het college 3 minuten. En ik kijk eens even wie allemaal het woord willen voeren. Zou u mij een plezier willen doen. Als u een motie of amendement in wilt dienen, krijgt u als eerste het woord, maar het is mij niet geworden dat dat geval zou zijn. Dus dan kijk ik nu gewoon naar mijn

scherm en zie ik dat mevrouw Kleine Deters haar camera heeft aangezet. Dus volgens mij wil zij ook het woord voeren. Ga uw gang mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Oké, dank u wel voorzitter. D66 heeft in diverse bijdragen de energietransitie naar de groene energie benoemd als een kans voor de toekomst. Wij zien dat goede mogelijkheden heeft voor de toekomst om een bijdrage te leveren aan een schonere toekomst. Wij hebben alle voorstellen wat betreft waterstof positief ondersteund. En dat er nu voorstellen van financiële ondersteuning voorliggen, dat is dan noodzakelijk om concreet invulling te geven aan de waterstofregio Noord-Nederland en wij steunen dat van harte voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters van D66. Ik kom bij mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel voorzitter. De Partij voor de Dieren is in principe vóór waterstofprojecten en ook vóór de ondersteuning van slimme energiesystemen, maar we zijn tegen de € 1,6 miljoen subsidie voor Shell. En aangezien dit allemaal in één voorstel staat, zullen wij tegen dit voorstel moeten stemmen. In december hebben we al aangegeven dat wij grote moeite hebben met de maatschappelijk onverantwoorde keuzes van Shell. 95% van de investeringen gaan nog altijd naar de productie van fossiele energie. En tot 2030 wil Shell de productie van olie en gas maar liefst met nog 35% opschroeven. En dat terwijl we eigenlijk in 2030 al klimaatneutraal moeten zijn. Voorzitter, het belang van Shell is om nog zoveel mogelijk geld te verdienen aan de fossiele energie. En wij vinden dat onverantwoordelijk gedrag en dat kunnen we niet negeren. Als we nu een subsidie geven, dan keuren we de laakbare opstelling van Shell indirect goed. We zeggen dan tegen Shell: Ga even door. Schroef die fossiele productie maar op, als je maar, en dat is symbolisch in verhouding, iets doet met duurzame energie. Het is tijd om een bedrijf als Shell juist nu onder druk te zetten in plaats van subsidie te geven. Want door nu geld te geven voor de electrolyser, helpen we mee met de greenwashing van Shell en zo kunnen ze ongestoord doorgaan met het klimaat voor de rest van de wereld om zeep te helpen. Wij denken dat op wereldschaal veel meer CO2 zal worden bespaard, als politici en bestuurders duidelijk maken dat we een eind moeten maken aan de fossiele industrie en dat het consequenties heeft als we weigeren het fossiele stuk van hun bedrijf af te bouwen. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Zuiker. Mevrouw Meeuwissen van de fractie van de VVD.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, dank u wel voorzitter. Het gaat in dit voorstel ten eerste.... Oh, ik hoor nogal een galm. Oh, nu niet meer. Het gaat in dit voorstel ten eerste om een investering in waterstofprojecten. En de VVD is voorstander van het verder ontwikkelen van deze technologie. En als het nodig is om daar als overheid een steentje aan bij te dragen, dan vinden we dat belangrijk. Eerder steunden we al de waterstoffabriek in Emmen en we kijken uit naar de andere projecten die ons voorgelegd gaan worden. Dan het tweede punt. Dat betreft het investeren in de ondersteuning van slimme energiesystemen. De veelheid aan subsidies voor soortgelijke ontwikkelingen wordt voor ons wat onoverzichtelijk. Maar de gedeputeerde gaat direct regelen dat hier een helder overzicht van komt, heeft hij aangegeven. Voor ons is dat handig, maar vooral voor de potentiële aanvragers is dat natuurlijk van belang? Wij vinden het belangrijk om deze subsidie te verlenen, maar het is nadrukkelijk niet onze bedoeling dat deze terecht komt bij de grote zonneparken en windparken van ontwikkelaars. De gedeputeerde gaf in de commissie al aan dat de subsidie ook niet voor die doelgroep bedoeld is, maar hij wilde het ook niet uitslui-

ten. En hier hebben wij toch wel problemen mee. Je hebt een doelgroep of je hebt geen doelgroep. En gezien de gevoelens van de meerderheid in deze Staten over grote zonneparken en windparks denk ik dat daar rekening mee gehouden zou moeten worden met de toekenning van de subsidie. Het aangehaalde voorbeeld in het stuk van de voetbalvereniging Nieuw-Buinen is een voorbeeld waarin we deze subsidie graag aan zouden willen besteden. Dus mijn vraag aan de gedeputeerde is: Kan hij toch regelen dat deze subsidie inderdaad terecht komt bij de doelgroep, waarvan hij ook zelf zegt dat het voor bedoeld is en dus niet bij de ontwikkelaars van de grote zonneparken en windparks? Dus dat was mijn vraag die ik nog graag aan de gedeputeerde wil stellen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. mevrouw Meeuwissen. De heer Zwiers van de Partij van de Arbeid.

De heer Zwiers: Voorzitter dank u wel. We hebben tijdens commissie ook al aangegeven dat wij voorstander zijn van zowel de waterstofeconomie als de slimme energieoplossingen. Aanvullend op wat mevrouw Meeuwissen zegt, hebben wij ook in de commissie gevraagd naar de randvoorwaarden waaraan wij subsidie verstrekken rondom energieoplossingen. Daarbij vragen wij ook, of hebben wij gevraagd, of dat nog bij de Staten terugkomt, omdat wij daar graag zouden zien dat het maatschappelijk rendement daarin nadrukkelijk naar voren komt. En dat dus niet alleen dat het gaat om grootschalig, maar ook dat het gaat om initiatieven waar ook de bevolking echt profijt van heeft. Want daar zit de grote problemen en daar zullen we wat de Partij van de Arbeid betreft als eerste oplossing moeten bieden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Zwiers. De heer Vorenkamp van de PVV-fractie.

De heer Vorenkamp: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, het zal de huidige gedeputeerde van de ChristenUnie sterken in zijn geloof, dat er nu sprake is van het bereiken van Noord-Nederland als Heaven N. De waterstofhemel ligt nu binnen bereik lijkt het volgens beleidsberichten. Maar van de gedroomde hemel val je soms in wat anders. Je valt hier namelijk altijd in de realiteit van waterstof als de minst logische van alle energiedragers. Ik som het even op: Er is geen infrastructuur voor, het heeft de laagste energetische dichtheid, het is een zeer lastig gas met het kleinste molecuul. Het kostbaarst om te maken, moeilijk om op te slaan, kostbaar om het weer om te zetten in elektriciteit door brandstofcellen. En als klap op de vuurpijl voorzitter: Een energetisch rendement van opgewekte elektriciteit naar waterstof, terug naar elektriciteit van zegge en schrijve 7%. Dat is dan ook de reden dat alle fasen van waterstof gesubsidieerd moeten gaan worden. De duurzame energie door windturbines, de omzetting door elektrolyse in waterstof, transport, opslag, afname en de toestellen die het moeten gaan gebruiken, anders komt de afname niet op gang. De vraag wordt nu kunstmatig aangejaagd door bijvoorbeeld een gesubsidieerde waterstofwijk in Hoogeveen, om die in de benen te helpen, of zoals laatst door subsidies uit te delen voor het wagenpark op waterstof, Green Planet. De elektrolyse van GZI in dit voorstel voor € 1,6 miljoen. Maar ik voorspel u voorzitter, dit is nog maar het begin. De PVV is tegen deze verspilling van middelen. Wat ons betreft was de inzet op een thorium kennis- en ontwikkelcentrum voor het Noorden veel zinvoller geweest. Dan de inzet op slimme energiesystemen voorzitter. Door professor doctor Zinn van het Duitse IVO-instituut, ik heb daar wel eens vaker.... Ik zie dat...

De voorzitter: Een momentje heer Vorenkamp. Ik zie dat de heer Zwiers van de PvdA u een vraag wil stellen. Ga uw gang.

De heer Zwiers: Ja voorzitter, dank u wel. Het is een herhaling van zetten, maar ik wil dan toch de heer Vorenkamp en misschien ook andere partijen die steeds zo pleiten voor thorium, toch uitdagen om eens met een concrete casus te komen, waarbij zonder overheids-geld, zonder dat het enorm uit de klauwen loopt, miljarden, dat óf een Thoriumcentrale óf een andere kerncentrale gerealiseerd kan worden. En dat hoeft wat mij betreft niet in deze discussie, want deze discussie hebben wij ondertussen al tig keer gevoerd, maar ik zou het fijn vinden als een keer op de mail bijvoorbeeld onderbouwing komt op dit stuk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Zwiers. Dit is een statement min of meer, maar ik zie de heer Blinde ook zijn handopsteken.

De heer Blinde: Ja.

De voorzitter: De heer Blinde, JA21. Ga uw gang. De heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter, want de kranten staan er vol mee. En eigenlijk, als je bijvoorbeeld alleen al de SDE-gelden zou inzetten voor kernenergie, dan kun je wel 20 kerncentrales bouwen in Nederland. Dan hebben we het nog maar over één subsidiepot. Dus als we... Rob Roos heeft onlangs nog, een Europarlementariër heeft onlangs nog een wetenschappelijk onderzoek laten doen, waar ook Nobelprijswinnaars aan hebben meegewerkt, van de economie, die ook duidelijk aangeven dat als je kijkt naar haalbaarheid en betaalbaarheid, waar iedereen zo hoog van opgeeft, dan is kernenergie gewoon de meest logische oplossing. Ik snap werkelijk niet waarom dit eigenlijk nog een discutabel punt is. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Blinde. Ik zie dat mevrouw Meeuwissen ook een bijdrage wil leveren. Een momentje, mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, ik heb een interruptie voor de heer Vorenkamp. Overigens vind ik ook kernenergie een heel goed idee, maar daar gaat het hier even niet om, en de heer Vorenkamp zegt dat hij niet wil investeren in de experimentele fase van de waterstofontwikkelingen. Ik begrijp heel goed wat hij zegt, het klopt wat hij zegt. Bij de huidige stand van de techniek is het gewoon nog niet rendabel. Er moet nog heel veel onderzocht worden en uitgevonden worden. Maar is dat nou niet iets om met elkaar te gaan onderzoeken? Want we zeggen ook niet, we gaan nu overal een waterstofwijk aanleggen. Nee, dat doen we op één plek. En dan gaan we kijken hoe dat werkt, wat er voor nodig is, en zo kun je steeds verder gaan. De eerste kernreactor was er ook niet opeens. Daar is ook heel veel onderzoek en geld in gestopt. Dus om die reden... En er kan best uitkomen dat waterstof voor bepaalde toepassingen helemaal niet geschikt is, maar voor industriële toepassingen wel heel geschikt is, maar misschien dat er ook nog meer ontwikkelmogelijkheden zijn, dus waarom zou u niet willen investeren in het doen van onderzoek, op basis waarvan dan op termijn gekeken kan worden om het misschien toch rendabel te maken of niet. En dan stoppen we daar weer mee.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Meeuwissen. De heer Vorenkamp, u heeft een drietal reacties gekregen.

De heer Vorenkamp: Aan thorium heb ik weinig toe te voegen. Het enige wat ik daar aan toe wil voegen, is dat de huidige kerncentrales minder efficiënt zijn dan de thoriumcentrales, die nu al heel erg rendabel zijn. Thorium zal in de toekomst nog veel efficiënter zijn of rendabeler, zeker als er gebruik- gemaakt wordt van een molten salt reactor. Dan mevrouw Meeuwissen. Heet

is een heel verleidelijke redenering moet ik zeggen, die u mij voorschotelt. Want op zich zijn we niet tegen technologische ontwikkeling en tegen verbetering van huidige technieken. Absoluut niet. En wie weet. Alleen daar heb ik een heel zwaar argument tegen. Vroeger dacht ik namelijk net zo als u als het gaat om waterstof. Ik heb in de vijftiger, nee ik moet zeggen in de zestiger jaren, al kennisgenomen van waterstof als de meest veelbelovende energiedrager voor de toekomst. Toen ik ging studeren was dat ook de meest veelbelovende energiedrager van de toekomst. Toen ik dus in het bedrijfsleven zat, was dat ook de meest veelbelovende energiedrager van de toekomst. En nu ben ik van mijn geloof afgefallen. Sorry dat ik het zo formuleer. Ik geloof er niet meer in. Er zijn gewoon fysische redenen, fysieke en fysische redenen, waarom de energiedichtheid, ik noem maar wat, dat is bijvoorbeeld zo'n reden. De problematiek met betrekking tot de grootte van het molecuul, die dus een groter doordringingsvermogen heeft, is er bijvoorbeeld ook weer één. Ik ga ze niet allemaal opsommen.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp, want dat kan inderdaad een behoorlijke waslijst worden. Ik let natuurlijk ook even op uw tijd. Wilt u uw betoog vervolgen? U bent bijna aan uw 2 minuten. Ga uw gang.

De heer Vorenkamp: Ik heb ook nog maar één zin eigenlijk, of twee zinnnetjes. Want ik wou het alleen nog even hebben over die slimme energiesystemen. Dus professor ZINN van het Duitse IVO-instituut heeft dit doorgerekend en indien dat massaal wordt toegepast, dan levert dat niet meer dan een paar procent besparing op van het totale energieverbruik. Dan voorzitter, staat in dit stuk dat wij ook nog proberen te besparen op netcapaciteit. Dat betekent heel simpel: Kans op toename van net instabiliteit. Of dat heel slim gaat uitpakken weet ik niet, maar er is ook nog een andere betekenis van slim. Voorzitter, wij kunnen hier dus niet voor stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. Ik geef het woord aan mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder: Dank u wel voorzitter. Eerst even kort over waterstof. Dat hebben we in de commissievergadering ook al aangegeven. De CDA-fractie vindt het belangrijk dat daarop wordt doorontwikkeld. En even aanhakend op wat de VVD-fractie net inbracht. De eerste generaties zonnepanelen en windmolens kosten meer energie om ze te maken, dan dat ze in hun hele levensduur zouden gaan opwekken. Desalniettemin hebben we die innovatie collectief als samenleving doorgezet en profiteren we daar op dit moment van. En ook op het gebied van waterstof vinden wij, dat de overheden een belangrijke rol hebben om daar waar nog niet zicht is op successen en een verdienmodel en dat dus niet aan de markt kan overlaten, dat wij daar als overheid een rol pakken om innovatie door te ontwikkelen.

Ik zie mijnheer Vorenkamp een vinger opsteken voorzitter.

De voorzitter: Ik ook. Dus de heer Vorenkamp kan u een vraag stellen. Gaat uw gang.

De heer Vorenkamp: Dank u wel. Ik heb een simpele vraag. Mevrouw Vedder, u stelt dat wij dus als samenleving profiteren van de duurzame energieprojecten et cetera die nu aan het ontwikkelen zijn. Kunt u dat uitleggen aan mij, hoe wij daarvan profiteren? Want ik denk dat het alleen maar heel veel geld kost en dat huishoudens heel zwaar belast worden.

De voorzitter: Mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder: Als wij ervan uitgaan dat de fossiele brandstoffen beschikbare hoeveelheid een eindig gegeven is, dan is het rekensommetje dat we andere bronnen van energie nodig hebben, niet zo moeilijk te maken. Als we zouden blijven steken in generaties windmolens en zonnepanelen die meer energie kosten om ze te produceren dan dat ze in hun levensduur op zouden wekken, dan hadden we ineens een enorm probleem gehad voor de toekomst. Die technische hobbel hebben we ook overwonnen en die hebben we bitterhard nodig. Hoewel de neven-effecten zijn wij net zo kritisch op als uw fractie, maar je kunt er niet omheen dat we die vormen van energie in de toekomst gewoon nodig hebben. Als we tenminste niet terug willen gaan in een hele andere levensstijl. Voorzitter, ik ga verder met waar ik het eigenlijk vooral over wil hebben. En dat gaat over die slimme energiesystemen. Zoals we in de commissievergadering ook al hebben aangegeven, vinden we dat het stuklopen van kleinschalige of coöperatieve initiatieven vanwege netcongestie, echt funest is voor het draagvlak participatie en acceptatie. En dus vinden wij het heel goed en verstandig dat we daar in de provincie op willen insteken en er iets aan willen doen. Wel hebben we zorgen over de geformuleerde doelgroep. En de VVD-fractie en de PvdA-fractie refereerden daar ook al aan. Want als je de tekst die ons is toegestuurd zorgvuldig leest, dan zou je kunnen interpreteren dat de doelgroep zich beperkt tot dan wel SDE+ toegekende projecten, en als je naar pagina 2 kijkt zelfs misschien wel alleen zonneprojecten met een SDE+ subsidie. Daarmee sluiten we alles uit met een kleinverbruikers aansluiting. Daarmee sluiten we ook alle SDE-waardige projecten uit vanaf najaar 2019, omdat vanaf dat moment een transportindicatie een vereist onderdeel was voor het toekennen van een SDE+ subsidie. En eventueel vallen de kleine windmolens bijvoorbeeld daar ook niet onder. Er wordt bijvoorbeeld gerefereerd aan de VV Nieuw-Buinen. Dat is zeker een mooie oplossing die we graag willen verspreiden. En als er een kans is dat anderen ook met die oplossingen geholpen zijn, maar die zijn dus juist veranderd van een grootverbruik naar een klein verbruik.

De voorzitter: Mevrouw Vedder, mag ik u vragen

Mevrouw Vedder: De Energie coöperatie Duurzaam Nijeveen is even een voorbeeld waar ik het mee wil verduidelijken. Die heeft een uitvraag gedaan voor zon op groot dak en er was zeer veel interesse voor bij boeren in Nijeveen. Die is gestaakt, omdat Enexis aangaf dat er geen netcapaciteit was. Maar dit project zal in deze definitie van een doelgroep dus geen aanspraak kunnen maken en dat zouden we wel graag willen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Vedder. En u bent wel behoorlijk over uw tijd heen, dus de volgende keer ietsje gecomprimeerder gaarne. De heer Blinde van Forum voor Democratie.

De heer Blinde: Van JA21 mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Neem me niet kwalijk. Wat ernstig.

De heer Blinde: Het is u vergeven, maakt niet uit. Voorzitter, ons wordt gevraagd te investeren in het elektriciteitsnet en waterstof. En daar gaat JA21 in dit geval niet in mee. Met betrekking tot de investeringen elektriciteitsnet. Dit zijn directe gevolgen van de door PS en GS gekozen koers. Aan het begin van deze Statenperiode zijn J.W. Drukker en Hendrikus Velzing op werkbezoek geweest bij Enexis. Daar heeft ook iedereen het verslag van ontvangen. Die gaven toen al aan, dat de ingeslagen koers technisch onhaalbaar was en dat zeer hoge investeringen in het elektriciteitsnet nodig zouden zijn, die ook nog eens enkel op de lange termijn te realiseren zijn: 5-10 jaar. PS en GS zijn dus al vroegtijdig gewaarschuwd door deze twee Statenleden. Gevolg:

Onnodige kosten als de toen gekozen koers was bijgesteld. Tevens zijn de door GS aangegeven innovatieve oplossingen in het Statenstuk helemaal niet altijd innovatief. Neem bijvoorbeeld VV Nieuw-Buinen. Die zijn niet..., die niet aangesloten kon worden op het elektriciteitsnet. Die hebben nu onder andere accu's als oplossing. Is het gebruik van accu's nu daadwerkelijk innovatief? De accu slaat al elektriciteit op sinds halverwege de negentiende eeuw, leert Wikipedia ons. Niet dat alles innovatief hoeft te zijn volgens JA21. Beproefde technieken hebben onze voorkeur. Als VV Nieuw-Buinen al een voorbeeld is, dan is het een voorbeeld van de vasthoudendheid van collega Zwiers. en dat de grenzen van het haalbare zijn bereikt. Met betrekking tot waterstof. Wij zijn niet tegen innovatie, maar de focus die op waterstof als energiedrager wordt gericht, staat niet in verhouding tot haar potentieel ten opzichte van andere energiebronnen. Dat is eigenlijk een beetje tussen de VVD en de PVV in qua dit standpunt. Innovatie is goed, maar dit geld kan beter gebruikt worden wat ons betreft. Bijvoorbeeld aan innovatieve en veilige vormen van kernenergie. Kernenergie is betrouwbaarder en haalbaarder.

De voorzitter: Mevrouw Vedder van de CDA-fractie heeft een vraag voor u en u bent over uw tijd heen.

De heer Blinde: Ik ben ook...

De voorzitter: Ah, mevrouw Vedder, ga uw gang.

Mevrouw Vedder: Dank u wel voorzitter. Mijn vraag is aan de JA21-fractie: U vergelijkt waterstof als energiedrager met kernenergie als energiebron. Dat zijn twee hele verschillende zaken. Dat is echt appels met peren gaan vergelijken. Ik ben benieuwd, als u nu een vergelijking zou moeten trekken of iets wel zou kloppen, welke energiedrager zou u dan in uw vergelijking betrekken? Want zoveel alternatieven zijn er namelijk niet.

De voorzitter: De heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Dat was een goede vraag van mevrouw Vedder. Kijk, ik maak een vergelijking. Als we investeren in innovatie, wat is dan het meest logisch om qua innovatie te investeren? En dan zou ik, als we kijken naar de energie- transitie, dan zou ik van nature niet snel voor energiedragers kiezen. Ik zou niet snel voor accu's willen kiezen. Ik wil niet overal maar grote opslagbatterijen gaan neerleggen. Wat ook helemaal niet duurzaam is. Dat kost bakken vol lithium. Dat moet uit Australië gehaald worden. Dat past ook helemaal niet binnen duurzaamheid. Dan zou ik zeggen kernenergie. Dat ook in relatie tot het elektriciteitsnetwerk... dan hoef je ook niet al die gigantische bedragen daarin te investeren om dat helemaal om te vormen. Dus ik maak puur de vergelijking van: investeer nou in de meest logische, innovatieve oplossing. En als ik puur moet kiezen uit energiedragers, liever niet, liever kies ik daar helemaal niet uit.

De voorzitter: Mevrouw Vedder nog in tweede instantie.

Mevrouw Vedder: Ik concludeer dat de fractie eigenlijk zegt, we willen niet... we zijn geen voorstanders voor het innoveren op het gebied van waterstof, omdat we in de kern tegenstanders van zon- en windenergie zijn. Dat is dan de conclusie die ik trek.

De heer Blinde: Nee, dat is de onjuiste conclusie. Wij zien ook wel potentieel in kernenergie. Maar het punt dat ik maakte, is dat wij de focus die nu op waterstof ligt, en dat ligt in het Noorden echt wel heel erg op waterstof, die vinden wij niet in relatie staan. Als je dan toch moet kiezen tussen we gaan geld investeren in innovatieve oplossingen tot andere opties waarin je kunt investeren. Dus investeren, wij zien ook wel een rol voor waterstof als je kijkt naar zware industrie. Wellicht in de toekomst en dat is best het onderzoeken waard. Maar we blijven maar eindeloos daarin investeren. Het lijkt wel of we al onze eieren in één mandje nu leggen: De waterstofeconomie. Nou, en dan zeggen wij van, dat vinden wij net iets te ver gaan. Daarom gaan wij in dit voorstel daar niet in mee.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Zwiers ook een vraag heeft voor de heer Blinde.

De heer Zwiers: Voorzitter dank u wel. Ik heb een vraag aan de heer Blinde. Wij hebben een ontzettend mooi en sterk gasnetwerk liggen. Wat is wat u betreft daar meer geschikt voor? Het gebruik van bijvoorbeeld waterstof of misschien toch van kernenergie? Kunnen we daar nog iets mee in uw plannen?

De heer Blinde: Ja, absoluut. Dat gasnetwerk is uitermate geschikt mijnheer Zwiers voor, u raadt het al, gas. En dat hebben wij in Nederland en dat kun je ook importeren en gas is ook schoon. De Europese commissie heeft dat ook net... Frans Timmermans heeft dat ook aangegeven. Gas is een schone oplossing. Wij zouden veel langzamer van dat gas af willen. Wij zouden eigenlijk zeggen: Investeer nou iets minder in die waterstof, meer in kernoplossingen en dan blijf je wat langer op dat gas zitten, koop je zelf wat meer tijd, geen man overboord, maar gewoon even een iets rustiger tempo. De heer Zwiers in tweede instantie. Voorzitter, ik weet niet of de Groningers daar zo blij mee zullen zijn en ik geloof niet dat we zo afhankelijk moeten zijn van toch wel wat instabiele overheden elders. Dus wat dat betreft staat de Partij van de Arbeid daar echt anders in. Maar goed, daarin verschillen we. Maar als ik daar even op mag reageren voorzitter. Die zonnepanelen komen ook allemaal uit China, het gas komt uit Rusland, de olie komt uit het Midden-Oosten. Al die windmolens en zonnepanelen worden niet in een tweede Exploërmond geproduceerd. Dus volgens mij zitten de heer Zwiers en ik daarin in hetzelfde dilemma. Waar je het ook afneemt, Nederland is daarin gewoon niet zelfvoorzienend.

De voorzitter: Dank u wel heer Blinde. U was ook aan het eind van uw termijn?

De heer Blinde: Ja, inderdaad.

De voorzitter: Fijn. Eens even kijken. Dan gaan we naar de heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: Dank u voorzitter. Ik kan wat dat betreft relatief kort zijn. Wij zijn positief over de focus op dit onderwerp en blij ook met de sense of urgency. Hoeveel draagvlak er een mogelijk ook is voor nucleaire oplossingen, weet dat de realisatie echt heel veel tijd gaat vergen. Ik denk dat we het daar later nog wel eens een keer weer over zullen hebben. Over dit onderwerp zijn wij positief. Zowel over het onderwerp als over de benadering. We zijn ook blij dat de gedeputeerde tijdens de commissievergadering heeft aangegeven dat ook de High Tech Material sector hier in mee kan draaien en dat het gestimuleerd wordt. En ja, ook dat is iets wat op het gebied van problematiek van het kleinste molecuul, meneer Vorenkamp, een bijdrage kan leveren. Daar zijn we echt blij mee dat dat ook gebeurt. Dus kort samengevat: Wij zijn voor.

De voorzitter: Dank u wel heer Veldsema. En tot slot, althans dat is degene die ik als laatste zie op mijn scherm, de heer Bos van Forum voor Democratie.

De heer Bos: Dank u wel voorzitter. Wij zijn tegen dit... Wij stemmen hier tegen. Ik wil ook de heer Thomas Blinde van JA21 bijstaan. Ik denk dat gas een schonere energiebron is dan dat waterstof is. Daarbij heb je gigantisch veel gas nodig om waterstof produceren. Voor de mensen die denken dat je dat uit groene energie kan halen, dat is een illusie. Dus wij zijn erop tegen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Bos.

De heer Bos: Voorzitter. Voorzitter.

De voorzitter: Wie zegt voorzitter?

De heer Bos: De andere heer Bos.

De voorzitter: De andere heer Bos. Ga uw gang.

De heer Bos: Maar ik ben op dit moment nog niet in beeld.

De voorzitter: Nee, want ik zie u niet.

De heer Bos: Nog steeds niet?

De voorzitter: Ja, nu wel. De heer Ewoud Bos van GroenLinks: ga uw gang.

De heer Bos: Dank u wel voorzitter. Tijdens de behandeling van dit Statenstuk in de commissie zijn al veel zaken voorgekomen. Ik ben blij dat ik in de Staten bijval voel van andere fracties voor onze geuite zorgen ten aanzien van de doelgroep bij slimme energiesystemen en ten aanzien van de waterstoftoepassing. Maar wij zijn als GroenLinks nog niet geheel tevreden. Wij hielden al voor, dat wij het belangrijk vinden om groene waterstof in te zetten op die plekken waar groene waterstof ook de meeste winst oplevert voor het klimaat. En zoals bij die behandeling van de GZI Next impuls aanhaalde, stimuleren wij uiteraard onderzoek naar die verschillende toepassingen. Toch willen wij nogmaals de vraag stellen: Gaan wij op termijn wel politieke keuzes maken over de inzet van groene waterstof voor verschillende toepassingen? En hoe ziet het college dit proces eventueel voor zich? Daarnaast hebben wij in de commissie ook onze zorgen geuit over de doelgroepen die in aanmerking komen voor slimme energiesystemen. Ik werd er terecht door collega Statenlid Vedder op gewezen, dat ik hier geen duidelijk antwoord op ontvangen had. Klopt onze interpretatie?

De voorzitter: Neem me niet kwalijk mijnheer Bos. De andere meneer Bos als ik me zo mag uitdrukken, van Forum voor Democratie, wil graag een vraag stellen. Ga uw gang meneer Bos.

De heer Bos: Dank u wel voorzitter. Ik hoor de heer Bos van GroenLinks telkens praten over groene waterstof. Waar denkt de heer Bos genoeg groene energie vandaan te halen om groene waterstof te produceren?

De voorzitter: De heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Ik vraag me werkelijk af of ik dit hier moet uitleggen, maar groene energie wordt geproduceerd op die manieren die als hernieuwbaar zijn aangemerkt. En in dit geval stellen wij ons in op wind en zon en eventueel op de wat mindere momenten van aanbod kan het uiteraard met groencertificaten vanuit bijvoorbeeld waterkracht.

De voorzitter: De heer Bos van Forum voor Democratie in tweede instantie nog?

De heer Bos: Aangezien waterstof en rendementsverlies heeft van ongeveer 30%, denk je dat we het daarmee gaan halen met groene energie? Of denk je toch dat we dan toch misschien over moeten gaan naar kernenergie, oftewel in de toekomst thorium?

De voorzitter: De heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Ik ben blij dat u deze vraag stelt, want zoals ik in mijn eerste paragraaf al aanhaalde, vinden wij dat die groene waterstof die beschikbaar komt, ook ingezet moet worden op plekken waar het de meeste winst oplevert. En misschien bent u er ook mee bekend dat er op dit moment al plekken zijn waar waterstof gebruikt wordt, die één op één vervangen zou kunnen worden voor groene waterstof, waardoor je dus de meeste winst voor het klimaat kunt halen.

De voorzitter: Mevrouw Vedder van het CDA heeft ook een vraag voor de heer Bos van GroenLinks. Mevrouw Vedder.

Mevrouw Vedder: Dank u wel voorzitter. Ik hoorde de GroenLinks-fractie spreken over politieke keuzes rondom het inzetten van waterstof. Waar wel, waar niet, stel ik mij dan zo voor. En de vraag wordt richting de gedeputeerde gesteld, wat hij voor ideeën daar eventueel bij zou hebben. Mijn vraag aan de fractie is: Waar zit de fractie zelf aan te denken? Ook met in het achterhoofd wat het speelveld en het mandaat van GS op dit gebied is.

De voorzitter: De heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Dank u wel voor de vraag. Waar wij zelf aan zitten te denken... Wij zitten veel aan de stimulanskant, de stimuleringskant van groene waterstof. Op dit moment doen we dat heel breed. En dat begrijp ik ook, want uiteindelijk moet er wel onderzoek gedaan worden naar waar waterstof in de waterstofeconomie toegepast gaat worden en kan worden. Maar op sommige fronten zal de markt je misschien gaan inhalen en dan is het wel tijd om te gaan reflecteren en terugkijken om te kijken, is het nog logisch dat we waterstof voor bepaalde modaliteiten in gaan zetten. En mijn vraag is dus: Hoe zien we dat voor ons? Wanneer gaan we die keuzes eventueel maken om bijvoorbeeld te zeggen, die subsidie laten we vervallen?

De voorzitter: Mevrouw Vedder nog in tweede instantie.

Mevrouw Vedder: Ik begrijp dat de GroenLinksfractie zich toespitst op de vraag: Bij welke modaliteiten gaan we nog subsidie verlenen op het gebied van waterstof? En mijn vervolgvraag zou dan zijn: Betekent dat dan ook dat de GroenLinks-fractie aarzelingen heeft bij die € 1,6 - € 1,7 miljoen die hiervoor wordt gereserveerd? Of komt dat in de onderliggende voorstellen dan nog terug?

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Ja, nee. Zoals toegezegd is, komen er nog onderliggende voorstellen om daadwerkelijk subsidie te verlenen terug. Het lijkt mij goed om dan telkens te gaan kijken naar hoe de markt zich op dat moment vormt en of het dan een logische keuze is om bijvoorbeeld subsidie te verlenen. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Bos vervolgt zijn betoog. Ga uw gang.

De heer Bos: Slimme energiesystemen. Ik werd er denk ik terecht door collega Vedder op gewezen dat ik hier geen duidelijk antwoord op ontvangen had. Dus onze vraag is: Klopt onze interpretatie dat deze ondersteuning bedoeld is voor ontwikkelaars die een SDE+ subsidie beschikbaar hebben gekregen? En zo ja, kunnen we de toezegging krijgen dat deze doelgroep verbreed wordt naar projecten zonder SDE+ subsidie? Dus dat het geld ook terecht komt dáár waar wij het willen hebben, zoals ook de VVD eigenlijk al aangaf. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Bos. En voor zover ik dat nu kan overzien, zijn we daarmee aan het eind gekomen van de eerste termijn van de zijde van Staten en geef ik nu graag het woord aan gedeputeerde Stelpstra voor zijn eerste termijn. Gedeputeerde Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel voorzitter. Ik heb goed begrepen dat naar mijn spreektijd 6 minuten is. Dat betekent dat ik alle geopolitieke en andere beschouwingen maar even laat voor wat ze zijn als een debat tussen de Staten en me maar even richt op dit voorstel, als u het goedvindt. En dan loop ik de sprekers maar even langs. Misschien kan ik eerst in hoofdlijnen even iets zeggen rondom waterstof. Eerst maar even een misvatting wegnemen die misschien bestaat bij mevrouw Zuiker. In dit voorstel zit niet de € 1,6 miljoen van de Shell. Dat is al besloten. Dat staat los van dit voorstel. Dit voorstel is een algemeen voorstel, dat wil zeggen, we willen er zoveel geld voor uitgeven. Maar ik kom met specifieke voorstellen over waterstof bij u terug, zoals het ook al eerder is aangegeven. Het tweede.... Nee laten we maar even bij de waterstof blijven, laat ik het maar even in blokjes doen, in waterstof. Er is verschil in opvatting of dit nou goed is of niet goed is, of je hierin moet investeren. Wij hebben die keuze nadrukkelijk gemaakt, ook als onderdeel van de energietransitie waar we inzitten. Het is een transitie, dus dat betekent dat je in een fase zit die nog niet helemaal is uitgewerkt, waar je ook van alles probeert. En daarom zetten wij breed in op dit moment. En dat doen we omdat er juist in die... We kennen het ook in dat Heaven project, dat ook een breed project is, waar alle modaliteiten in meegenomen worden, om te kijken waar zit nou meteen ook de meeste kansen. En ik ben het in die zin helemaal met meneer Bos eens, en volgens mij zeggen meerderen van u dat al, uiteindelijk moet je nog meer gaan focussen. Dat is eigenlijk wat u zegt. En dat denk ik ook. Ik kan niet zeggen precies wanneer, maar het lijkt me wel goed dat wij misschien in de loop van volgend jaar of eind volgend jaar... misschien moet dat bij de volgende jaarrekening. Dat zou misschien een mooi moment zijn. Dat we zeggen: Waar staan we nu met waterstof? En ik kan u echt nog niet toezeggen hoe specifiek dat ik kan doen. Daarvoor is de tijd nog te vroeg, daarvoor zitten we nog te veel in de experimentfase. Dat ben ik wel met u eens, want uiteindelijk zul je moeten kijken waar je kun je de beste inzet op plegen. Dat geldt voor subsidies, maar uiteindelijk zal ook vanuit het bedrijfsleven zelf daar een keuze in gemaakt moeten worden, van waar zij het meeste rendement gaan zien. Ik persoonlijk denk, maar dat blijkt ook uit eerdere onderzoeken, die ook door onder andere Van Wijk zijn gedaan, dat er veel kans zit in de industrie. Dat er veel kansen zitten in zwaar transport, waaronder ook mogelijk luchtvaart en scheepvaart. Maar goed, dat is een beetje een persoonlijke inschatting. Ik ben het met u eens als u zegt, wilt u ook

toezeggen dat u naar die focus toe wilt. Ja, dat wil ik wel. Alleen ik geef u nog geen stappenplan nu al, om te zeggen van.... Die routekaart heb ik nog niet gedaan. Maar dat we uiteindelijk moeten focussen, dat geloof ik wel. Ik zie een vinger, dus ik...

De voorzitter: Jazeker, mevrouw Kleine Deters van D66 wil u een vraag stellen. Ga uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter, toch wil heel graag. D66 is van mening dat juist de ontwikkelingen rondom de groene waterstof, dat er zoveel innovatieve ontwikkelingen in de markt zijn, in de bedrijven waar de gedeputeerde ook aan refereerde. Is dat daarmee... Wij willen voorkomen dat alles op voorhand helemaal dichtgetimmerd wordt. En juist dat we kunnen inspelen op die innovatieve ontwikkelingen. Dus is de gedeputeerde het dan ook met ons eens, dat dat ook vraagt om flexibele inzet, inspelen op de ontwikkelingen en de mogelijkheden van ondersteuning, op een vraag die wij nu nog niet kunnen voorzien, misschien over een halfjaar.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja hoor, dat ben ik helemaal met u eens. Volgens mij zitten we ook wel in dezelfde denkrichting, ook als ik mijnheer Bos hoor. Er zitten nog wel meer mensen, mevrouw Meeuwissen, de heer Zwiers, mevrouw Vedder. We zitten nu echt in die fase dat we kijken, waar kun je nou het beste die waterstof inzetten. Maar uiteindelijk zal het zich gaan uitkristalliseren waar de grootste kansen liggen en waar de kleinere kansen. En dat is waar mijnheer Bos naar vraagt, blijf uiteindelijk niet... maak uiteindelijk een keuze waar je de grootste inzet ziet. Ik zeg, dat ben ik met u eens, alleen ik kan dat niet vandaag al doen, maar misschien dat we dat via een soort monitoring moeten doen. Volgens mij kom ik dan tegemoet aan heel veel vragen die bij ieder van u leven, want het gaat natuurlijk best wel om grote investeringen. Maar probeer ook onze eigen economie, ik verwijs naar Drenthe 4.0 waar we het regelmatig over hebben, om daar ook die boost aan te geven.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog in tweede instantie?

Mevrouw Kleine Deters: Nee.

De voorzitter: De heer Stelpstra vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Stelpstra: Dat past ook prima bij wat mijnheer Veldsema zei, die denk ik, ik pak even een slimme toezegging, ik doe de toezegging maar uit de commissie voor de High Tech. Met de New Energy Coalition en de Gasunie en Gronings Seaports onder andere zijn we samen aan het verkennen, hoe kunnen wij nou ook voor de maakindustrie in Drenthe of voor de opleidingen kansen creëren? Dat loopt allemaal, dus dat is wat dat betreft zo. Dan ga ik even op de kleine energiesystemen. Het college heeft gisteren een regeling vastgesteld onder voorbehoud dat uw Staten vandaag in moeten stemmen met dit voorstel. Anders is het niet. Dit is nu even heel helder. Als het gaat om het stimuleren van projecten, daar gaat het over, mevrouw Meeuwissen had daar een zeer specifieke vraag over, ondersteund door mevrouw Vedder, toen mijnheer Zwiers en toen gingen er meer in: Gaat dit naar de grote zonneboeren? De ondersteuning wordt expliciet uitgesloten, zijn daarvan grote zonneparken en windparken. We proberen ook hier zon op dak extra mee te stimuleren. Dat is expliciet uitgesloten in de regeling als het gaat om het stimuleren ervan.

De voorzitter: De heer Zwiers van de Partij van de Arbeid heeft een vraag voor de heer Stelpstra en daarna mevrouw Vedder. Eerst de heer Zwiers.

De heer Zwiers: Voorzitter dank u wel. Eigenlijk hebben we een aanvullende vraag gesteld, dat was in de commissie, of we ook gaan kijken naar maatschappelijk rendement. En ik snap het uitsluiten van grootschalige initiatieven, dat is mooi. Maar gaan we ook kijken naar wat maatschappelijke passend is? Het voorbeeld van Nieuw-Buinen werd natuurlijk genoemd als mooi voorbeeld en zo zijn er natuurlijk meer.

De voorzitter: De heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja, die vind ik razend ingewikkeld mijnheer Zwiers, want als ik maatschappelijk rendement in een regeling opneem, dan is dat zeg maar, dan is dat nogal exact, daar worden we het altijd over eens, of we zijn het daar altijd over oneens. Maar misschien moeten we even een stap terug. Waarom doen we deze regeling? Juist omdat we dat maatschappelijk rendement willen stimuleren. Juist omdat, mevrouw Vedder zegt volgens mij heel treffend, het stuklopen van kleinschalige projecten, dat is frustrerend voor de energietransitie. En dat is nou net het doel waarbij we ook met deze regeling en zo is dat ook met meer dingen, maar dat overzicht komt er mevrouw Meeuwissen, waar we net met deze regeling ook weer een stapje willen zetten. Dus we sluiten dat expliciet..., maar die grote parken stimuleren dat is echt uitgesloten in deze regeling. Er zit een koppeling aan SDE, maar er zitten eigenlijk... We hebben twee regelingen. Het zijn 2 categorieën eigenlijk in de regeling. Kijken waar kun je alternatieve aansluitmogelijkheden realiseren. En het tweede is, om ook te kijken naar de haalbaarheid van de duurzame energieopwekking en gebouwgebonden energiebesparing. Dat laatste daar zat natuurlijk die... Geldt dat nou voor grote en kleine parken. Nee, dat geldt daar dus niet voor, die zijn uitgesloten. En verder kijken wij inderdaad, is er een SDE-aanvraag, maar we kijken ook, er zijn een aantal criteria, u mag de regeling hebben wat mij betreft, hij is gewoon openbaar, er is niets mis mee, dat er ook wel gekeken wordt, wanneer ben je nu afgewezen op de claimlijst van de netbeheerder. Dus dan is het niet aan de SDE gekoppeld. Dus we proberen zo breed mogelijk in te steken. Mochten daar echt gaten vallen, voor mij is zo'n regeling niet heilig. Het doel wat u beoogt, dat beoog ik. Daar staan we ook precies hetzelfde in.

De voorzitter: De heer Zwiers nog in tweede instantie?

De heer Zwiers: Nee voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Zwiers. Mevrouw Vedder van het CDA.

Mevrouw Vedder: Dank u wel voorzitter. De gedeputeerde refereerde eigenlijk al naar wat ik wilde gaan vragen. Ik realiseerde me ook dat ik misschien wat voorbarig was, dat de zin nog geen punt had, maar nog in de komma zat. Even reagerend op wat de gedeputeerde als laatste zegt. Kan ik dan concluderen dat het in het bezit hebben van een SDE+ subsidie, toegekende subsidieaanvraag, niet een minimum voorwaarde is om in aanmerking te komen of aanspraak te kunnen doen op deze subsidieregeling? Dus dat ook. kleinschalige coöperatieve projecten die die hobbel nog niet hebben kunnen nemen, kunnen profiteren van dit initiatief? Begrijp ik dat dan goed?

De voorzitter: De heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: In de regeling staat, dat je moet óf een SDE hebben, óf je moet een project hebben met een aantoonbaar uitgewerkte businesscase die op de interesse- of claimlijst van de netbeheerder staat voor een aansluiting. En daar zie ik dus geen SDE-vereiste.

De voorzitter: Mevrouw Vedder in tweede instantie?

Gedeputeerde Stelpstra: Maar dat is heel technisch. Laten we afspreken, het college heeft gisteren wel deze regeling onder voorbehoud vastgesteld, zodat we aan het werk kunnen. Misschien goed dat u nog eens naar de... ik wil de **regeling** ook wel naar u **toesturen**, laten we die service maar doen. Mocht u nou zeggen, er zitten daar echt hele rare dingen in, dan kunnen we altijd kijken hoe we het aan moeten passen. Maar dan kijk ik net ook nog even, we hebben we altijd hotlines, met ook wat ambtenaren, SDE is geen voorwaarde, dus u had het goed begrepen zoals het is. Goed.

De voorzitter: Mevrouw Vedder nog in tweede instantie nog?

Gedeputeerde Stelpstra: Ik ben ook door mijn verhaal heen, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Oké. Ik zag dat de heer Bos van GroenLinks zijn hand nog opstak. Oké. Mevrouw Vedder nog in tweede instantie toch? Sorry.

Mevrouw Vedder: Geeft niet. Ik wil u danken voor het antwoord gedeputeerde. Ik zou graag inderdaad die regeling ontvangen, maar ik begrijp dat ik hem ook zelf kan vinden en dat is me nog niet gelukt. Dus ik vind het nu ook moeilijk beoordelen, maar ik concludeer, volgens mij zitten we gewoon ook met zijn allen op dezelfde lijn, dat zoals een Energiecoöperatie Nijeveen, die dan zon op groot dak heel ver is, maar stukloopt op netcapaciteit en doordat Enexis de stekker eruit getrokken krijgt. Dat zijn nou typisch die projecten waarvan wij zeggen, die hebben dus draagvlak in de samenleving. Die willen ook graag een stapje verder helpen. En ik geloof dat de gedeputeerde op dezelfde lijn zit, denk ik, begrijp ik, dus dat stelt mij gerust.

Gedeputeerde Stelpstra: We zitten op dezelfde lijn. Je moet wel een regeling hebben, want anders heb je een soort grabbelton, dat kan niet natuurlijk. Die gaat morgen openbaar worden, die regeling. Ik kondig hem nu alvast vast aan en het is prima dat we die gewoon ter kennisgeving toesturen. En ik denk sowieso, mocht in dit soort dingen wat gaten vallen, dan weten we elkaar altijd goed te vinden, lijkt mij. Want over het doel zijn wij het van harte eens.

De voorzitter: Goed. Dank u wel heer Stelpstra. U was aan het eind gekomen van uw termijn heb ik begrepen. Dan kijk ik of er behoefte is aan een tweede termijn van de zijde van de Staten. Ik zie wat knikkende gezichten. Ik loop iedereen even langs. Mevrouw Kleine Deters van D66. Nee. Mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker: Nee voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Meeuwissen van de VVD-fractie.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, dank u wel voorzitter. Nog even over de waterstofprojecten en het monitoren van hoe dat zich ontwikkelt, waar de gedeputeerde zei, dat gaan we goed in de gaten houden welke het meest kansrijk zijn ook. Wat mij betreft moet je dan heel goed kijken waar de markt zijn geld in zet, want die doen natuurlijk al het onderzoek, of die zitten daar bovenop. En juist waar zij hun geld op inzetten, dat zou wel eens kansrijk kunnen zijn. Dus laten we niet alleen zelf onze eigen technologische overtuigingen volgen, maar ook vooral kijken wat gebeurt er in de markt? Dan over de regeling. De gedeputeerde zegt dat er grote zonneparken

en windparken zijn uitgesloten van de van de subsidie, dat die bedoeld is voor kleinere initiatieven. Nou dank daarvoor, voor deze aanscherping ten opzichte van uw uitspraken eerder in de commissie. En samen met de GS zullen wij ook graag helpen monitoren of de doelgroep hiermee inderdaad bediend wordt en de regeling inderdaad doet waar hij voor bedoeld is. Dus dank daarvoor.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Meeuwissen. Even kijken. De heer Zwiers van de Partij van de Arbeid. Nee. De heer Vorenkamp van de PVV. Ja, ga uw gang.

De heer Vorenkamp: Dank u voorzitter. Ik wil tegen de heer Bos zeggen, die 30% rendementsverlies waar u het over had, is in feite veel groter. Dat is zo ongeveer 93%, in ieder geval duidelijk boven de 90%, als er op een gegeven moment weer elektriciteit van wordt gemaakt. En ik wil nog even terugkomen bij u allen op de alternatieve richting die we volgens ons in zouden dienen te slaan. Denk eens aan Urenco, dat het kan, daar wil ik even een voorbeeld van geven, dat in het noorden tot ontwikkeling is gekomen. Het is een klein voorbeeld, maar je ziet dat het kan. Daarom heeft men, nogmaals een herhaling van wat ik net gezegd heb, wat zou het hebben van een thorium kennis- en ontwikkelcentrum in het noorden toch geweldig zijn, veel simpeler zijn. Ik denk ook aan de aantrekkelijkheid voor bijvoorbeeld jonge studenten en zich ontwikkelende bedrijven daaromheen in het noorden. Dat was het voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Vorenkamp. Mevrouw Vedder? Nee. De heer Blinde? Nee. De heer Veldsema van de ChristenUnie.

De heer Veldsema: Heel kort. Mooi dat ook voor de Drenten met gouden handen ook een mogelijkheid is om van deze subsidie gebruik te maken. Mooi, dat is kort maar krachtig.

De heer Mäkel-van Luttikhuizen: Mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Een momentje, wie vraagt het woord?

De heer Mäkel-van Luttikhuizen: Neem me niet kwalijk. Robert van de SP.

De voorzitter: Oh, de heer Mäkel. Ga uw gang.

De heer Mäkel-van Luttikhuizen: Dank u wel voorzitter. Ik heb in eerste termijn niet mee gedaan, omdat ik toch constateer in grote lijn dat we eigenlijk gewoon de commissievergadering aan het herhalen zijn. Maar ik zou toch wel wat willen toevoegen, omdat het anders zou lijken dat de SP hier geen mening heeft. Dat hebben we heel duidelijk natuurlijk wel. We vinden dit een heel belangrijke zaak. Dat alles afwegende, dat hebben we de vorige keer ook in de commissievergadering uiteindelijk meegedeeld, dat wil ik hier graag nog een keer herhalen, dat er allerlei haken en ogen zijn, maar uiteindelijk de SP toch van mening is na ampele overwegingen voor het voorstel te gaan. Dat de voordelen groter zijn wat ons betreft dan de nadelen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel heer Mäkel. Ik hoorde mezelf even dubbel, maar dat is nu weer weg. De heer Bos van Forum voor Democratie.

De heer Bos: Dank u wel voorzitter. Ik wil Bert Vorenkamp bedanken voor het onderwijs met betrekking tot stikstof. Voor de rest heb ik niks meer te melden. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. En de heer Bos van GroenLinks.

De heer Bos: Het ontgaat me even voorzitter dat we het over stikstof gehad hadden, maar goed, dat zal wel aan mij liggen. Wij zijn erg verheugd over de beantwoording van de gedeputeerde, om te kijken waar waterstof het best toegepast kan worden. Wat dat betreft volgen wij ook een beetje de lijn van de VVD, voor bijvoorbeeld personenauto's en de markt. Ik ben heel benieuwd hoe het daar gaat ontwikkelen. Zijn wij heel benieuwd. En we zijn blij om te horen dat de subsidie voor de slimme energiesystemen op de plek terecht gaan komen, waar wij ook vinden dat hij hoort. Dus bij de corporaties en bij de boeren om de hoek. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Bos. Dan zijn we aan het eind gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Staten. Ik kijk naar de heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Als ik nog twee opmerkingen mag maken mevrouw de voorzitter. Mevrouw Meeuwissen vroeg al naar zo'n overzicht van al die verschillende subsidies die er zijn. Dit is er eentje van voor de energiesystemen. Soms kun je net beter even uit een andere putten, bijvoorbeeld als het om kleine corporaties gaat. Dat overzicht heb ik gezegd, dat gaan we in de maak doen. En u hebt het niet rechtstreeks gesuggereerd, maar u zei, het is ook handig voor de aanvragers en toen was er bij mij opeens iets van, hé, misschien moeten we daar ook op onze website op een beetje handige manier zien te doen. En nu zeg ik iets wat u niet gevraagd hebt, maar ik wil er wel naar kijken, dat vindt u vast niet erg. De tweede opmerking is ook richting mevrouw Meeuwissen, en de heer Bos refereerde er ook even aan, over de markt, vergeet de markt niet. Dat is juist waarom wij onze voorstellen... bijvoorbeeld laatst al als het ging over die Green Planet, als de markt er niet in gaat investeren, dan moeten wij het niet beter gaan weten. Dus het is voor mij eigenlijk wel continu een voorwaarde dat de markt substantieel bijdraagt aan die waterstofeconomie, want daar zal het primair moeten gebeuren. En wij doen de steuntjes in de rug.

De voorzitter: Dank u wel heer Stelpstra.

Mevrouw Meeuwissen: Voorzitter.

De voorzitter: Ja, wie? Ja, mevrouw Meeuwissen heeft nog een vraag aan de heer Stelpstra. Ga uw gang.

Mevrouw Meeuwissen: Nou een vraag, eigenlijk een reactie. U zegt, dat doen wij ook. Dat weet ik dat u dat doet als college. Het was dus eigenlijk meer een opmerking richting mijn collega-Statelieden die daar theorieën op loslaten. Wat ik overigens heel erg om ondersteun hoor. Ik waardeer de energie en de kennis enzovoort, die daar ingestoken wordt. Maar ik denk toch echt dat we dat erbij moeten betrekken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Meeuwissen. Wil de heer Stelpstra er nog op reageren? Ik denk dat het meer een statement was. Dank u wel. We zijn aan het eind gekomen van de beraadslaging en we kunnen constateren dat er straks gestemd kan gaan worden over dit collegevoorstel, na afloop van onze hele beraadslaging.

G.13 Koersdocument Drentse aanpak stikstof; Statenstuk 2021-994

De voorzitter: Dan ga ik over naar Agendapunt G-13. Ik heropen de vergadering. Aan de orde is agendapunt G13, het Koersdocument Drentse aanpak stikstof, een collegevoorstel op Statenstuk 2021-994. We hebben spreektijden afgesproken ... Even kijken. Wil iedereen zijn microfoon uitdoen? De heer Drukker heeft zijn microfoon nog aanstaan. Ja, heel fijn. Nu zijn we ook zijn camera kwijt weliswaar, maar goed. In ieder geval is de microfoon uit. Ja, daar hebben we mijnheer Drukker weer. Welkom. Even kijken, we hebben spreektijden afgesproken. Eerste termijn per fractie drie minuten, tweede termijn twee minuten, eerste termijn GS negen minuten, tweede termijn zes minuten. Ik kijk even wie het woord willen voeren. Ik zie mevrouw Kleine Deters, de heer Drukker, mevrouw Zuiker, de heer Pruisscher, de heer Vorenkamp, de heer Bos van Forum voor Democratie. Verder zie ik nog niemand.

Mevrouw Slagt: Mij ook.

De heer Vegter: Dan meld ik mij ook nog even.

De voorzitter: Ik zie mevrouw Slagt, de heer Vegter.

De heer Schomaker: Voorzitter, ik ook graag.

De voorzitter: De heer Schomaker. Wilt u uw camera's aanhouden, woordvoerders?

De heer Moinat: Voorzitter, u heeft mij nog niet genoemd, volgens mij.

De voorzitter: De heer Moinat van de SP.

De heer Moinat: Kan dat zo zijn?

De voorzitter: Ja, goed zo. Wilt u allemaal uw camera aanhouden als u het woord wilt voeren en uw microfoon pas aandoen als u het woord voert? Dank u wel. Mevrouw Kleine Deters heeft een ordevoorstel?

Mevrouw Kleine Deters: Nou, een orde vraag eigenlijk over de toelichting. Ik zag ook ergens staan, dat wanneer de spreektijd drie minuten of meer is, dat de amendementen binnen de spreektijd ingebracht moeten worden. Wij komen met twee amendementen. Dus mijn vraag is: moet ik die in eerste termijn volledig voorlezen in mijn inbreng?

De voorzitter: Ja, indieners van moties en amendementen krijgen één minuut extra spreektijd. Dus u krijgt dan vier minuten, maar u wordt wel geacht om uw beide amendementen dan ook echt aan te kondigen. Mooi zo, want ik inventariseer nu even wie dan moties en amendementen hebben? In ieder geval de fractie van D66, die heeft een tweetal amendementen aangekondigd. De Partij voor de Dieren heeft een motie en een amendement aangekondigd. Zijn er verder nog moties, amendementen?

De heer Moes: Ja, voorzitter. De VVD heeft ook een motie.

De voorzitter: Ja, de heer Moes. Mooi, de VVD heeft ook een motie. Goed, dan gaan we beginnen met de beraadslaging en ik geef het woord aan mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel, voorzitter. Vandaag wordt zeer waarschijnlijk het Koersdocument Drentse aanpak stikstof aangenomen door de Provinciale Staten. De Partij voor de Dieren staat echter niet achter de door GS voorgestelde koers. De basisveronderstelling is namelijk dat wij met innovatie een weg uit de crisis kunnen vinden. Dat is zeer discutabel en gezien de recente uitspraak van verschillende rechtbanken een uiterst risicovolle keuze. Als we aan GS vragen naar de juridische houdbaarheid van extern salderen en verliezen, verwijst de gedeputeerde naar de landsadvocaat die de overheid kennelijk heeft gerustgesteld, maar alleen een rechter en dus niet een advocaat kan in Nederland bepalen of deze stikstofaanpak wel of niet juridisch kan. En als de vergunningen bij de rechtbank zullen sneuvelen, dan wordt de rechter vervolgens beticht van politieke uitspraak, maar die volgt gewoon de wetgeving, zoals dat hoort in een rechtsstaat. Voorzitter, zoals we in de commissievergadering van 7 april al hebben aangegeven, is de stikstofuitstoot van de landbouw de afgelopen tien jaar niet gedaald, alle innovatie ten spijt. We hebben al honderden miljoenen euro's aan publiek geld besteed aan innovatieve stalvloeren en luchtwassers. Veehouders hebben zelf ook veel geld moeten investeren, extra hypotheek moeten afsluiten bij de bank, maar de problemen krijgen we maar niet opgelost. En het is bijzonder dat de meest logische oplossingsrichting voor minder ammoniak, minder dieren, nog altijd hardnekkig terzijde wordt geschoven in Drenthe. D66, GroenLinks, SP, PvdA, allemaal ook in Drenthe vertegenwoordigd, hebben zich landelijk allemaal al uitgesproken voor een krimp van de intensieve veehouderij. Deze partijen hebben in november al een motie van SP en D66 gesteund in de Tweede Kamer, die de regering oproept te werken aan een sociaal verantwoord afbouwscenario voor de intensieve veehouderij. Daarom willen we nu helder van de gedeputeerde horen: waarom gaat GS niet toewerken naar minder dieren in de veehouderij in Drenthe? Behalve de juridische problemen en de onwil om te krimpen, zien we nog meer problemen met het behalen van de beoogde omgevingswaarde. Want onbenutte stalcapaciteit mag toch worden gebruikt voor intern salderen, waardoor de stikstofuitstoot zal stijgen. Veel kleine stikstofdeposities zullen onder de radar blijven, omdat ze niet hoeven te worden vermeld, maar opgeteld hebben ze wel effect. En in werkelijkheid stoten we ook veel meer stikstof uit, omdat stalinnovaties niet doen wat de fabrikanten beloven. Verder in andere sectoren dan de landbouw zien we nog meer onwil. We willen bijvoorbeeld de luchtvaart niet krimpen en we willen ook vasthouden aan 100 km/uur rijden op autowegen. Kortom, de natuur in Drenthe zal blijven lijden onder een dikke stikstofdeken, die we er met zijn allen overheen hebben gelegd. Over de uitkoop van agrarische bedrijven hebben we nog een vraag aan GS. Kan GS garanderen dat de stikstofruimte dan voor 100% naar de natuur gaat? En tot slot ons amendement en een motie. Eerst het amendement. Als aanvulling stellen wij voor dat de te vormen gebiedsagenda's door de Provinciale Staten zullen worden vastgesteld en wij verzoeken GS om het Koersdocument, waar aan de orde, hierop aan te passen. Een toelichting daarop: in de gebiedsagenda's zullen de daadwerkelijke beleidskeuzes worden gemaakt, zo kunnen we dat lezen in het Koersdocument. En Provinciale Staten kunnen nu nog niet overzien hoe die kaders, zoals geschetst in het Koersdocument zullen uitwerken in de gebiedsagenda's en die gebiedsagenda's hebben vervolgens weer vergaande maatschappelijke consequenties. Vandaar dat wij voorstellen dat het aan PS wordt voorgelegd voor vaststelling.

De voorzitter: Wilt u op uw tijd letten?

Mevrouw Zuiker: Ja, ik ben nu bij de motie, het laatste punt, de motie over luchtwassers. Constatende dat luchtwassers het brandgevaar in stallen vergroten, luchtwassers bijdragen aan het in standhouden van het zeer slechte stalklimaat met ernstige en structurele dierenwelzijnsproblemen, zoals ernstige benauwdheid, pleuritis, chronisch hoesten en longontsteking bij dieren tot gevolg, er nu ook ernstige twijfels zijn over de effectiviteit van luchtwassers om geur en ammoniak uit de stallucht te filteren, constatende dat er nog steeds voor miljoenen aan overheids-geld wordt gestimuleerd en gesubsidieerd en ik probeer een beetje te versnellen, maar dat werkt niet beter. En ondanks dat is de stikstofproductie niet gedaald en overwegende dat de Tweede Kamer op 11 februari een motie heeft aangenomen om luchtwassers niet langer als duurzaam te bestempelen en dus een subsidiering juist zal leiden tot extra dieren in Drenthe en daarom verzoeken wij Gedeputeerde Staten van Drenthe, luchtwassers niet langer als duurzaam te beschouwen en geen subsidies te geven voor de aanschaf van luchtwassers. Dat was onze motie. Bedankt, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Zuiker. Mag ik iedereen erop wijzen, ook mevrouw Zuiker, dat men een minuut extra krijgt om moties en amendementen in te dienen en dan ook geacht wordt om dat binnen die spreektijd te doen, want u heeft een minuut extra gebruikt en ik moet een beetje streng zijn. Dank u wel. Ik ga naar de heer Moes van de VVD, die ook een motie heeft aangekondigd.

De heer Moes: Dank u wel, voorzitter. In de commissie hebben we al zeer uitgebreid over het Koersdocument gesproken en we willen niet in herhaling vallen, maar we willen ons toch nog even richten op de gebiedsgerichte aanpak, wat natuurlijk ook een onderdeel is van het Koersdocument. Onze eerste opmerking: kijk niet alleen naar stikstof als oplossing voor het herstel van de natuur, kijk breder. Er zijn meer zaken die een rol spelen bij het herstel van de natuur. Als voorbeeld willen wij u aangegeven het Natura 2000-gebied Korenburgerveen bij Winterswijk in de Achterhoek. Daar is door boeren en Natuurmonumenten en de provincie een plan opgezet. Ze hebben onder andere hydrologische maatregelen genomen en ondanks de emissie van de landbouw die daar nog steeds is, weet de natuur zich te herstellen. Zelfs zo dat er planten groeien, die er volgens de bekende stikstofmodellen niet voor zouden kunnen komen en ze groeien er wel. Er is emissie en er groeien planten die er dus niet zouden kunnen groeien. Onze vraag aan het college: is het college bekend met het initiatief van het Korenburgerveen, dat de natuur zich beter ontwikkelt dan verwacht volgens de stikstofmodellen? Dan onze aangekondigde motie. We zijn geen voorstander van opkoop van bedrijven, dat hebben we al genoeg gemeld, maar als er aangekocht gaat worden, dan moet het zo dicht mogelijk bij de natuur, omdat het daar alleen effect heeft. De motie Begrenzing op de op te kopen bedrijven stikstofdepositie. Constatende dat de stikstofwet in de Eerste en Tweede Kamer is aangenomen, veel landbouwbedrijven zich aangemeld hebben voor de vrijwillige verkoop, waarvoor het Rijk € 12,4 miljoen beschikbaar heeft gesteld aan de provincie Drenthe, Overwegende dat we deze € 12,4 miljoen rijks-gelden willen besteden daar waar dit het meeste effect heeft op de Natura 2000-gebieden, een voorwaarde van het Rijk voor de vrijwillige opkoop is dat de stikstofdepositie van het bedrijf het afgelopen jaar tenminste 2 mol/ha is geweest, verlaging van stikstofdepositie bovendien het meeste effect heeft op Natura 2000-gebieden, wanneer dit plaatsvindt in de directe nabijheid van deze gebieden, Roepen het college op om als grens voor het opkopen van bedrijven een bovengrens van maximaal 750 meter van een Natura 2000-gebied aan te houden, en gaan over tot de orde van de dag. Deze motie wordt ingediend door de VVD, PVV, JA21 en Sterk Lokaal. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, heer Moes. Ik geef het woord aan mevrouw Kleine Deters. Zij heeft een tweetal amendementen en krijgt ook vier minuten spreektijd. Ga uw gang, mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik weet niet of het van mijn spreektijd afgaat, maar ik had nog een vraag voor mevrouw Zuiker en u zag het niet. Ik heb nu een vraag aan mijnheer Moes. Mag ik nog een interruptie buiten mijn spreektijd?

De voorzitter: Uiteraard. Ga uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel, voorzitter. Mijnheer Moes, ik begrijp de strekking van die motie. Wij zullen met een amendement komen over prioritering voor de aankoopregeling dichtbij de natuurgebieden, maar ik begrijp niet goed waarom u kiest voor 750 meter. Wij zouden het betreuren als een bedrijf bijvoorbeeld op 800 meter zit en een grotere uitstoot heeft, dat u die dan niet meeneemt, omdat een bedrijf binnen 750 meter met minder uitstoot binnen die grens ligt. Dus ik zou nog heel graag uitleg van de heer Moes willen, waarom hij kiest voor 750 meter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Moes.

De heer Moes: Dank u wel, voorzitter. In de commissievergadering hebben wij uitgebreid uitgelegd dat als je de berekeningen loslaat, dat je bijna op alle veehouderijbedrijven in Drenthe, als je daar de depositie van berekent, dan zie je in de tabel, ik noem het in de motie 750 meter, maar je ziet eigenlijk al dat als ze verder dan 500 meter van een Natura 2000-gebied liggen, dat de tabel dan helemaal afvlakt en dat die emissie dan tot enkele kilometers gelijk blijft. Dat is echt in de eerste 500 à 750 meter dat de emissie op een Natura 2000-gebied het hoogst is. Als je het geld goed wilt besteden, dan moet je dat besteden waar het effect heeft en dat is dus echt in de nabijheid van Natura 2000-gebieden.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog in tweede instantie.

Mevrouw Kleine Deters: Mijnheer Moes, geeft u dan ook echt voorkeur aan een bedrijf dat binnen die 750 meter ligt als die minder uitstoot dan een bedrijf die op 800 meter zit en wel meer uit zou stoten? Dat is waar ik moeite mee heb om dat van de gedeputeerde te vragen.

De voorzitter: De heer Moes.

De heer Moes: Dit is ook een afgeleide van de opkoopregeling van het ministerie met die 2 mol/ha uitstoot. Dat komt dus feitelijk op hetzelfde neer en heeft hetzelfde effect. En bovendien zijn er 40 bedrijven die zich vrijwillig hebben aangemeld en zoals het nu lijkt, zijn de financiële middelen maar voor 3,3 à 4 bedrijven, die opgekocht kunnen worden. Dus er zullen echt keuzes gemaakt moeten worden. Onze stelling is: kies de bedrijven die zich aangemeld hebben, die zo dicht mogelijk bij de Natura 2000-gebieden liggen. Op die manier wordt het belastinggeld het beste besteed en levert dat het meeste effect op voor de natuur.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Moes. Mevrouw Kleine Deters voor haar inbreng in eerste termijn. Ga uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat de aanpak van de stikstofuitstoot heel duidelijk een verantwoordelijkheid van overheden, de landbouw, verkeer, de bouw en de industrie is om onze natuur te beschermen. Dat geldt zeker ook de inzet voor onze unieke Drentse natuur, de heide en de specifieke flora en fauna. In de Europese Habitatrictlijnen vertaald in de Wet natuurbescherming zijn regels vastgelegd om de instandhoudingsdoelen te behalen. Recent hebben wij daar de Wet stikstofreductie natuurverbetering op gekregen die concrete inspannings- en resultaatsverplichtingen vraagt per 2030. De stikstofuitstoot en neerslag moet in 2030 zo laag zijn, dat dan de helft van de Natura 2000-gebieden onder de kritische depositiewaarde zit. En de urgentie voor ingrijpend herstel van de natuur en forse reductie van de stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden voor Drenthe, wordt in het Koersdocument benadrukt op pagina 8. Voorzitter, Drenthe heeft de grootste opgave wat de kritische depositiewaarde betreft. Onze landelijke overheid heeft haar verantwoordelijkheid voor het effect van de bronmaatregelen, maar als provincie hebben wij de verantwoordelijkheid voor de specifieke gebieden om de stikstofuitstoot te verlagen. En deze moeten opgenomen worden in een provinciaal gebiedsplan. En het Koersdocument geeft een overzicht van de enorme opgave die we hebben. En wij zijn primair verantwoordelijk voor het behalen van de instandhoudingsdoelen. Maar het Koersdocument mist wat ons betreft urgentie, om als provincie zelf sturing te geven om de Drentse opgave te realiseren. D66 vindt dat u in het Koersdocument veel vermeld waarin u afhankelijk bent van de landelijke overheid en niet waar we als provincie zelf voor willen staan. De landelijke overheid heeft met de sectoren verkeer, bouw en industrie afspraken gemaakt om tot maatregelen te komen. Voor de landbouw is er een specifieke taak voor de provincie in een gebiedsgerichte aanpak. D66 wil dan ook graag een Koersdocument met perspectief, een document waarin we keuzes maken voor een Drenthe die wil staan voor haar verantwoordelijkheid, voor de opdrachten die we hebben uit het klimaatakkoord, een aanpak waarbij de natuur, de agrariër, de toerist en de inwoner ook perspectief op korte termijn wordt geboden. En wij willen staan voor de verantwoordelijkheid om de doelen uit de Wet stikstofreductie natuurverbetering te halen. En voor de landbouw betekent dit het maximaal faciliteren naar toekomstbestendige landbouw, kringlooplandbouw met zo min mogelijk emissies en een beter verdienmodel. Er komen middelen voor investeringen, er komt een omschakelprogramma voor duurzame landbouw, om boeren te helpen deze stappen te zetten. Voor boeren die vrijwillig willen stoppen komt geld beschikbaar. En wij vinden het dan vanzelfsprekend dat wij perspectief bieden en dat we daar prioriteit aangeven en hiervoor dienen wij een amendement in, als aanvulling op de specifieke Drentse opgave. En mijn tekst leidt daarvoor om het Koersdocument Drentse aanpak stikstof aan te passen en dat we die vaststellen met aanvulling voor de specifieke opgave voor Drenthe, met het perspectief bieden aan agrariërs door de gerichte aankoopregeling aan te wenden voor bedrijven rondom Natura 2000-gebieden, met de hoogste bijdrage aan de stikstofreductie. En daarmee zit er toch een kleine afwijking met wat de heer Moes aangaf. Wij stellen echt een wijzigingsvoorstel voor, want met het voorliggende Koersdocument wordt er niet gekozen voor maatregelen die op korte termijn een omslag teweeg zullen brengen. U verwacht pas eind 2022 een eerste inzet op maatregelen te hebben. In de brief die we van de Natuur en Milieufederatie ...

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters, u bent aan het eind van uw spreektijd. Heeft u nog een amendement?

Mevrouw Kleine Deters: Dan ga ik heel snel het amendement voorlezen wat betreft de besluitvorming en toch een urgentie en de snelheid, en dat is dat wij aan het besluit willen toevoegen dat er eind 2021 een uitvoeringsprogramma aan Provinciale Staten gepresenteerd gaat worden.

De amendementen zijn inmiddels in het bezit van de griffie. En ik kan ze nogmaals mailen voorzitter, maar misschien dat dat rondgezonden kan worden. Dat is de strekking van de amendementen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Dan wil ik het woord geven aan de heer Vorenkamp van de PVV. De heer Vorenkamp heeft drie minuten spreektijd.

De heer Vorenkamp: Dank u wel, voorzitter. Dit document is volgens ons een onnodige voorzet in het stikstof schaakspel, dat zich de laatste jaren afspeelt in Nederland. Waarom eigenlijk vooral in Nederland? Omdat Nederland als gidslid in staat dacht te zijn de natuur letterlijk met twee decimalen achter de depositiekomma te gaan reguleren. En Nederland en de provincies hebben uiteraard als gidslid iedere postzegel natuur opgegeven als Natura 2000-gebied. Alsof dat allemaal Yellowstone en Yosemite-parken zouden zijn, terwijl alle natuur in Nederland mensenwerk is. Vervolgens is bij Europa op strenge regelgeving aangedrongen omtrent de handhaving van de staat van natuurbehoud, inzake de opgegeven soorten en habitattypen. In Drenthe gaat dit maar liefst om 14 Natura 2000-gebieden, waarvan 12 inmiddels als stikstofgevoelig worden gezien, omdat we daar bepaalde plantengemeenschappen op conserverende wijze denken te behouden. Habitatgebieden als heidevelden, stuifzanden en hoogveen zijn de meest stikstofgevoelige typen. De overheid denkt die gebieden in stand te kunnen houden, als we die vermalde stikstofdepositie maar laag genoeg krijgen. Daarvoor zijn door wetenschappers kritische depositiewaarden in rapporten vastgelegd en als de stikstofdepositie daar boven zou zitten, dan gaat die habitat op termijn verloren. In de commissie OGB ...

De voorzitter: Mijnheer Vorenkamp, we horen een telefoon afgaan en we weten niet bij wie dat is. Zou die van u kunnen zijn? Ik geloof dat u hem nu uitgezet heeft. Fijn, dank u wel. Vervolg uw betoog alstublieft.

De heer Vorenkamp: Die telefoon staat vlakbij. Ik ga even door. In de commissie OGB heb ik een aardige discussie gehad met de fervente natuurbeschermer de heer Baptist, dat ziet u wel in de fors aangezette brief hierbij, met als uitkomst dat bijvoorbeeld heidevelden en zandverstuivingen niet door conservering behouden kunnen worden, maar je moet het beheer uitvoeren, dat deze terreinen in het verleden liet ontstaan, in dit geval in Drenthe overbegrazing en afplaggen. De KDV doet er dan niet of nauwelijks toe. In ieder geval kan door conserverend beleid een dergelijke habitat niet behouden blijven. Dat is onzin. Alles in Drenthe wordt bos. Voorzitter, u begrijpt waar ik naartoe wil. Het ingezette koersdoel is vrijwel betekenisloos voor de natuur. Er is al enorm veel aan stikstofvermindering gedaan en dus is de ingeslagen weg voor zowel de natuur als voor de economie een doodlopende weg. Wat nodig zou zijn, is gezamenlijk aan het Rijk duidelijk te maken, dat als dit de uitkomst is van de juridisch gezien verplichte weg, de Natura 2000-status beter van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden afgehaald zou kunnen worden. Die status zou er dus af moeten. Of dat de KDW-waarde gerelativeerd moet worden, de heer Moes heeft daar ook net op geduid, als zijnde de bepalende factor voor de instandhouding van de natuur. En daarom voorzitter, stemt de PVV tegen dit Koersdocument, want die gaat helemaal uit van die KDW-regeltjes. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vorenkamp. Ik geef het woord aan mevrouw Slagt van de fractie van GroenLinks. Mevrouw Slagt.

Mevrouw Slagt: Voorzitter, in de commissievergadering op 7 april heeft GroenLinks al benadrukt dat het mooi is, dat er nu ook een startdocument Drentse aanpak stikstof ligt. De doorrekening

van het huidige beleid laat zien, dat in Drenthe maximale inspanningen nodig zijn om de wettelijk verankerde instandhoudingsdoelen te halen. In dit geval is stilstand stikstand. En omdat stilstand stikstand betekent voor de natuur, kijken wij reikhalzend uit naar meer tempo in de planning. Overigens is het niet alleen voor de natuur, maar ook voor de boeren en de ondernemers stikstand. GroenLinks ziet dat er veel naar het Rijk gekeken wordt voor de bronaanpak. Tegelijkertijd vragen wij zelf ook om concrete acties te ondernemen voor onze natuurgebieden, maar ook om bijvoorbeeld ruimte te maken voor de woningbouw in tijden van woningnood. Op 7 april heeft de gedeputeerde aangegeven zijn best te doen om een duidelijke planning met keuzes in een uitvoeringsplan toe te voegen voor de kerst. Als GroenLinks vinden we dit streven mooi en tegelijkertijd niet genoeg. We vinden het stellen van een concrete datum gepast in de huidige omstandigheden. Bijvoorbeeld voor de herfst of voor de kerst 2021. Dit is een belangrijk punt voor ons in verband met het verder uitgeven van vergunningen en de juridische houdbaarheid van ons beleid. Ook al is het nog niet helemaal 100% klaar, dan kan er al wel begonnen worden. Een tweede punt van onze fractie is dat in het Koersdocument momenteel beschreven staat, dat er gekeken zal worden naar de maximale depositie die past bij de instandhoudingsdoelen voor de gebieden. We begrijpen niet zo heel goed wat hier staat. Zou het college dit nogmaals willen uitleggen? Bij de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden is de maximale depositie toch al bepaald? Tot slot een opmerking over het onderzoek naar de effecten van de snelheidregulerende maatregelen op de N-wegen op de stikstofdepositie. We kijken uit naar de planning hiervan in de uitvoeringsagenda en zien dit graag terug eind dit jaar. Tot zover, mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Slagt. We gaan over naar de heer Moinat van de SP-fractie. Ga uw gang.

De heer Moinat: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor een echo.

Mevrouw Slagt: Dat was wel een rare echo, maar dat was het enige.

De voorzitter: Mevrouw Slagt, u heeft uw microfoon nog openstaan. Oké, dank u wel. De heer Moinat, ga uw gang. De echo is nu weg?

De heer Moinat: Ja. Voorzitter, in de commissie heb ik voorzichtig positief gereageerd op dit voorstel. De beantwoording van onze vragen was ook naar behoren. Tot zover ging alles goed. Helaas is toen ook duidelijk geworden dat PS de gebiedsagenda's alleen ter informatie krijgt voorgelegd en dus niet ter besluitvorming en dat vindt de SP een gemiste kans en zelfs onwenselijk. Er is het een en ander aan amendementen en moties ingediend. Dit is mijn eerste termijn en ik ga gelijk even reageren op de eerste amendementen. Dat is het amendement van de Partij voor de Dieren, over de luchtwassers. O ja, een motie. De Partij voor de Dieren roept op om de subsidiemogelijkheden voor de aanschaf van luchtwassers te schrappen, onder meer omdat de Tweede Kamer onlangs heeft besloten luchtwassers niet langer als duurzaam te beschouwen. De andere overweging is dat verdere subsidie zal leiden tot het houden van extra dieren, dat is volgens mij een aannname en dat laat ik maar voor wat het is, want daar heb ik geen verstand van. De motie in de Tweede Kamer heeft de SP gesteund en dat zullen we ook hier doen. Dan het amendement dat wij heel erg belangrijk vinden. Dat is het vaststellen van de gebiedsagenda's. De SP hecht erg aan de instandhouding van bevoegdheden van PS in het algemeen en dat wil ook zeggen, dat we vinden dat het eerst moet gaan over het vaststellen van de gebiedsagenda's. Het amendement van de Partij voor de Dieren vraagt om vast te leggen, dat PS die bevoegdheid heeft om de gebiedsagenda's vast te kunnen stellen en daar zijn we het niet mee

eens. Ik weet helemaal niet hoeveel tijd ik nog heb, anders ga ik gewoon door. U heeft nog één minuut. Dan ga ik gewoon door. Even kijken, dan moet ik een andere bladzijde hebben. Het amendement van D66 over de aankoopregeling, op zich goed om door middel van een opkoopregeling de zwaarste vervuilers het eerste aan te pakken of zo u wilt, perspectief te bieden. Wij vragen ons alleen af of dit niet al het geval is. In de criteria voor de uitvoering van de landelijke Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden, staat al dat de provincie Drenthe een prioriteitsvolgorde hanteert, waarbij ook de aanpak van piekbelasting op het lijstje staat. En volgens mij is dat dan al bestaand beleid. Maar goed, dat hoor ik dan wel. Dan is er nog een. Het amendement uitvoeringsagenda Drentse aanpak stikstof gaat over presentatie. Nee, die bewaar ik nog even. Voorzitter, tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Moinat. De heer Bos van Forum voor Democratie.

De heer Bos: Dank u wel, voorzitter. Forum voor Democratie is tegen het voorstel en dat hebben wij tijdens de commissievergadering al duidelijk gemaakt. Het Koersdocument blijft voor ons vragen oproepen en voor ons is het te eenzijdig. Wil GS de agrarische sector in Drenthe laten verdwijnen? Wat is het doel van dit document? Meer investeren in behoud van natuur of investeren in de kosten van de agrarische sector voor woningbouw? Volgens het bericht van gisteren moeten er conform het Deltaplan 45.000 woningen bovenop de al geplande 15.000 woningen worden gebouwd, niet alleen in steden en dorpen, maar ook daarbuiten, dus dichtbij natuurgebieden en dus ook ten koste van landbouw. Wat doet dit met de natuur? Het opkoopbeleid, de mogelijkheid voor het opkopen van bedrijven binnen een straal van tien kilometer van een natuurgebied, verklaart GS dan niet vrijwel elke Drentse boer vogelvrij? Waarom wordt er naast AERIUS niet ook met LOTUS berekend, wat een beter beeld geeft met betrekking tot stikstofuitstoot en ook zal laten zien dat we in Nederland de stikstofuitstoot strenger berekenen dan in de rest van Europa. En als laatste: waarom geen structurele bodemonderzoeken laten doen door onafhankelijke instellingen, zodat wij de bodemkwaliteit kunnen monitoren op pH-waarde, overbemesting en andere stoffen voor behoud van fauna en landschap. Wij zullen ook de motie van VVD steunen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bos. De heer Vegter van de CDA-fractie. Mevrouw Zuiker, neem me niet kwalijk. Mevrouw Zuiker wil een vraag stellen aan de heer Bos. Ga uw gang.

Mevrouw Zuiker: Ik heb een vraag aan de heer Bos. U heeft het over de landbouw uit Drenthe laten verdwijnen en mensen weggagen, maar hoe ziet u dan die 40 landbouwers die nu al willen stoppen? Moeten die dan van u doorgaan, ondanks alles? Wilt u ze daartoe dwingen?

De voorzitter: De heer Bos.

De heer Bos: Dank u wel, voorzitter. Wij zullen natuurlijk niet iedereen dwingen, helemaal niet. Iedereen heeft een vrije keuze. Als boeren willen stoppen, dan is dat hun eigen keuze. Dat mogen ze ook gewoon doen en dat daar regelingen voor zijn, dat is prima. Alleen willen we niet dat andere boeren gedwongen worden om te stoppen. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker nog in tweede instantie. Nee? Dan gaan we door met de heer Vegter van het CDA.

De heer Vegter: Dank u wel, voorzitter. Stikstof, daar raak je niet over uitgepraat en het grijpt ook in op vele andere sectoren en het is niet voor niks dat informateur Tjeenk Willink stikstof

ook als een van de vijf belangrijke thema's heeft benoemd, die op zijn minst in een nieuw regeerakkoord een goede plek zouden moeten krijgen. Maar goed, vandaag gaat het over het Koersdocument stikstof en de CDA-fractie vindt dat de inzet moet gaan naar het stimuleren van nog meer innovatieve maatregelen in de landbouw. Uiteraard met de erkenning dat er respect is voor datgene wat al gerealiseerd is in de afgelopen jaren. Die daling in de landbouw is ingezet in 1990. Men heeft al ontzettend veel bespaard en dat de daling na 2010 minder zichtbaar is, is op zich waar, maar het duurt soms erg lang voordat innovatieve oplossingen een plek krijgen op de RAV-lijst. In ieder geval ...

De voorzitter: Mijnheer Vegter, bent u met de papieren aan het ritselen of is dat iemand anders?

De heer Vegter: Dat zou ik wel eens kunnen zijn. Ik zal proberen minder te ritselen.

De voorzitter: Goed zo, want het ligt pal voor de microfoon. Ga uw gang. Sorry, vervolgt u uw betoog graag.

De heer Vegter: Dat is heel goed voor het verloop van de vergadering, dus dank voor de tip. Ik hou daar ernstig rekening mee. Daar waar we de uitstoot terug kunnen dringen, moeten we het vooral niet nalaten. En datgene wat GS tot nu toe doet, is in lijn met het landelijke beleid en de aanpak in Drenthe is een voorbeeld voor andere provincies. En we zien ook dat de CDA-fractie in de Tweede Kamer druk is met dit onderwerp, getuige de vragen die onlangs aan de minister van LNV zijn gesteld, inderdaad ook over de ontwikkeling van het Achterhoekse Korenburgerveen, waar mijnheer Moes ook al even aan refereerde. Dat gebied ontwikkelt zich veel beter dan op basis van de theoretische stikstofmodellen werd voorspeld. Dat betekent dat wij in ieder geval verder moeten kijken dan onze theoretische neus lang is. Zeker ook met betrekking tot de reikwijdte van het vaststellen van een KDW voor een bepaald gebied en zoals gezegd, ook de ontwikkelingen en het perspectief, mevrouw Kleine Deters had het daar ook al over, in andere sectoren is van groot belang en dat vraagt om maximale creativiteit van alle betrokkenen. Wij hebben in de commissie gezegd dat Nederland een sterke en efficiënte landbouw is, dat dat gewaardeerd moet worden, dat we voor rust bij de boeren moeten zorgen en ze de tijd moeten geven om met de innovatie aan de slag te gaan, zonder keiharde deadline in 2030. Er is sprake van een Koersdocument en als we zien dat de koers goed is, dan is het uitstekend, ook al duurt het een paar jaar langer. Laten we de beschikbare euro's daar inzetten waar zij het meeste rendement opleveren en daar doelen mijnheer Moes en mevrouw Kleine Deters in feite ook al op met hun moties of amendement richting het opkopen van bedrijven. Wij wensen Gedeputeerde Staten veel succes met de uitwerking van de gebiedsplannen de komende tijd, die op voldoende draagvlak gaan rekenen van alle daarbij betrokken stakeholders en ik laat het reageren op de amendementen en moties even liggen voor de tweede termijn, omdat ik daar graag de reactie van de gedeputeerde in mee wil wegen. Tot zover, mevrouw de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vegter. Ik geef het woord aan de heer Drukker van JA21. Mijnheer Drukker.

De heer Drukker: U viel even weg voorzitter, maar ben ik nu verstaanbaar?

De voorzitter: Zeker, heel goed.

De heer Drukker: Heel mooi. Voorzitter, het zal voor u geen verrassing zijn dat wij wat sceptisch staan tegenover de overspannen wijze waarop ons door het Rijk de stikstofproblematiek wordt

voorgespiegeld en dat dat nog meer geldt voor de draconische maatregelen die door de inmiddels aangenomen Wet stikstofreductie en natuurbescherming worden opgelegd, om de uitstoot te verminderen en waarvan haalbaarheid en effectiviteit op zijn minst twijfelachtig genoemd mogen worden. Dat was een lange zin. Op grond hiervan zult u ongetwijfeld verwachten dat we tegen het Drentse Koersdocument zullen stemmen. Mispoes, voorzitter. Wij zullen weliswaar met gezonde tegenzin, maar niettemin voor stemmen en de redenen daarvoor zijn: gedeputeerde Jumelet heeft zich met dit Koersdocument op magistrale wijze uit een duivels dilemma weten te redden. Aan de ene kant immers kan hij niet anders dan de wet uitvoeren, maar uit de tekst van het Koersdocument blijkt zonneklaar dat hij daarbij poogt om de nadelige effecten voor de Drentse economie, en dan met name voor de boeren, zo veel mogelijk en zich ook in algemene zin inzet om de wel haalbare doelen na te streven. En alleen al de zin 'wel haalbare doelen' geeft blijk van nuchterheid en gezond verstand. Hulde daarvoor. Dit gevoegd bij de constatering dat ook LTO Noord zich kennelijk achter deze aanpak heeft geschaard als de minst slechte oplossing, geeft bij ons de doorslag om met grote tegenzin van harte in te stemmen met het vaststellen van het Koersdocument. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Drukker. Ik geef het woord aan de heer Schomaker van de Partij van de Arbeid.

De heer Schomaker: Voorzitter, dank u wel. De Partij van de Arbeid-fractie ziet het Koersdocument Drentse aanpak stikstof als een richtinggevend document voor de regionale gebiedsgerichte aanpak, dat we tot een verantwoordelijkheid van onze provincie rekenen. We hebben het over een Koersdocument. Geen uitvoeringsplan of plan van aanpak. Die titel is terecht gekozen. De lezer die in het document op zoek gaat naar maatregel X of oplossing Y, komt bedrogen uit. Er wordt vooralsnog alleen een koers uitgestippeld, een richting aangegeven. En wat de Partij van de Arbeid betreft, is het Koersdocument een weloverwogen en compleet verhaal. Het gaat niet alleen over stikstof en natuur, het gaat ook over leefbaarheid over de vrijetijdseconomie en over de Sociale Agenda. Ze komen allemaal voorbij, waarmee klip en klaar duidelijk wordt dat we alleen in gezamenlijkheid de koers kunnen uitstippelen. De aandacht voor het woord 'samen' en het 'enerzijds/anderzijds' heb ik in de commissievergadering al benoemd en gewaardeerd. Voorzitter, de opgave is helder geformuleerd in de Wet stikstofreductie en natuurverbetering. De wet is het feitelijk gevolg van het jarenlang veronachtzamen van onze leefomgeving. We weten al heel lang dat het niet goed gaat met die omgeving. In de jaren zeventig spraken we over luchtvervuiling en in het decennium daaropvolgend ging het over zure regen. Anno heden hebben we te maken met een wereldwijd en alomvattend klimaatakkoord. De Club van Rome voorspelde dit alles al in 1972 met het rapport 'De grenzen aan de groei'. 50 jaar later zegt de commissie-Remkes: niet alles kan en zelfs onze eigen minister Mansholt had aan het begin van de jaren zeventig spijt van zijn in de jaren vijftig ingezette landbouwbeleid, gericht op productie en intensivering. Voorzitter, waarom vertel ik dit? Omdat ik hiermee het onderwerp in perspectief wil plaatsen. Het gaat over onze leefomgeving. Niet alleen voor dit moment of in 2030 of 2050, maar ook voor de generaties daarna. Wij zijn er hier op deze kleine schaal in het Drents parlement medeverantwoordelijk voor dat die generaties in een leefbare omgeving kunnen opgroeien en leven. Daar moeten we keihard voor werken.

De voorzitter: Neem me niet kwalijk. Mijnheer Schomaker, de heer Vorenkamp heeft een vraag voor u.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter. Ik vind het heel interessant dat mijnheer Schomaker het rapport van de Club van Rome noemt. Dat is inderdaad een rapport uit de jaren zeventig, waar

ik toen overigens heilig in geloofde. Maar wil de heer Schomaker erkennen, dat al die voorspellingen die in dat rapport staan, allemaal niet zijn uitgekomen?

De voorzitter: Mijnheer Schomaker.

De heer Schomaker: Het gaat wat te ver om te zeggen dat ze allemaal niet zijn uitgekomen, maar ik denk dat vanuit het perspectief hoe men er toen tegen aankeek dat dat hele weloverwogen en goede aannames zijn geweest. Natuurlijk is het wel zo dat de tijd voortschrijdt, maar ik vind het een uitstekend stuk en dat het uitstekend past, zoals we er tot nu toe tegenaan kijken.

De voorzitter: De heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Mag ik het totaal met u oneens zijn? Want duidelijk is dat die voorspellingen niet uit zijn gekomen. Technologie heeft dat allemaal opgelost.

De voorzitter: Mijnheer Schomaker.

De heer Schomaker: Voorzitter ...

De voorzitter: De heer Schomaker. Wacht even. Ik dacht dat ... Neem me niet kwalijk. Eén momentje, want ik dacht dat u nog wilde reageren op de heer Vorenkamp. Dat is niet het geval, u vervolgt uw betoog. Dan zie ik dat de heer Drukker ook zijn hand heeft opgestoken. De heer Drukker.

De heer Drukker: Ik wil even aansluiten bij wat de heer Vorenkamp heeft gezegd. Ik heb ooit een hoofdstuk geschreven, recentelijk ook bij het 50-jarig bestaan van dat rapport van de Club van Rome. Wat de heer Vorenkamp zegt: dat klopt als een bus. Er is geen fluit van uitgekomen. Dit even ter toelichting.

De voorzitter: Dit is eigenlijk ook een statement. Mijnheer Schomaker, wilt u nog reageren op de heer Drukker?

De heer Schomaker: Nee, ik ga door met mijn betoog.

De voorzitter: Helder, dank u wel.

De heer Schomaker: En daar moeten we keihard aan werken met zijn allen, samen dus. We kunnen gaan muggenziften over een punt, een komma of een uitroepteken in het Koersdocument, maar dat helpt ons niet verder. Het Koersdocument zelf doet dat trouwens ook niet. Het enige wat ons verder helpt, is de schouders eronder zetten en aan de slag te gaan. Voor de korte termijn om de vergunningverlening op gang te helpen, voor de langere termijn om de leefomgeving voor toekomstige generaties te optimaliseren. Hierbij kan het niet zo zijn dat sectoren op hun handen kunnen blijven zitten. Voorzitter, ik zou willen afsluiten met waar ik in de commissie ook ben gestopt. Wat ons betreft kan het sneller. Ik heb de versnellingscommissie genoemd, die ook het MMF-beleid bepleitte. Ik herhaal dat pleidooi nog maar eens, waarbij natuurlijk de zorgvuldigheid die de belangendiversiteit van de stakeholders met zich brengt, geborgd moet worden. Voorzitter, dank u wel. Dank u wel, mijnheer Schomaker. Ik kijk nog even naar mijn

scherm en ik zie daar niet nog aanvullende woordvoerders. Mevrouw Kleine Deters steekt haar vinger op. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, toch nog een vraag aan de heer Schomaker. Door de tijd is dat bij mijn verhaal achterwege gebleven. Ik ben het zeer met de heer Schomaker eens, waarin hij verwijst naar de brief van de Natuur en Milieufederatie en we ondersteunen zijn voorstel om een versnellingscommissie in te stellen. Dus ik wil graag van mijnheer Schomaker weten of hij, als de gedeputeerde in zijn beantwoording aangeeft, dat niet te willen opnemen, overweegt om dan met een amendement of een motie te komen om deze alsnog in te stellen? Dan kunt u rekenen op onze steun.

De heer Schomaker: Voorzitter, dat overwegen wij niet, omdat wij ook willen en ik ga straks in tweede termijn in op de motie van D66, maar wij overwegen dat niet.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog in tweede instantie? Nee, dat is helder. Ik zie dat de heer Pruisscher zich meldt als hekkensluiter voor de eerste termijn. Ik geef het woord aan de heer Pruisscher van de ChristenUnie.

De heer Pruisscher: Dank u wel, voorzitter. Het is toch fijn als je snel kunt appen met de vicevoorzitter, die naast u zit. Dank, voorzitter. Bij herhaling heeft de ChristenUnie aangegeven dat we voor een enorme opgave staan om te zoeken naar een nieuwe balans, een balans tussen natuur en activiteit, maar we kunnen ook zien in dit Koersdocument dat de staat van de natuur slecht is en dat we een enorme opgave hebben in onze provincie. En die balans kun je zien als een weegschaal, met in de ene schaal de veerkrachtige natuur en in de andere schaal menselijke activiteiten. Denk bijvoorbeeld ook aan het beeld van Vrouwe Justitia, die geblinddoekt weegt wat rechtvaardig is. En die schalen zijn nu niet in balans en dat maakt dat een nadrukkelijke keuze nodig is. Niet omdat we ineens alleen nog maar groen voor de ogen zien, maar omdat het noodzakelijk is weer balans aan te brengen en weer evenwicht in die situatie te geven. De situatie waarin onze activiteiten ook gedragen kunnen worden door die natuur. En de rol die de overheid daar in speelt is een van dienstbaarheid met twee kanten. Richting geven en ruimte bieden. Ook het principe dat we in ons ruimtelijk beleid hebben. En de richting is duidelijk. We moeten een veerkrachtige natuur realiseren met vermindering van stikstofuitstoot en depositie en die verantwoordelijkheid rust op veel sectoren, op de industrie en de mobiliteit.

De voorzitter: Neem me niet kwalijk, mijnheer Pruisscher. Mevrouw Zuiker heeft een vraag voor u. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. Wij hebben een vraag aan de ChristenUnie. Zij hebben het over een balans tussen natuur en menselijke activiteit en dan lijkt het net alsof het ene tegenovergesteld aan het andere is. Bent u het eigenlijk niet met ons eens, dat de menselijke activiteit binnen de grenzen van de natuur moeten plaatsvinden? Dat het niet twee verschillende tegenovergestelde dingen zijn, maar dat het juist een en hetzelfde is, namelijk de menselijke activiteit binnen de grenzen van de natuur, want we hebben maar één planeet en that's it.

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat we daarin zeker overeenkomsten kunnen hebben met de Partij voor de Dieren, maar in dit geval is het ook wel duidelijk dat er in zo'n

weegschaal dus een bepaalde causaliteit zit en dat het één invloed heeft op het ander. Maar ik kom daar later op terug voorzitter, hoe wij dat zien.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker nog in tweede instantie?

Mevrouw Zuiker: Als mijnheer Pruisscher daarop terugkomt, dan wacht ik daar eerst op.

De voorzitter: Prima. Mijnheer Pruisscher vervolgt zijn betoog.

De heer Pruisscher: Zoals gezegd voorzitter, er ligt een verantwoordelijkheid voor vele sectoren, de industrie en mobiliteit, de bouw, maar ook zeker de landbouw. En de richting die we aangeven is ingrijpend. Het gaat niet alleen om een technische blik, alleen maar gericht op innovatie, maar om een transitie, een volledige omslag naar toekomstgerichte landbouw, klimaat en energietransitie, het belang van de biodiversiteit in de waterkwaliteit. En in diezelfde richting binnen die transitie hoort wat ons betreft ook de vraag hoe we onszelf kunnen beperken. Welke stappen kunnen we terugzetten? Waarvan kunnen we afzien? Want het gaat er namelijk niet alleen om dat we stoppen met exploiteren, maar ook om de aarde weer te doen laten opleven. Dezelfde kant van die medaille is dan dus ruimte bieden. Daarbij gaat het om maatschappelijke ruimte, waarin iedereen ook zijn verantwoordelijkheid kan nemen. Niet door als overheid op detailniveau de bedrijfsvoering te sturen, dat lukt de sectoren echt zelf wel, maar door te stimuleren dat die sectoren met concrete stappen komen, in de goede richting, in die beoogde transitie, want met het aanpakken van die transitie stimuleren we ook ondernemerschap, openen we nieuwe perspectieven en is er ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en waar we ook de leefbaarheid van onze provincie mee voor ogen houden. Dat vraagt dus ook wel omdenken. Tijdens de commissie heb ik dat ook al gezegd. In plaats van belemmeringen, kunnen we ook zeggen: alles kan, zolang het onze natuur niet schaadt, niet aantast. Voorzitter, tot slot ook een vraag aan de gedeputeerde, want tijdens de commissie heb ik hem ook uitgedaagd om wat meer terug te blikken. We doen al een aantal jaren wat met stikstof, maar de staat van de natuur is nu nog steeds bijzonder slecht. Door de hoeveelheid vragen bij de commissievergadering kwam hij daar niet aan toe. Dus bij dezen nogmaals de oproep om daar enigszins op terug te blikken. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Pruisscher. Ik zie dat mevrouw Kleine Deters een vraag voor u heeft. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel. Ik ben het eens met de heer Pruisscher om terug te kijken. De lessen uit het verleden beïnvloeden onze keuzes voor de toekomst, maar ik hoor u niet zeggen of u vindt dat wij er een tandje bij moeten doen voor de toekomst vanuit dit document. Dus ik zou daar graag nog uw reactie op willen horen.

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Voorzitter, ik zou in tweede termijn op de moties en amendementen reageren, maar ik onderstreep wel uw gevoel voor urgentie. Inderdaad, soms bekruipt mij ook het gevoel dat er erg makkelijk naar argumenten wordt gezocht om zaken af te schuiven of af te wijzen of in de toekomst te plaatsen. Dat gevoel van urgentie dat we nu aan de gang moeten en ook als provincie zelf, deel ik met u.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog?

Mevrouw Kleine Deters: Nee, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. We zijn aan het eind gekomen van de beraadslagingen in de eerste termijn van de kant van de Staten. Ik geef het woord aan gedeputeerde Jumelet voor zijn inbreng en hij heeft daarvoor negen minuten. Ga uw gang.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel, voorzitter. Dat stelt mij gelijk al voor het dilemma en dat is ook bij de commissievergadering aan de orde gekomen en de heer Pruisscher als laatste spreker van de fracties die een inbreng hebben geleverd, duidde daar ook op. Als je wat wilt gaan beschouwen, heb je meer tijd nodig en ik heb ook nog drie moties en twee amendementen te beantwoorden en daarop in te gaan. Ik zal proberen tempo te maken en dat moet dan ook heel snel. Voor u ligt het Koersdocument. We hebben gezien dat we langs de lijnen van, laat ik het maar gewoon zeggen: verminderen van de stikstofdepositie, versterken natuur en creëren van een ontwikkelingsperspectief, onze inzet willen plegen. Ik maak toch nog even de opmerking bij aanvang, dat we natuurlijk nu niet aan de start staan. Het is een Koersdocument, want er is al heel veel gebeurd. Er is natuurlijk al besluitvorming geweest in de Tweede Kamer. De Eerste Kamer heeft de wet ook bevestigd. We zijn inmiddels bekend met bronmaatregelen, zoals het langzamer rijden. Er worden nog meer bronmaatregelen aangekondigd. Dat staat ook in het document. We zijn met de melders bezig met elkaar, om die van een vergunning te kunnen voorzien samen met het Rijk. Er is inmiddels in aanbouw een landelijk en regionaal stikstofregistratiesysteem, de stikstofbank. De aankoopregeling is die landelijke regeling die gewoon los van ons document ook van start gaat en is gegaan. We hebben de herstelmaatregelen, zeker om te noemen, die ook in de natuur nu al aan de orde zijn. Dat waren eerder de zogenaamde PAS-maatregelen. Die werkte dus eigenlijk ook al aan het herstel van de natuur en er komt nog een Programma Natuur ook overheen. Dat gaat gewoon allemaal door en daar zijn we mee aan het werk. En eigenlijk is het Koersdocument nu het document om met elkaar de koers te bepalen, kaders te stellen voor de komende tijd, langs die lijnen die ik net heb genoemd, die drie punten die ook in het document zijn uitgewerkt. Dan de bijdragen en dan kom vanzelf ook bij de amendementen en moties, voorzitter. De Partij voor de Dieren, mevrouw Zuiker heeft het inderdaad ook over innovatie en dat is risicovol. Zij heeft het inderdaad over de luchtwassers. Er is inderdaad een motie aangenomen. Dat gaat over de duurzaamheid van die luchtwassers en ik heb dat natuurlijk ook nog even nagezocht. Daar gaat het natuurlijk ook wel over dierenwelzijn en ik wil er toch op duiden dat dat aspect daar nadrukkelijk aan de orde was, volgens mij, want het ging ook over die stalbranden. Daar hebben we het ook even in de commissie over gehad. Tenminste mevrouw Zuiker vroeg mij daar naar. Ik moet u wel zeggen dat in relatie tot de vergunningverlening die luchtwassers vooral voor gesloten stalsystemen aan de orde zijn en de provincie subsidieert die niet. Dus die motie an sich, als we dat zo beschouwen, dan moet ik die helaas ontraden, want wat u eigenlijk vraagt is niet aan de orde, want beide punten die in de motie staan opgeschreven en waar we toe worden verzocht, om luchtwassers niet langer als duurzaam te beschouwen, dat is op dit moment niet aan de orde, want ze staan gewoon op de RAV-lijst. En om geen subsidies te geven voor de aanschaf van luchtwassers: wij geven geen subsidies. Voorzitter, dat wat betreft de motie van de Partij voor de Dieren. Dan naar de vaststelling van de gebiedsagenda's. Dat is de motie waarin de Partij voor de Dieren verzoekt het college van Gedeputeerde Staten van Drenthe de gebiedsagenda's te laten vaststellen door PS. U moet zich voorstellen dat we, zoals dat zo mooi heet, een adaptieve aanpak hebben. Dat betekent dat we steeds zien dat er jurisprudentie plaatsvindt, dat er besluiten worden genomen, bijvoorbeeld in de Kamer, dat er moties worden ingediend ook in de landelijke politiek, die leiden tot verande-

ring van waar we met elkaar weer voor gaan staan, ook in de provincie. We zien dat het een, zoals dat ook wel wordt genoemd, een workaroud is. Je bent op weg om met elkaar de goede dingen te doen. En het document dat nu voorligt, het Koersdocument is wat ons betreft ook kaderstellend. Bladzijde zes zegt dat ook en wij zijn van plan om de gebiedsagenda's, dat is ook uitgeschreven, u ook de overhandigen en toe te sturen, waarop u natuurlijk uiteraard wordt gevraagd om daar met elkaar over te spreken. Maar we zien echt dat het uitvoering is, want het is echt op detailniveau en ik kan nog meer argumenten aanbrengen, maar ik wil maar zeggen dat het ook onderdeel is van een lang adaptief proces, dat uiteindelijk ook uitvoering is. Maar het staat u vrij natuurlijk om ons aan te spreken over die gebiedsagenda's.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker wil u een vraag stellen, mijnheer Jumelet. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel, voorzitter. Wij vragen ons af: als die gebiedsagenda's dus uitvoering zijn, waarom schrijft u dan zelf in dat Koersdocument dat juist bij die gebiedsagenda's de daadwerkelijke beleidskeuzes zullen worden gemaakt? Dat is mijn vraag.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, we moeten ons natuurlijk realiseren dat wat we nu voor hebben liggen, dat dat is waar we met elkaar aan werken. Dat is het Koersdocument. Ik verwijs naar bladzijde zes, waar we wel zeggen dat het kaderstellend is. Vervolgens hebben we met elkaar gebiedsplannen, de gebiedsagenda's, daar stelt u ook het element geld voor beschikbaar, om die ook tot uitvoering te brengen. Dan komen dat soort zaken ook voorbij. Maar we stellen ook vast dat we het hele traject adaptief lopen en dan kom je echt op niveau van wat er in een gebied nodig is. En ik maak ook de opmerking alvast richting mevrouw Kleine Deters. U brengt een amendement waar het gaat over het vaststellen van de uitvoeringsplannen in december 2021. Ik zie nu een vinger omhoog gaan.

De voorzitter: Ja, maar maak uw zin maar even af, mijnheer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: We moeten constateren dat dat veronderstelt dat dat één groot plan wordt, maar we hebben bijvoorbeeld het Norgerholt als Natura 2000-gebied, we hebben bijvoorbeeld het Dwingelderveld als Natura 2000-gebied en u snapt wel dat dat twee wel heel verschillende gebieden zijn, ook in grootte en ingewikkeldheid. Dus we kunnen ons wel voorstellen dat bijvoorbeeld het Norgerholt eerder klaar is dan het Dwingelderveld en we moeten er dus niet van uitgaan dat we zo meteen voor alle 12 gebieden een uitvoeringsplan voor kunnen leggen, want dat zou betekenen dat we op het laatste wagonnetje moeten wachten, voordat wij met elkaar in beweging kunnen komen. Het idee is om die plannen met alle partners af te stemmen, u ook toe doen komen, om vervolgens met elkaar te constateren dat we op de goede weg zijn. Maar aan u natuurlijk altijd weer om, wanneer het gaat om bijvoorbeeld financiën, daar ook iets van te vinden. Die vraag komt natuurlijk voor te liggen.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker, in tweede instantie nog?

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. Ik hoor de gedeputeerde eigenlijk niet zeggen waarom in het Koersdocument staat dat er daadwerkelijke beleidskeuzes zullen worden gemaakt in de gebiedsagenda's.

De voorzitter: De heer Jumelet. Mevrouw Kleine Deters, ik zie u. U komt zo aan het woord. De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, ik betoog nu ook dat in het document dat nu voorligt het kader staat verwoord en de kwestie waar we nu met elkaar kennis van hebben, die we ook willen uitvoeren, dat komt in de plannen en ja, of het dan taal is, ik geef maar aan dat er keuzes worden gemaakt en daar kunt u ons op aanspreken, dat is ook gebruikelijk in de uitvoering en ik stel in ieder geval vast, dat we daar heel welwillend in zijn, want we hebben ook aangegeven in de communicatieparagraaf dat we ook steeds met u in gesprek willen. We willen ook uitschrijven hoe dat traject van die agenda's en plannen er verder uit ziet, maar het document geeft nu weer wat er per onderdeel in de tijd is en ik geef nu ook aan dat niet alles in één keer zal worden opgeleverd, want daar zijn de gebieden te verschillend voor en we willen niet op het laatste karretje wachten voordat we de trein in werking zetten. Dat is eigenlijk waar wij op dit moment met elkaar staan. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters heeft een vraag voor u. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, de gedeputeerde geeft aan dat in ons amendement staat om het uitvoeringsprogramma vast te stellen. Nu heeft D66 heel duidelijk gevraagd om een presentatie, juist omdat PS gaat over wát we willen en GS gaat over hoe ze het willen. Dus wij vragen u niet het uitvoeringsprogramma vast laten stellen door PS. Ik denk dat we daar helder in zijn. Waar het ons wel om gaat, is de urgentie aan te geven en dat u op het Koersdocument een uitvoeringsprogramma presenteert. Dus wij vragen die niet per gebied, wij vragen het in het geheel en dat u dat eind 2021 aan ons presenteert en dat we daarin wel input kunnen geven aan u, maar u bepaalt hoe u dat verder uitvoert. Dus ik wil toch wel even aangeven gedeputeerde, dat u de juiste interpretatie geeft van ons amendement, voordat u er een oordeel over uitspreekt.

De voorzitter: Gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, een terechte opmerking van mevrouw Kleine Deters. Mijn excuses daarvoor. Ik bracht even de amendementen in, in relatie tot de motie. Wij hebben in ieder geval een workaround, een adaptieve aanpak. Ik maak nogmaals de opmerking en dan wel richting het amendement van D66, of je dat in één verhaal kunt pakken. We zeggen dat we die gebieden echt verschillend van elkaar zien, maar het spreekt voor zich dat we het los van elkaar misschien in twee of drie gebieden kunnen laten zien, waarop we uiteindelijk met de partners ook overeenstemming hebben voor de aanpak die in die gebieden aan de orde kan zijn. Voorzitter, ik kom er zo op terug, maar wat betreft de motie van de Partij voor de Dieren, die onraad ik. Dan naar de VVD...

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog in tweede instantie.

Mevrouw Kleine Deters: De gedeputeerde heeft ze nu van de Partij van de Dieren ontraden, maar hij heeft nog geen oordeel over die van D66 uitgesproken, dus ik wacht nog even op mijn tweede termijn of ik inga op wat de gedeputeerde daarvan gaat zeggen. Mijn hart is vol verwachting.

De voorzitter: Prima. De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, ik kom daar zo op terecht in de beantwoording, want ik heb het in de volgorde van de partij. Dan de heer Moes van de VVD. Ik heb het verhaal gehoord van

het Korenburgerveen. Ik ken het, het heeft ook in de media gestaan. We zijn uiteraard benieuwd, ook binnen het IPO, binnen alle provincies samen en LNV hoe dat verder gaat en of dat ook toepasbaar is en wat dat dan betekent voor de aanpak die we hebben. Ik heb de motie gezien en dan moet ik u ook zeggen en dat geldt ook voor D66 en dan kom ik toch alweer bij hen terecht, omdat dat ook over hetzelfde onderwerp ging, dat betreft namelijk de aankoopregeling. Op 16 maart hebben we het Koersdocument in het college vastgesteld en u doen toekomen. Daar is 7 april over gesproken. In dezelfde vergadering van 16 maart is ook de aankoopregeling aan de orde geweest. Er is ook een brief over gestuurd naar uw Staten met een persbericht en dat heeft ook de krant gehaald. Het is goed om te melden op grond waarvan wij die landelijke regeling gaan uitvoeren. Dat zijn eigenlijk vier criteria, randvoorwaarden, die het Rijk stelt om die € 12,4 miljoen in die eerste tranche te kunnen inzetten. Dat gaat over blijvende reductie van stikstofemissie, dat is aan de orde. De bestemming moet wijzigen en de vergunning moet worden ingetrokken. Het is zo dat landelijk werd gesteld, dat de veehouderij binnen tien kilometer van een Natura 2000-gebied moet afliggen en meer dan 2 mol stikstofdepositie per hectare in het afgelopen jaar heeft en binnen 18 maanden moet er dan vanwege de eerste tranche daadwerkelijk een koopovereenkomst liggen. Voor deze eerste tranche geldt 1 mei 2022. Voorzitter, met die algemene criteria hebben wij uitvoering gegeven aan de landelijke regeling en we hebben daaraan de piekbelasters toegevoegd. De piekbelasters die wij ook proberen te herkennen in een gebied rondom de Natura 2000-gebieden, die toch onevenredig veel stikstofdepositie veroorzaken. We hebben ook daaraan toegevoegd, dat we graag willen dat het ook in lijn is met het programma Natuurlijk Platteland en we hebben ook koppelkansen gezien en we hebben ook een ranking aan de orde. Bij die ranking willen we piekbelasters voor 76% gaan waarderen, het programma Natuurlijk Platteland 20% en koppelkansen 4%. Dat betekent eigenlijk dat wat de heer Moes voorstelt, dat dat ook in de landelijke regeling staat en ook nog een keer door onszelf is ingebracht. Dat is in deze eerste tranche ook aan de orde. Daar weten die 42 landbouwbedrijven die zich hebben gemeld ook van, dat is die ranking die gepubliceerd is. En dat betekent eigenlijk dat wat ons betreft ook de motie van de VVD overbodig is en dat ik die daarom ook ontraadt, omdat je ook tijdens de wedstrijd de regels niet kunt veranderen. Mocht het zo zijn dat er naar aanleiding van de eerste tranche ook allerlei zaken nog uitkomen, er wordt ook geëvalueerd door het Rijk met provincies, want voor de tweede of derde tranche zou misschien die 10 kilometer een kleinere afstand kunnen worden, maar dat weten we op dit moment niet. Maar het Rijk heeft die 10 kilometer zelf opgeschreven. Wij gaan ervan uit dat dat veel dichterbij een Natura 2000-gebied zit, vanwege die 2 mol en we willen de meest efficiënte en effectieve inzet van middelen. En de piekbelasters heb ik daarom net ook genoemd. Voorzitter, dan de twee amendementen van D66.

De voorzitter: De heer Moes van de VVD heeft een vraag voor de heer Jumelet. De heer Moes.

De heer Moes: Dank u wel, voorzitter. De piekbelasters noemt u en u heeft dat geïnventariseerd of beschouwd of hoe u dat noemt, maar gaat u dan ook alleen uit van piekbelasters die zich vrijwillig gemeld hebben of kijkt u naar alle piekbelasters?

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, dit is een regeling die gebaseerd is op vrijwilligheid. Dat betekent gewoon heel simpel gezegd, dat het gaat om die 42 die zich vrijwillig gemeld hebben bij de provincie om te kijken of dat wat voor hen is. Zo gaat dat. Dus als daar bedrijven bij zitten, die in een schil rondom die Natura 2000-gebieden zitten en voldoen aan die criteria, dan komt daar ranking uit, die gebaseerd is op de hoogste depositie op die hectare van het Natura 2000-gebied. Op basis daarvan zal er een aantal bedrijven uitrollen, zo schatten we in, maar dat moet

nog allemaal worden bekijken. Er zijn mensen die zich hebben gemeld, bedrijven die zich hebben gemeld en die krabben zich natuurlijk ook wel even achter de oren: is het echt een stap die ik wil maken? Dat zal moeten blijken en daar zullen we u ook van op de hoogte stellen als het zover is.

De voorzitter: De heer Moes nog in tweede instantie. Nee? De heer Jumelet vervolgt zijn betoog en heeft nog een kleine minuut.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel, voorzitter. Twee amendementen van D66. Daarom zei ik net al dat ik erop terug kom. Wat ons betreft als het gaat om dat amendement... Ik moet even goed kijken om de spullen uit elkaar te houden. Dat betreft dat verhaal rond het uitvoeringsprogramma, om dat te presenteren. Daar heeft u gelijk in, dat zei ik net al. Dat vraagt u aan ons en ik ben het overigens met u eens om dat te gaan presenteren. Dat zal waarschijnlijk niet in één verhaal zijn. We willen het graag presenteren als het ook klaar is, bijvoorbeeld het Norgerholt noemde ik, zullen we u met liefde willen presenteren en dat geldt ook voor alle andere elf gebieden. Of dat dan samen in een cluster kan, dat is even de vraag. Er wordt hard aan gewerkt en u hebt gezien wat er allemaal voor nodig is. Omdat ik dat niet in één verhaal kan doen, moet ik hem ook ontraden, want dat veronderstelt dat we dat dan in één verhaal zouden doen en dat kan ik niet waarmaken, dat kunnen wij niet waarmaken. Daarom ontraad ik dat amendement. Het tweede amendement van D66 betreft de gerichte aankoop en met de criteria vanuit het Rijk, maar ook de criteria die wij hebben toegevoegd, ook dat amendement wil ik u ontraden. Voorzitter, ...

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters heeft een vraag voor de heer Jumelet. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik vind weer dat de gedeputeerde een bijzondere interpretatie geeft aan het amendement, wat het uitvoeringsprogramma betreft. Alsof het uitvoeringsprogramma een volledig afgerond totaal moet zijn van in welk gebied wat gaat gebeuren en dat dat één totaalverhaal moet zijn. D66 vraagt om het Koersdocument wat nu voor ons ligt, om daar een uitvoeringsprogramma op aan te geven en dan kan het zijn dat bijvoorbeeld het Dwingelderveld een hele andere is, dan het Drentsche Aa-gebied. Dat kan, dat is zo, maar dan nog kunt u wel een uitvoeringsprogramma presenteren aan ons, als u bereid bent deze te maken. Dus dat is de vraag. U interpreteert het nu weer alsof wij van alle gebieden een compleet uitgewerkt programma moeten hebben. Dat is niet de vraag. Dus ik zou daar graag echt antwoord op willen hebben van de gedeputeerde.

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, wij hebben een spoorboekje toegevoegd. We hebben in het document de stappen die wij willen maken uitgeschreven en ik heb bij de commissie ook al gezegd, dat we moeten voorkomen dat in een semantische discussie terechtkomen, maar ik geef u maar aan dat in de gebiedsagenda een aantal zaken ook nog duidelijk moeten worden gemaakt. We zien dat in de gebiedsplannen en dat komt ook in de beheerplannen terecht, die nu ook in Natura 2000-gebieden aan de orde zijn, dan komt daar ook de verankering van die keuzes die je maakt met elkaar en nu wordt er een uitvoeringsprogramma gevraagd en de vraag is: wat bedoelt u dan? Want volgens mij zit het allemaal ook in die twee stappen die we hebben genoemd. En als u kijkt naar het amendement Futselaar en De Groot van uw partij, dan is daar aan de orde dat de provincies twee jaar de tijd krijgen om na het aannemen van de wet ook

hieraan gevolg te geven. Dus als u dan vervolgens zelf zegt: ik kom in december 2021 met een uitvoeringsprogramma, dan zet u het allemaal op scherp, terwijl we met het ministerie in gesprek zijn, met de provincie in gesprek zijn, dat we data moeten ophalen, de partners in positie moeten houden. En dan hebben we het over de stikstofafspraken met al die partijen die ik in het Koersdocument heb genoemd. En dan vraagt u op dit moment een uitvoeringsprogramma. Dat is niet te maken op basis van datgene wat er op dit moment bekend is en dan is het nu april en dan zegt u: kom er maar in december mee. Dat is niet reëel en dan meld ik dat zoals het is en dan moet ik het ontraden. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog in tweede instantie.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik kom daar in tweede termijn op terug. Ik denk dat het te ver voert, om dit nu uit te discussiëren. Wij zullen daar met een oordeel komen. Ik ervaar op dit moment de input van de heer Jumelet echt als vertragend en niet constructief. Ik kom erop terug in tweede termijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Was de heer Jumelet aan het eind van zijn termijn?

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, nu komt het weer.....

De voorzitter: Een momentje nog, mijnheer Jumelet. Ik zie dat mevrouw Zuiker nog een vraag voor u heeft. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dat klopt. Ik heb een vraag, want de heer Jumelet zegt: wij geven geen subsidies aan luchtwassers en als ik kijk naar de POP3 subsidies voor jonge landbouwers, dan staat er toch op punt 18 luchtwassersystemen in de veehouderij. Dus kan hij daar misschien nog een keer naar kijken?

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, daar zal ik naar kijken, want dat was mij even niet scherp en niet bekend, maar daar zal ik zeker naar kijken. Maar als het gaat om het idee dat dat niet zou kunnen gelden voor de vergunningverlening, dan is dat niet aan de orde. Dus daarmee is het argument nog steeds hetzelfde om de motie te ontraden, maar het is goed dat u daar nog even op duidt. Dat geef ik u graag mee.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker nog in tweede instantie? Nee. Mevrouw Slagt heeft ook nog een vraag voor de heer Jumelet. Mevrouw Slagt.

Mevrouw Slagt: Ja, ik heb een vraag en ik kan hem bewaren voor de tweede termijn, maar gezien de urgentie en de versnellingswensen van meerdere partijen en het amendement van D66 vraag ik me af en ik hoor de gedeputeerde ook het adaptieve proces in uitvoering zeggen en dan vraag ik mij af of hij voor de kerst dan kan toezeggen dat hij in het kader van het adaptieve proces de stand van zaken hoe het uitvoeringsprogramma er staat in december, dat hij dat aan ons aanlevert.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, dat denk ik heel goed. Als u zegt: voor de kerst willen we wat hebben. U gaat zeker geïnformeerd worden in de komende maanden over de stand van zaken. Dat doen we regelmatig met u en ik zal zeker zorgen dat er een document komt om te beschrijven hoe we komen tot die gebiedsplannen en dan kunt u ook de stappen zien die allemaal gezet zijn en die wellicht dan ook antwoord geven op de vraag van mevrouw Kleine Deters, maar als het een uitvoeringsplan is, maar ik moet nu op mijn woorden letten, uitvoeringsprogramma moet ik zeggen, ik kijk even naar de letterlijke tekst, dan is dat net te veel en ik geef maar precies aan waar we staan op dit moment. U weet misschien wel dat we werken aan een stikstofbank. Daarvan hadden we gezegd dat dat in april komt, het wordt nu weer juni. En met al dat soort vertragingen waar we zelf geen hand in hebben of geen hand bij kunnen aanreiken om die versnelling te brengen, geef ik aan dat wij zelf ook de urgentie, want dat is het woord dat door een aantal van u wordt gebruikt, wél voelen, maar soms zit je met de handen in het haar, waar het om de mogelijkheden gaat die je hebt. Maar als u zegt: dat is wat we graag willen zien, dan ga ik u dat zeker ook laten zien of presenteren, zoals u wilt. Maar dat is dan datgene wat er dan op dat moment bekend is en mogelijk is. Want we kunnen de mensen niet over de kling jagen, dat zijn de externe partijen niet, maar ook onze eigen mensen die daar hard aan werken. Voorzitter...

De voorzitter: Mevrouw Slagt nog in tweede termijn?

Mevrouw Slagt: Nee, het was duidelijk zo.

De voorzitter: Oké. De heer Jumelet rondt zijn betoog af.

Gedeputeerde Jumelet: De externe versnellingscommissie werd net genoemd door de heer Schomaker en daar werd ook nog door andere partijen op geduid, volgens mij noemde de heer Pruisscher dat ook en mevrouw Kleine Deters niet te vergeten. Die versnellingscommissie is op zich een goed idee, maar u moet zich voorstellen dat het nu april is, dat is ingebracht door de Natuur en Milieufederatie en de TBO's. Het is in deze wereld van stikstof lastig om zomaar weer nieuwe mensen te vragen om zich hier over te gaan buigen. En we willen graag versnellen, maar dat moet niet leiden tot vertraging. Dus we gaan daar met elkaar over in gesprek en we zullen zien waar dat toe leidt, maar ook waar het ons kan helpen. Als het alleen maar leidt tot weer nieuwe gremia dan zou ik zeggen van alstublieft, laten we het gewoon bij ons zelf houden om die versnelling in te zetten, want dat is waar we denk ik het meest belang bij hebben. Dat hoor ik u ook zeggen. Als laatste voorzitter, dat terugblikken. 2015 de PAS, daarvoor weten we en dat weet ook een van u in de commissievergadering, was stikstof natuurlijk ook al een probleem. We hebben het hier niet over een problematiek, een crisis die opeens op 29 mei 2019 is opgepopt. Nee, er is al hard aan gewerkt en we weten ook dat we ons aan die Europese regels moeten houden, als land, als provincie als het gaat om de Vogel- en Habitatrichtlijn. En dat betekent dat we misschien wel in 2015 een keuze hebben gemaakt voor een programmatische modelmatige aanpak stikstof, maar uiteindelijk was al snel te voorzien dat dat ergens zou sneuvelen. We hebben dat ook als provincies al wel eens gedacht, toen er elke keer een soort AERIUS-update aan de orde was. Dat ging over steeds maar weer opnieuw updaten om te kijken zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid, want het moest ook gebeuren vanwege Europese regelgeving. En dan komt de uitspraak van de Raad van State en dan schrikken de mensen. Maar de meeste mensen die daar dichtbij zaten, zijn helemaal niet geschrokken, omdat dit eigenlijk wel de verwachting was. En dan kijk je terug en we hebben natuurlijk vanaf 2015 gewerkt met geld van het Rijk aan het verbeteren van onze natuur, herstelmaatregelen zijn ook ingebracht. We hebben daar op de website ook de overzichten van staan. In al die natuurgebieden wordt ook gewoon doorgewerkt

met die PAS-gelden aan de PAS- maatregelen, zoals die dan nog steeds heten. Dat hele complex waar we nu in terecht zijn gekomen, moet een uitkomst lijken naar weer een nieuwe vergunningverlening, maar we weten ...

De voorzitter: Is dat een punt, mijnheer Jumelet? Want terugkijken daar kun je heel lang over doen. En ik zie dat de heer Vorenkamp nog een vraag aan u heeft. Mijnheer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Dank u, voorzitter. Ik vind het mooi dat de heer Jumelet reflecteert aan de regelgeving van de Europese Unie bij de hele handhaving. Maar wil de heer Jumelet ook erkennen, dat die hele KDW, die kritische depositiewaarde, de regelgeving die we hier hebben, dat die helemaal geen onderdeel uitmaakt van de Europese wetten voor de handhaving van die Vogel- en Habitatrichtlijnen, maar dat dat een keuze is geweest van Nederland?

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, zoals er wel meer keuzes zijn, maar we hebben te maken met de goede staat van instandhouding van onze natuur. Ik ben het trouwens met de heer Moes eens, waar het gaat over de breedte. Dat gaat niet alleen over stikstof. Dat gaat ook over droogte. Het gaat ook over hoe je met waterhuishouding omgaat en een aantal zaken meer. Dus ik denk dat het goed is dat op te merken. Maar we hebben er wel mee te doen en dat heb ik ook in de commissie aangegeven. Je kunt zeggen: ik vind het allemaal niks, ik vind het geen probleem of ik vind het wel een probleem. Even neutraal daarnaar kijkend: we willen graag wel vergunningen verlenen, we willen wel onze natuur beschermen of in een andere volgorde, dat mag allemaal, maar dit Koersdocument wil ieder geval uit de crisis een weg proberen te banen en dat doen alle provincies en dat doen wij met het Rijk samen, met al onze partners en dat is in feite waar we het hier met elkaar over hebben.

De voorzitter: De heer Vorenkamp nog in tweede instantie.

De heer Vorenkamp: Ik wil even concluderen voorzitter, dat de heer Jumelet dus inderdaad toegeeft, dat de KDW niet deel uitmaakt van de Europese regelgeving als zodanig, dat de Europese regelgeving gaat over de instandhouding en niet over stikstof als zodanig. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, wat de heer Vorenkamp mij ook in de mond legt, we hebben ermee te doen en dat staat ook in de wet. Dus daar houd ik mij aan.

De voorzitter: Ik hoor een punt. Mijnheer Jumelet, was u aan het eind gekomen van uw inbreng in eerste termijn?

Gedeputeerde Jumelet: Ja. Dank u wel.

De voorzitter: Dan kijk ik rond of er behoefte bestaat aan een tweede termijn en ik krijg sterk die indruk. Ja, dan ga ik gewoon de woordvoerders langs.

De heer Moes: Voorzitter, een punt van orde.

De voorzitter: Mijnheer Moes.

De heer Moes: Ik wil graag even overleggen met mijn fractie en gezien het tijdstip begint mijn maag ook een beetje te knorren.

De voorzitter: Dus u stelt een schorsing voor, als ik zo vrij mag zijn. Ik kijk even rond of iedereen dat een goed idee vindt, want we zouden nu een schorsing kunnen hebben van een half uur en even kunnen lunchen. Ik zie een paar duimen. Ja, ik zie veel duimen. Zullen we dan schorsen tot één uur en dan de tweede termijn van dit Koersdocument ter hand nemen en de beide moties die nog op onze agenda staan, vreemd aan de orde van de dag ook afhandelen en daarna stemmen? Dus dat betekent dat we eerst gaan lunchen en vanaf één uur onze agenda vervolgen. Ik zie allemaal instemmende gezichten. Dan schors ik de vergadering tot één uur. Eet smakelijk.

SCHORSING

De voorzitter: Goedemiddag allemaal, leden van Provinciale Staten hier in Drenthe en natuurlijk ook degenen die met ons meekijken. Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de tweede termijn van het Koersdocument Drentse aanpak stikstof en ik heb begrepen, voordat we gingen schorsen, dat er behoefte is aan een tweede termijn. Dus ik loop de verschillende woordvoerders langs. Ik begin met mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Iedereen heeft twee minuten. Ja, ik ben een beetje streng vandaag. Wij proberen onze spreektijd aan te houden: twee minuten per fractie, zes minuten voor GS. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. We hebben twee vragen gesteld aan de gedeputeerde en wij hebben nog geen antwoord gehoord en ik zal ze even herhalen. Waarom werken wij niet toe naar minder dieren in de veehouderij? En als we agrarische bedrijven uitkopen bij Natura 2000-gebieden, gaat dan de stikstofruimte 100% naar de natuur? Daar willen we nog graag antwoord op. En dan willen we onze motie luchtwassers gewoon handhaven, want naar onze mening wordt dat wel gewoon gesubsidieerd in Drenthe en ons amendement over het ter vaststelling aanbieden van de gebiedsagenda's zullen we ook handhaven. De motie van de VVD zullen we niet steunen, als die er nog is en de amendementen van D66 over het presenteren van de uitvoeringsprogramma's, wij denken dat dat overbodig is, omdat die wel gepresenteerd zullen worden en het andere amendement zullen we steunen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Fijn. Dank u wel, mevrouw Zuiker. Kort en bondig. De heer Moes van de VVD. Wacht even. Ik zie dat mevrouw Kleine Deters een vraag heeft aan mevrouw Zuiker? Kan dat kloppen? Gaat uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, eigenlijk twee vragen. Met betrekking tot de luchtwassers, kregen wij de indruk dat die niet gesubsidieerd werden door de provincie. Daarmee leek in eerste instantie uit de beantwoording van de gedeputeerde dat de motie overbodig was, omdat die niet van toepassing was, maar bij een interruptie van mevrouw Zuiker, werd aangegeven dat de subsidie wel degelijk verstrekt werd. Daar zouden we graag in tweede termijn van de gedeputeerde uitsluitel over willen hebben om ons standpunt te bepalen. Want als de provincie het wel subsidieert, dan zullen wij besluiten de motie van mevrouw Zuiker alsnog te steunen, want dan is die wel aan de orde. Dus daar zouden we graag een antwoord op willen hebben. En een

andere vraag is dat mevrouw Zuiker aangeeft dat het amendement van het uitvoeringsprogramma van ons overbodig zou zijn, omdat het wel zal gebeuren. En dat begrijp ik eigenlijk niet, want dat heb ik de gedeputeerde nog niet horen zeggen.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. Daar ben ik dan ook wel even benieuwd naar, want ik dacht dat de gedeputeerde met zoveel woorden wel had gezegd dat dat uiteraard wel naar ons toe zal komen. Dus we wachten nog even op de beantwoording.

De voorzitter: Oké. Ik denk dat dit voldoende is, mevrouw Kleine Deters. Dan gaan we naar mevrouw, ik bedoel mijnheer Moes van de VVD. Ga uw gang, mijnheer Moes.

De heer Moes: Dank u wel, voorzitter. Allereerst even over onze eigen motie. Gedeputeerde, dank u wel voor uw uitleg. We begrijpen dat de spelregels voor de eerste tender bekend zijn, want we weten allemaal dat er nog een tweede opkoopregeling en eventueel een derde. We stellen voor deze motie aan te houden. We brengen deze dus niet in stemming, maar we blijven heel kritisch kijken naar hoe dat met de volgende tenders gaat verlopen. Die motie houden wij aan. Over de luchtwassers ...

De voorzitter: Dan wordt deze motie aangehouden en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging. Ga uw gang, mijnheer Moes.

De heer Moes: De luchtwassers van de Partij voor de Dieren. Het klopt dat de POP3-gelden subsidiegeld is, maar bij mijn weten is dat Europees geld, dat doorgesluisd wordt via de provincie. Het is geld uit Brussel. We zullen de motie niet steunen, net als alle andere amendementen. Ik houd het kort, want ik heb nog een tweede termijn voor mijzelf van onze fractie. Voorzitter, de VVD-fractie zal instemmen met het Koersdocument, maar dat doen we met grote tegenzin. We beseffen dat de stikstofwet aangenomen is door de Eerste en Tweede Kamer en dat dit Koersdocument daar een onderdeel van is. De enige reden dat wij instemmen, is dat wij de economische ontwikkeling van Drenthe mogelijk willen houden en als wij tegen dit Koersdocument zouden stemmen en deze zou niet worden aangenomen, zou dat een probleem zijn. Wij zullen dit proces zeer kritisch blijven volgen en blijven strijden voor een Drenthe met mooie natuur, maar ook het Drenthe waar ruimte blijft voor de landbouw, ondernemen en realiteitszin. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Moes. Ik ga naar mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik zit toch wel met enige verbazing aan te horen wat de heer Moes zegt, want als ik de nota lees, daar staat dat we zoeken naar het midden tussen versterken van natuur en biodiversiteit en het behouden van een aantrekkelijk ondernemersklimaat op bladzijde zeven. Alsof dat tegenover elkaar staat. Wat D66 betreft is dat niet zo. Wij hebben in de eerste termijn aangegeven dat wij graag een Koersdocument met perspectief willen zien, waarin keuzes gemaakt worden waar Drenthe voor wil staan en waar wij ook verantwoordelijkheid voor willen nemen, omdat we een opdracht uit het Klimaatakkoord hebben en mijnheer Vegter refereerde net al aan de brief van de heer Tjeenk Willink. Afgelopen maandagavond heb ik in een intern overleg met onze partijleidster gesproken over deze brief van mijnheer Tjeenk Willink en de insteek in ieder geval ook voor ons, en daar staat de aanpak van de stikstofproblematiek, daar staat de uitwerking van het Klimaatakkoord hoog op de agenda. En die urgentie die wij landelijk voelen, voelen wij als Statenfractie van D66 ook heel duidelijk voor onze provincie, juist om de enorme opgave die wij hebben. Mevrouw Kaag refereerde ook aan het bekende

Deltaplan. Dat vraagt van ons keuzes. Dat vraagt van ons om die verantwoordelijkheid te nemen en wij veronderstellen toch gedeputeerde, het baart ons wel zorgen, de voorgestelde planning die in het Koersdocument zit. Het Koersdocument is voor ons een gedachtenuitgangspunt, maar niet een nemen van verantwoordelijkheid en dan zitten wij met de uitspraak van de Logtsebaan in ons achterhoofd. En toch is het onze beleving, als u deze planning voortzet en niet verder met snelheid oppakt, van de urgentie daarvan doordrongen bent, want zelfs dat gevoel heb ik nog niet uit uw beantwoording kunnen opmaken, is dat er geen vergunningen in Drenthe kunnen worden afgegeven, en dat voor alle sectoren er geen ruimte komt voor ontwikkelingen. Wij kunnen ons niet voorstellen gedeputeerde, dat u daar ook niet van doordrongen bent en dat u dat ook niet ziet. Vandaar ook ons amendement, voorzitter. Ja, wij weten wel degelijk het verschil tussen waar we als PS over gaan en wat voor de uitvoering is aan GS, maar toch zouden wij graag ook het amendement met de urgentie willen benadrukken en dat wij nu toch eind dit jaar een uitvoeringsprogramma in welke vorm dan ook, en wij verwachten geen 100% dichtgetimmerd voorstel, maar wel: waar staat u? Wat hebt u gedaan? Waarmee kunnen we aantonen dat we echt de urgentie zien? En dan heb ik nog een vraag aan mevrouw Slagt van GroenLinks.

De voorzitter: U bent al een heel eind over uw tijd heen. Wilt u zo kort mogelijk zijn?

Mevrouw Kleine Deters: Dan wil ik afronden met de vraag aan mevrouw Slagt van GroenLinks. Wij waren toch wel aangenaam verbaasd over uw opiniestuk in het Algemeen Dagblad, waarin u als Statenlid van Drenthe over het gebrek aan urgentie van het Stikstofdossier schreef. Wij zijn dat met u eens. Wij willen ook versnellen. Wij pleiten ook voor het maken van keuzes, maar u gaf als oplossing en dat is mijn vraag ook, dat er iemand moet zijn die leiding moet nemen in het dossier. U zit in GS van Drenthe. U hebt de leiding. Wat mogen we van u verwachten? Want de hele waterportefeuille is in handen van uw gedeputeerde. Dus waar zal uw leiding uit bestaan? Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kleine Deters. Mevrouw Slagt gaat vast straks antwoorden in haar eigen tweede termijn. De heer Vorenkamp van de PVV voor zijn twee minuten. Uw microfoon staat uit, mijnheer Vorenkamp, nog steeds. We kunnen u niet horen. Even kijken. Nee, nog niet. Weet u wat, zal ik even verdergaan met de volgende woordvoerder? Dan kijkt u even of u door in en uit te loggen wel luid en duidelijk te verstaan bent zo meteen. Ik ga naar mevrouw Slagt van GroenLinks.

De heer Vorenkamp: Ben ik verstaanbaar?

De voorzitter: O, wacht even, mijnheer Vorenkamp. Ja, ik hoor u. Ik geef het woord aan de heer Vorenkamp.

De heer Vorenkamp: Ik heb uitgelogd en weer opnieuw ingelogd. Voorzitter, mooi dat in IPO-verband gekeken gaat worden naar het project Korenburgerveen. Dat is heel wezenlijk en wij willen graag op de hoogte gehouden worden van de voortgang en de uitkomsten. Hierdoor kunnen die hele juridische KDW-toestanden op de helling gezet worden, voorzitter. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: ziet de gedeputeerde dat ook als urgent? Dan even over de moties. De motie van de Partij voor de Dieren over de gebiedsagenda's. Dit vinden wij best een goed idee, want als deze gebiedsagenda's voor de stikstofmaatregelen goedgekeurd worden door PS, dan kunnen mensen ook inspreken bij de behandeling door de commissie en dan kunnen we daar kritisch naar kijken. Bij de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden is er destijds niets gebeurd en die zijn geruisloos als zijnde uitvoeringsaanleggen door GS vastgesteld, wel na

een inspraakronde en vervolgens zijn ze bij BIJ12 geregistreerd. Wij hebben dat altijd al een beetje vreemd gevonden. Dus wij stemmen hiermee in en het maakt ons niet uit dat het gefaseerd dient te gebeuren. Dan de motie luchtwassers. We vinden het niet zo'n goed idee van de Partij van de Dieren om technische maatregelen die de veehouderij kan nemen, om die mogelijkheden vooraf al af te serveren. Onze insteek is eerder om dit te verbeteren. Bovendien komt het helemaal niet door gebrek aan effectiviteit van de luchtwassers, dat de depositie van gebonden stikstof niet daalt, maar volgens het Planbureau voor de Leefomgeving omdat er minder overige vervuiling in de lucht is, zoals fijnstoffen. En die fijnstoffen neutraliseerden in het verleden de stikstof. De brandgevaarlijkheid van de stallen neemt bij gebruik van de luchtwassers wel toe en de luchtkwaliteit neemt ook af. Dus wij zien meer in aanvullende maatregelen om dat soort problematiek op te lossen, voorzitter. Dan als laatste de amendementen van D66. Het eerste amendement over de presentatie lijkt ons overbodig. Dus daar stemmen wij tegen. Het tweede amendement over het uitvoeringsprogramma, dat gaat weer leiden tot extra bestuurlijke en ambtelijke drukte en dat zien wij niet zitten. Dus wij stemmen ook tegen dat amendement. Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker heeft een vraag voor u, mijnheer Vorenkamp. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. Mijnheer Vorenkamp, ik wil van u weten of het u bekend is dat de PVV landelijk voor de motie tegen de luchtwassers heeft gestemd?

De heer Vorenkamp: Dat is mij inderdaad bekend en ik denk ook dat de PVV Noord-Brabant heel kritisch is over de luchtwassers, maar u ziet hoe onafhankelijk wij ons opstellen ten opzichte van onze landelijke partij. We hebben gewoon een andere mening en die mogen wij gewoon zelfstandig uitdragen. Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker nog in tweede instantie? Nee. Mijnheer Vorenkamp, was u aan het eind van uw tweede termijn?

De heer Vorenkamp: Inderdaad, voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Slagt van GroenLinks. Mevrouw Slagt.

Mevrouw Slagt: Voorzitter, zoals D66 al had aangegeven, dringen wij ook aan op versnelling. Wij voelen de urgentie en daar hebben wij ook een stuk over gepubliceerd in het Algemeen Dagblad, maar D66 dicht mij wel heel veel dingen toe en ik zou willen dat ik dat allemaal in mijn macht had, maar wij zitten niet aan de landelijke knoppen. Anders hadden wij wel de GroenLinks stikstofwet er doorheen gekregen, die meer nadruk legt op urgentie en hogere doelen nastreeft om de natuur te beschermen. Dus ik hou het even bij mijn Drentse verantwoordelijkheid en ik heb gehoord dat de gedeputeerde zich inspant en een tussenstand voor de kerst heeft toegezegd en dat gaan wij heel nauwlettend volgen. Tot zover mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Slagt. De heer Moinat van de SP.

De heer Moinat: Dank u wel, voorzitter. Ja, waar moet ik beginnen. Met verbazing hoorde ik de gedeputeerde zeggen, dat wij geen subsidie geven, in reactie op de motie van de luchtwassers. Er werd net ook al een paar keer gezegd dat het wel degelijk zo is. Dat staat in het plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2022 bij de kop drie subsidies. Ik neem aan dat de gedeputeerde hier zo meteen nog eventjes op terug zal komen. De motie van de VVD is aangehouden. Dan hoef ik daar nu verder ook niks over te vertellen, behalve dan dat ... Nou nee, dat doe ik niet.

Het amendement van D66. Ja, in de toelichting staat: zorg dat het document concreet en meetbaar is. Dat is natuurlijk een waarheid als een koe, maar waar wijst dit in dit verband op? Niet op het amendement volgens mij, want dat vraagt om een presentatie van het uitvoeringsprogramma en dat verandert dus niets aan het stuk. Of wijst D66 naar het volgende stukje en daar staat: en biedt daarom een overzicht van de ecologische, economische en de beoogde maatschappelijke effecten. Ook dan voegt een presentatie niks toe, want dat kan ook prima op schrift en dan bespreken we dat in de commissie en dan in de Staten. Maar al met al snap ik het nut van een amendement niet zo goed. Het college is vast ook zo wel bereid een presentatie te geven. Dat kun je gewoon vragen. Wij gaan dit amendement dan ook niet steunen, vooral omdat wij liever niet alleen naar een presentatie kijken, maar ook daadwerkelijk invloed hebben op de vaststelling van agenda's en volgens mij heb ik nu alle moties en amendementen gehad. Ja, helemaal goed. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Moinat. De heer Bos van Forum voor Democratie.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters heeft een vraag voor de heer Moinat. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Ik begrijp de interpretatie van de SP volstrekt niet, waar wij gaan over de rol van PS en de rol van GS en als het aan PS zou zijn om uitvoeringsprogramma's vast te stellen, dan hadden wij dat daar zeker ingezet, maar presenteren betekent ook dat wij daar een discussie over kunnen hebben. Maar goed, u zit al heel lang in de Staten. Blijkbaar veronderstelt u dat als een uitvoeringsprogramma gewoon neergelegd wordt, dat wij daar dan niets van kunnen vinden en dat wij daar geen inbreng aan kunnen leveren. Dus ik begrijp dat onderscheid dat u maakt niet. Kunt u mij dat uitleggen?

De voorzitter: De heer Moinat.

De heer Moinat: Als u vraagt om eind 2021 een uitvoeringsprogramma te presenteren, dan zie ik dat als een presentatie hoe dat gedaan zal worden, misschien zelfs nog wel met de vraag: wilt u ons iets meegeven, dat zou kunnen, maar daar zit geen enkele wederkerigheid in. U vraagt alleen maar een presentatie en die kunt u gewoon rechtstreeks vragen en ik weet zeker dat de gedeputeerde daar zonder meer in meegaat.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters nog in tweede instantie?

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, blijkbaar hebben wij een dusdanig andere interpretatie van rollen en verantwoordelijkheden van GS en PS dan de SP, dus dat voert nu te ver om die discussie te voeren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Bos van Forum voor Democratie.

De heer Bos: Dank u wel, voorzitter. Ik heb van de gedeputeerde geen antwoord gekregen op mijn vragen. Voor mij hoeft het ook niet, want ik verwacht niet dat het Koersdocument daarvoor gewijzigd gaat worden. Ik ga daar andere mogelijkheden voor zoeken. De motie van de VVD is helaas aangehouden. Dus daar hoef ik niet zoveel over te zeggen en de overige amendementen gaan wij niet steunen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bos. De heer Vegter van het CDA.

De heer Vegter: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Wij zijn benieuwd hoe Gedeputeerde Staten omgaan met de vastgestelde KDW's in Drenthe. We hebben dat even aangeroerd in eerste termijn, in relatie tot de gestelde vragen over het Korenburgerveen. Wij zouden ons kunnen voorstellen dat de ontwikkelingen die daaruit volgen tot bijstelling van de KDW kunnen leiden en dat het dus ook gevolgen zou kunnen hebben voor het uitvoeringsprogramma, maar ik ga ervan uit dat GS dat vat onder de adaptieve aanpak. Dat horen wij graag nog even en dan is het natuurlijk zo dat wij onze collega-fracties graag willen bedanken voor de inspanningen die zij geleverd hebben om moties en amendementen te produceren. Dus dat in ieder geval even gezegd. Dat de VVD de motie aanhoudt, dat is enerzijds volkomen begrijpelijk en tegelijkertijd ook een beetje jammer, want dat lijkt er eigenlijk een beetje op dat zij de motie weer indienen als er in de toekomst toch iets veranderd. En als er in de toekomst iets veranderd, dan is het vroeg genoeg om opnieuw een aangepaste motie te maken en dan zal deze motie dus ook niet opnieuw kunnen terugkeren, denk ik. Dus wij kunnen ons ook voorstellen dat de motie ingetrokken zou worden. Er is immers vastgesteld dat GS het landelijk beleid uitvoert en als we dan met het coalitieprogramma in de hand kijken dat we eigenlijk ook geen regels op regels willen plakken, en dat gevoegd bij de opmerking dat we natuurlijk een effectieve inzet van de middelen willen, dan zou dat in principe voldoende moeten zijn. Dan wat betreft, even kijken. Ja, daarmee heb ik het eerste amendement van D66 ook wel behandeld. Die wordt daarmee ook overbodig. Dan het tweede amendement van D66. Kijk, die urgentie is er natuurlijk wel. Niet alleen vanuit de natuur, maar ook vanuit de behoefte om weer vergunningen te kunnen verlenen. Wat dat betreft houd ik mijn hart vast met de jongste uitspraak van de Raad van State, die meer mogelijkheden tot bezwaar genereert, omdat die eigenlijk zegt: als je tijdens de inspraakronde geen bezwaar hebt ingediend, heb je het recht om alsnog op een later moment bezwaar in te dienen. En dat zal voor enorme vertraging zorgen en daar is ons land niet echt bij gebaat.

De voorzitter: Mijnheer Vegter, wilt u af gaan ronden? Want u bent al over uw spreektijd heen.

De heer Vegter: Wij vinden dat als je een datum noemt, kijk zorgvuldigheid is de grootste vijand van snelheid. Dus wij vinden het helemaal niet zo erg als daar een of twee maanden extra over verlopen. Wij vinden het als CDA natuurlijk in het kader van gespreide verantwoordelijkheid, en dan kom ik ook op de tweede motie van de Partij van de Dieren, dat wij de gebiedsgerichte aanpak dichtbij en samen met de mensen moeten doen, met de stakeholders en wij hebben vertrouwen, wij geloven zelfs in de kracht van de samenleving zelf en wij zien met vertrouwen straks het uitvoeringsprogramma tegemoet. En als we dat gepresenteerd krijgen, bijvoorbeeld door middel van een brief, staat het ons als Staten natuurlijk altijd vrij om het nog eens op de agenda te zetten. Dus ook dat hebben wij niet nodig. Dan de eerste motie van de Partij voor de Dieren met allerlei...

De voorzitter: Een moment, mevrouw Zuiker heeft een vraag voor u en u bent nu toch echt al twee minuten over uw spreektijd heen. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Ja, mijnheer Vegter zegt dat wij de uitvoeringsprogramma's ter vaststelling willen hebben, maar wij willen de gebiedsagenda's ter vaststelling hebben en GS maakt zelf ook onderscheid tussen die twee zaken. Dus dat is even een verduidelijking.

De voorzitter: Mijnheer Vegter.

De heer Vegter: Dank u wel en dan even naar de eerste motie van de Partij voor de Dieren. Dat is een motie met een aantal aannames die wat ons betreft onwaar zijn en die zullen wij ook niet steunen. Daarmee heb ik alles gehad.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker heeft weer een vraag voor u. Ga uw gang, mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. Ik zou graag horen van de heer Vegter wat er precies onwaar is en hoe hij dat weet.

De heer Vegter: Nou ja, dat vergt een hele lange discussie. Maar als u zegt dat de subsidiering van luchtwassers juist zal leiden tot het houden van extra dieren in Drenthe, dan kan ik u melden dat het aantal dieren in Drenthe is beperkt door varkensrechten bij de varkensboeren, fosfaatrechten bij de kippenboeren en milieuvergunningen bij de koeienboeren. Dus ik zie dat aantal daardoor niet toenemen. En u schrijft ook dat ondanks het gebruik van luchtwassers de stikstofproductie uit mest de laatste tien jaar niet is gedaald. Dat kunt u niet bewijzen dat dat alleen daardoor komt. Dat zal een complex van diverse maatregelen kunnen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Ja, ik heb in uw eerste termijn gehoord dat u toch wel zegt dat stikstof uit de mest inderdaad de laatste tien jaar niet is gedaald. Dat kunnen wij gewoon nagaan, dat heeft u ook nagegaan, dus dat is vrij helder, dus dat klopt gewoon wel. En dan nog even over de luchtwassers. Als je luchtwassers hebt, kun je meer dieren houden, omdat je dan in theorie weer onder je stikstofnorm kunt komen. Dus dat is de logica die achter die zin zit en jammer dat u dat niet begrepen hebt. Tot zover.

De voorzitter: Mijnheer Vegter nog in tweede instantie?

De heer Vegter: Dat beschouw ik als een statement. Ik blijf bij mijn standpunt, mevrouw de voorzitter. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vegter. Ik geef het woord aan de heer Drukker van JA21.

De heer Drukker: Dank, voorzitter. Ik wil graag namens de hele fractie mevrouw Zuiker van harte feliciteren, want er is sprake van een historisch moment. Zowel JA21 als de PVV zullen het amendement over de gebiedsgerichte aanpak steunen. Dat is volgens mij voor het eerst in de geschiedenis van Provinciale Staten. Voor de rest volgen wij de heer Moes dat wij van harte met grote tegenzin zullen instemmen met het Koersdocument en voor het overige heeft de gedeputeerde Jumelet ons ook overtuigd over de overige amendementen en moties en die zullen we dus niet steunen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Drukker. Dan kom ik bij de heer Schomaker van de Partij van de Arbeid.

De heer Schomaker: Voorzitter, dank u wel. Wij zijn blij dat de VVD de motie vandaag niet aan de orde stelt. In onze ogen ook omdat het een overbodige motie is. We zijn met het CDA eens dat intrekken ook prima was geweest. Dan gaan we eventjes naar de motie over de luchtwassers. Dat vinden wij een overbodige motie. Wij vinden dus dat luchtwassers wel duurzaam zijn,

althans niet zodanig dat wij hier deze motie gaan ondersteunen. Interessanter vinden wij nog wel de motie van de gebiedsagenda. We kunnen ons voorstellen dat het een belangrijk ...

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Zuiker haar hand opstak, is dat nog steeds het geval mevrouw Zuiker?

Mevrouw Zuiker: Nee, even niet. Ik wilde even checken of de PvdA voor of tegen de luchtwassers stemt. Landelijk volgens mij wel, maar ik zal het nog even checken.

De heer Schomaker: Nee, u heeft gelijk. In de Tweede Kamer is voor gestemd, dus dat het niet duurzaam is. Daar heeft u gelijk in.

Mevrouw Zuiker: Dan vind ik het wel bijzonder dat u dan en dat doet de PVV ook, dat er dan toch in het Drenthe heel anders wordt gedacht over sommige zaken.

De heer Schomaker: Dat is correct. Dan ga ik eventjes naar het vaststellen van de gebiedsagenda. Inderdaad een belangrijk onderdeel. Je zou je kunnen voorstellen dat PS daar iets van zou moeten vinden. Aan de andere kant, het is uitvoering, het is gedetailleerder, het wordt vastgesteld door GS en toegestuurd aan PS en mocht PS er iets van vinden, dan kan dat altijd geagendeerd worden. Dan gaan we naar de motie van D66. Even kijken, daar hebben wij de motie, even zien... Ja, daar geldt hetzelfde voor als voor de motie van de VVD. Wij vinden dat er duidelijk elders in het document staat op pagina 11 wat het landelijk beleid is. Dus dat deel vinden wij overbodig. En dan het presenteren eind 2021 van het uitvoeringsprogramma aan PS. Ja, daar zeggen wij en daar heeft mevrouw Kleine Deters ook al op gehint, haast is geboden. Dat vinden wij ook en er zijn meerdere partijen die dat vinden, voorzitter. Aan de andere kant moeten we ook niet tornen aan de gebiedsprogramma's. Analyses kosten tijd. Het zou heel mooi zijn wanneer van de 12 gebieden er bij vier al iets vast zou staan rond eind 2021. Maar wij kunnen ons goed vinden in de toezegging van de gedeputeerde met betrekking tot een versnelling en het geven van een stand van zaken tussentijds. De urgentie moet duidelijk zijn, maar wij snappen ook de beperkingen qua bezetting en het stakeholdersoverleg. Voorzitter, tot zover.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik had een interruptie voor mijnheer Schomaker.

De voorzitter: Ga uw gang. Mevrouw Kleine Deters voor de heer Schomaker.

Mevrouw Kleine Deters: Mijnheer Schomaker, even om verwarring te voorkomen over beide amendementen. U refereert aan wat u de eerste motie noemde, het amendement, dat de prioritering wel aangegeven staat in het document en er zijn uiteraard landelijke richtlijnen, landelijke voorwaarden, maar wij kiezen in Drenthe heel duidelijk, maken wij deze keuze niet zo duidelijk en wij zouden daarmee, vanwege het belang ervan ook de prioriteit en de het aan het besluit willen toevoegen. Dat is wat we vragen. Bent u dan nog steeds van mening dat ook die overbodig zou zijn?

De heer Schomaker: Sorry, voorzitter. Wij vinden dat niet een overbodige motie, want daar heeft mevrouw Kleine Deters volledig gelijk in. We vinden het wel een overbodig amendement.

De voorzitter: Mijnheer Schomaker, was u aan het eind van uw betoog in tweede termijn?

De heer Schomaker: Voorzitter, ik heb nog een laatste zin. Zoals ook in de commissievergadering gemeld is, voor alle duidelijkheid stemt de Partij van de Arbeid-fractie in met het Koersdocument. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schomaker. Dan kom ik tot slot bij de heer Pruisscher van de ChristenUnie.

De heer Pruisscher: Dank u wel, voorzitter. Ik moet helaas constateren dat de gevraagde terugblik elke keer wat tekortschiet door de tijd. Dat zij dan ook maar zo, inderdaad. Maar daarom wel het verzoek om daar op de een of andere manier toch eens naar te kijken. De effectiviteit van onze maatregelen moet wel eens een keer boven tafel komen. Dus verzint u daar een ludieke manier op, zou ik willen zeggen, om dat ons te doen toekomen. Voorzitter, dan de motie ...

De voorzitter: Ik denk dat de heer Schomaker zijn microfoon nog open heeft staan en daardoor zingt het een klein beetje rond.

De heer Pruisscher: Ja, ik hoor inderdaad een echo terug.

De voorzitter: Mijnheer Pruisscher, u kunt uw betoog vervolgen.

De heer Pruisscher: Voorzitter, dan zou ik graag de amendementen en moties bij langs gaan. Ten eerste van de Partij voor de Dieren om de gebiedsagenda's vast te laten stellen door PS. Er staat ook wel wat over in het Koersdocument, dat die worden voorgelegd aan Provinciale Staten. Dat is nog weer wat andere terminologie. Ik heb de gedeputeerde daar ook wel een beetje omheen horen praten, dus ik zou graag willen vragen wat nu meer formeel de rolverdeling is, ook in relatie tot het Rijk, want dat wordt daar in een zinnetje ook genoemd. Dat kan misschien wat helderheid verschaffen, maar daargelaten: ik vind dit wel een heel sympathiek amendement, ook omdat we later wel over de toedeling van middelen gaan praten en daar moeten we over besluiten, maar dan zouden we niet over de inhoud gaan. Dus daar zit een bepaalde disbalans, waar ik nog even naar op zoek ben hoe die op te lossen, want vast staat wel dat de gebiedsagenda's zeer relevant zijn, ook qua inhoud voor Provinciale Staten. Dus graag van de gedeputeerde daar nog een toelichting op. Diezelfde toelichting komt, denk ik ook nog op de luchtwassers en wat daar nou precies al dan niet gesubsidieerd wordt vanuit de provincie. Daar ben ik nog wel heel benieuwd naar. Verder de motie van de VVD en consorten. De woorden van de heer Vegter waren mij uit het hart gegrepen, dus die hoef ik niet te herhalen, maar inderdaad intrekken was ook een mooie oplossing geweest. Het amendement van D66 om specifiek de aankoopregeling nader te duiden. Daar zijn wij gewoon niet van overtuigd en wij volgen de lijn van Gedeputeerde Staten. Dan het amendement om een uitvoeringsprogramma voor te leggen. Ik hoop dat we met de uitleg over de gebiedsagenda's daar meer invloed op kunnen krijgen en dat het uitvoeringsprogramma over het hele Koersdocument daarmee eigenlijk ook niet nodig zal zijn. Dus ik wacht nog vol spanning af, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Pruisscher. Dan gaan wij ... Ik zie de heer Moes zijn vinger opsteken. Mijnheer Moes.

De heer Moes: Voorzitter, even een opmerking naar de heer Pruisscher. Hij noemt ons, de VVD. Wij hebben de motie aangehouden. Dat is onze agenda, maar hij noemde daarbij de VVD en

consorten. Ik vind dat hij daarmee de mede-indieners een beetje tekort doet. Dat zijn ook partijen in deze Provinciale Staten. Ik vind dat een beetje een bijzondere uitdrukking, voorzitter.

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Dat mag de heer Moes bijzonder vinden, maar het is ook wel eens gebruikelijk om de eerste indiener te noemen en dan zeg ik zo iets en dat mag ook.

De voorzitter: Zo is het. Dank u wel. We zijn aan het eind gekomen van de tweede termijn van ...

Mevrouw Slagt: Voorzitter?

De voorzitter: Even kijken, mevrouw Slagt wil ook nog een vraag stellen aan de heer Pruisscher.

Mevrouw Slagt: De laatste zin van de heer Pruisscher hoe de gebiedsaanpak en de maatregelen daarin concreet terug te zien zijn, en dat dan het uitvoeringsprogramma zo aangekaart kan worden door dit in de gebiedsaanpak terug te laten komen. Toen vroeg ik me af: voorziet de heer Pruisscher maatregelen die gebiedsaanpak-overstijgend zijn, bijvoorbeeld het onderzoek naar de N-wegen of andere maatregelen die daarbuiten zouden vallen? Ik zou het waarderen om daar zijn overwegingen over te horen.

De voorzitter: De heer Pruisscher.

De heer Pruisscher: Voorzitter, de gebiedsagenda's zouden ook over aanvullende bronmaatregelen moeten gaan en in mobiliteit wordt specifiek over de snelheidsverlaging gesproken rondom Natura 2000-gebieden, dus meer algemeen op alle provinciale wegen zie ik nog niet direct voor me, maar dat zou natuurlijk voor komen, maar dan verwacht ik ook een algemeen voorstel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Pruisscher. Wil mevrouw Slagt nog in tweede instantie?

Mevrouw Slagt: Nee, dit waren heldere overwegingen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zijn wij aan het eind gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Provinciale Staten en geef ik het woord aan gedeputeerde Jumelet voor zijn tweede termijn en zijn zes minuten. Ga uw gang.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren stelt inderdaad de vraag en dat werd herhaald in de tweede termijn, waarom we niet werken aan minder dieren. Het is natuurlijk uiteraard aan boeren zelf hoe zij daar met deze problematiek op inspelen. We weten inderdaad dat er een fosfaatplafond is en dat er ook allerlei andere afspraken zijn, die leiden tot minder dieren, maar dat is geen doel op zich. Ik denk dat dat helder is en daarom, als het gaat om de stikstofproblematiek, is dat niet iets waarvan wij als provincie zeggen, daar zullen wij op sturen. Als daar sprake van zou zijn, dan is dat iets van de landelijke overheid en we zijn net als u benieuwd naar de uitkomst van de formatie, maar u merkt tenminste aan mij, dat ik dat geen doel op zich vind om dat te melden. Een tweede vraag hebt u gesteld over de aankoopregeling. U zei dat dan 100% van de gebieden of de grond aan natuur moest toekomen. Ik heb in de com-

missievergadering gezegd, dat als er gronden beschikbaar komen, dat dan het bindend NNN natuur wordt, want dat is ook al de opgave. Buiten het NNN kan het ook agrarisch blijven, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker heeft een vraag voor u, mijnheer Jumelet.

Mevrouw Zuiker: Ja, ik moet dit even verduidelijken, want het gaat niet om de grond, het gaat over de stikstofruimte die u daarmee koopt. Wat gaat u daarmee doen? Is die 100% voor de natuur?

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, het is een bronmaatregel en daar gaat een streep doorheen, voor alle duidelijkheid. Dus die wordt voor de natuur, zoals u terecht zegt. Dus dat is ter verduidelijking. Dan de vraag van D66 waar het gaat ook over de urgentie, want dat hoor ik u heel vaak zeggen. Laat dat nu ook een opmerking zijn van de provincies richting het Rijk: minister, beseft u wel de noodzaak om tot maatregelen te komen? Daarom morgen ook weer een Bestuurlijk Overleg met de minister in samenspraak met de VNG en de Unie van Waterschappen, om nu toch echt werk te maken van de zogenaamde bronmaatregelen, de zogenaamde generieke maatregelen. Dat zijn de landelijke maatregelen voor ons allen van belang. Die moeten de stikstofdeken minder dik maken en dat betekent ook dat we met elkaar wel zien dat die urgentie er is. De vraag is vervolgens wel of we ook recht doen aan de opmerking die u maakt, dat we dan vervolgens maar op onze handen zitten, want ik heb bij aanvang van de eerste termijn ook aangegeven dat we werken met elkaar aan het vergunnen van de melders. U weet dat dat probleem er is. Er wordt gebouwd aan een stikstof-registratiesysteem. De aankoopregeling gaat gewoon van start, die is al gestart. De gebiedsverkenning, de herstelmaatregelen niet onbelangrijk, want dat is het andere spoor namelijk, de natuur herstelmaatregelen zijn gewoon van start en dat loopt al vanaf 2015 met die PAS-maatregelen. Met andere woorden, er wordt hard gewerkt. We moeten tijdens de verbouwing de winkel open houden en het is op die manier dat we die urgentie voelen, maar de vraag is of dat dan moet leiden tot de keuzes die u voor ogen hebt. Ik ken de keuzes van de landelijke D66. Dat zijn niet onze keuzes in Drenthe. Wij willen graag een sector die inderdaad perspectief heeft, in plaats van afbouw van de sector en ik denk dat het van belang is dat het niet alleen gaat over de landbouw, het gaat ook over de industrie en mobiliteit, het gaat ook over al die andere sectoren die een bijdrage moeten leveren. Daarom hebben we die stikstofafel. Dat is een ingewikkeld traject, maar de urgentie voelen we ook aan die tafel met elkaar, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters heeft een vraag.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik vind het bijzonder zoals de gedeputeerde het verwoord. Volgens mij heb ik in mijn bijdrage in zowel eerste als tweede termijn diverse keren gesproken over het bieden van perspectief en dat is niet anders dan dat van mijn landelijke partijgenoten, mevrouw Kaag en de heer De Groot, dat we het ook hebben over het perspectief bieden en gezamenlijk met een aantal voorstellen gekomen zijn, zie ook het laatste amendement dat u zelfs opgenomen hebt, waarin we perspectief bieden. Dus gedeputeerde, ik weet niet zo goed hoe ik dit van u moet interpreteren. Dus graag een uitleg.

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, we kunnen het met elkaar hebben over wat het woord perspectief betekent. Als het betekent dat je maar met een beperkt aantal boeren verder wil, dan is dat blijkbaar ook een invulling. Wij willen vooral de vrijwilligheid benadrukken. We willen graag ook in Drenthe het platteland leefbaar houden. Daarom ook die paragraaf Leefbaarheid, waarover een stuk tekst in ons Koersdocument, maar daar kunnen we van mening over verschillen en ik denk dat het goed is om te constateren dat we allemaal hetzelfde willen, namelijk ruimte om te ontwikkelen, met herstel van natuur, maar ook met reductie van stikstof. En daar kun je heel lang over spreken met elkaar, maar in ieder geval is de weg die wij kiezen er ook een van: probeer nou te zorgen dat innovatie ons ook kan helpen en daar wordt ook nadrukkelijk naar verwezen, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters wil nog in tweede instantie reageren. Ga uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik begrijp het onderscheid dat de gedeputeerde maakt en wat mij betreft, u noemt ook 'de leefbaarheid van het platteland raken' op pagina 19 in het document, alsof dat negatief is. Wat betreft ons perspectief en onze insteek kan dat ook in positief opzicht. En ik betreur het zeer dat u dat onderscheid in negatief/positief opzicht aanheft. Maar goed, u beleeft onze inbreng en onze oplossing als niet positief. Daar kan ik dan alleen maar kennis van nemen.

De voorzitter: Gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, dan het Korenburgerveen. Het is denk ik goed dat dat genoemd is als voorbeeld. De heer Vegter en de heer Moes noemden dit al. Het is denk elke keer goed om te kijken naar goede voorbeelden en in die hele discussie over de KDW's gaat het ook over, dat heb ik net genoemd, die breedte van de aanpak en daar is in dat voorbeeld ook goed naar voren gekomen, dat het niet alleen afhankelijk is van de KDW of van stikstof, hoe het staat met onze natuur, maar stikstof is wel een heel belangrijke en cruciaal. Dus ik denk dat het goed is om er kennis van te nemen en ga er maar van uit dat ook binnen het ministerie van LNV, maar ook binnen de provincies veel aandacht is voor de wijze waarop je met elkaar de goede staat van instandhouding kunt waarborgen. Herstel zo nodig, maar ook waarborgen voor de toekomst en daar is meer voor nodig dan alleen maar op basis van KDW's te acteren. Dat is wel een totaalbeeld dat we met elkaar voor ogen hebben. Voorzitter, de SP zei nog iets over die luchtwassers en ook anderen duiden daar nog op. Ik heb dat zojuist nog even nagevraagd. Het staat op de landelijke lijst van de JOLA-regeling, dat is de Jonge Landbouwersregeling, dat is inderdaad Europees geld vanuit POP3. Ik heb begrepen dat die niet bij ons op de lijst staat en dat betekent ook dat er in de afgelopen tijd geen subsidies aangevraagd worden voor luchtwassers, maar dat neemt niet weg dat die motie op zich in die zin weinig toevoegt, omdat het uiteindelijk vooral ook gaat over dierenwelzijn enzovoort, zoals ik ook net in de eerste termijn heb genoemd. Dus dat doet niet af aan de eerste oordeel over de betreffende motie.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker heeft een vraag voor de heer Jumelet. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Nou ja, ik kan gewoon wel melden dat het Provinciaal blad van Drenthe het Openstellingsbesluit Fysieke Investerings in verduurzaming et cetera, dat punt 19, wel luchtwassers staan. Dus misschien moet u toch nog maar eens even een keer goed kijken. Dat was het even.

De voorzitter: De heer Jumelet vervolgt zijn betoog.

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, ik ben direct om als mevrouw Zuiker dit zegt. Tegelijkertijd is de informatie die mij vanmiddag is toebedeeld zo, dat we op de landelijke lijst hebben staan dat die in Drenthe niet is aangevraagd. Dus ik probeer ook even aan te geven dat we daar serieus naar gekeken hebben, maar dat doet niet af aan het oordeel over de desbetreffende motie, wat mij betreft. Voorzitter, dan het CDA waar het gaat over de adaptieve aanpak. U maakt ook nog de opmerkingen in relatie tot de KDW, de kritische depositiewaarde, dat er op dit moment ook een aangekondigd AERIUS- verbetertraject aan de gang is. De minister heeft aan de Tweede Kamer daar een aantal zaken over toegezegd. We hebben ook in onze Staten al een aantal keren vanuit een motie aan de orde gehad, hoe dat nou precies zit? Ook de heer Moes en de heer Vegter hebben daarop geacteerd en die hebben ons daar als Staten naar gevraagd en ik denk dat het goed is om te melden dat dat traject nu loopt en dat bij de volgende AERIUS-update, zoals dat zo mooi heet, er ook een verbetering zal zijn, een preciezer invulling van de AERIUS-rekenmodule, maar dat betekent ook dat we steeds opnieuw moeten kijken naar het beste gebruik van die rekenmodule. De commissie-Hordijk heeft daar natuurlijk van gezegd dat dit het beste is wat we nu voor handen hebben.

De voorzitter: Mijnheer Jumelet, let u op uw spreektijd.

Gedeputeerde Jumelet: We gaan naar het slot en dat heeft natuurlijk altijd weer effect richting de ChristenUnie, maar dat is niet persoonlijk bedoeld, mijnheer Pruisscher. Maar dat heb je als je als laatste aan het woord bent, dan ben je ook in het schema als laatste. Als het gaat over efficiëntie, wat zijn al die maatregelen geweest en waar is het nou efficiënt geweest? Ik denk dat u niet de enige bent die daar benieuwd naar is, want er wordt natuurlijk wel heel veel geld gestopt in natuurherstel, maar ook in allerlei maatregelen die worden genomen. De luchtwassers is er één, dat zeg ik ook maar even richting mevrouw Zuiker, maar ook bijvoorbeeld die vloeren. Daar wordt natuurlijk binnen het ministerie, die verantwoordelijk is voor de RAV-lijst, waar die dan ontstaan, die ook gevalideerd zijn, die werkwijze, maar ook die data. Daar wordt natuurlijk toch nog weer heel secuur naar gekeken en we weten allemaal dat er een uitspraak was van de rechtbank Noord-Nederland over een van die vloeren in een casus in Friesland, maar dat betekent dat ze nog eens goed kijken naar de onderbouwing en onderzoek moet ook aantonen dat ze wel degelijk wat bijdragen of niet. Dat is wat er nu ook onder handen is en zeker als het gaat om hoger beroep. De luchtwassers, daar heb ik iets over gezegd. Dan toch nog even over de uitvoering en hoe dat er dan vervolgens uit gaat zien. Ik wil in ieder geval tegen een aantal partijen zeggen, dat het goed is om daarbij stil te staan. Ik heb in de eerste termijn ook aangegeven dat het best lastig is om één verhaal neer te leggen. Daar hebt u van gezegd, dat snappen we. Het andere punt is: we hebben het Koersdocument, dat is beleid en we hebben gezegd: uitvoering zit echt in het maken van de agenda en het maken van beheerplannen. En ik snap best dat naar aanleiding van de teksten misschien gezegd zou kunnen worden: maar er staat dat het beleidskeuzes zijn, maar het voornemen is: de beleidskeuze is aan de voorkant en de uitvoering ligt bij het college. Ik leg het op die manier gewoon toch even scherp neer. En vervolgens is het aan u uiteraard, zeker als het gaat om financiën, als het gaat om de waardering daarvan, om dat uiteraard ook met ons te bespreken. Dat zullen we zelf ook doen met u in allerlei bijpraatmomenten, om u ook te horen en te vragen: wat vindt u daarvan? Maar we zullen dat ook op die manier vormgeven. Dus als er staat dat we het zullen voorleggen, dan betekent dat, mijnheer Pruisscher, dat we zeggen dat wij u dat zullen toesturen. Dat klinkt een beetje alsof dat via de postbus binnenkomt en dan zien we wel. Nee, heel actief willen wij u betrekken bij het voortraject, uiteindelijk met de partners komen tot de plannen en vervolgens is het aan u om het te agenderen. Zo is de volgorde der dingen. Zo zou ik het willen aanpakken, ook bij de besluitvorming

vandaag. Voorzitter, ik heb volgens mij de vragen zoveel mogelijk in tweede termijn beantwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, gedeputeerde Jumelet. We zijn aan het eind gekomen van de beraadslaging over het Koersdocument Drentse aanpak stikstof. We gaan straks stemmen over de amendementen en de moties. Er is nog één motie over, want de motie op stuknummer M 2021-6 maakt geen deel meer uit van de beraadslaging, de motie van VVD, Sterk Lokaal, JA21 en de PVV, want die is aangehouden.

H. Motie vreemd aan de orde van de dag – Hulp voor Drentse ondernemers met schulden

De voorzitter: Dan gaan we over naar ons volgende agendapunt en dat is agendapunt H. Maar ik heb wel nog even het volgende. Mevrouw Zuiker, die nu net weg klikt, daar is ze weer, is natuurlijk vorige keer geïnstalleerd, hebben wij ons hier in de statenzaal op eens gerealiseerd. Mevrouw Zuiker, dat betekent dat u vandaag uw maidenspeech heeft gehouden. U had dus eigenlijk niet geïnterrupteerd mogen worden. U heeft aan dit debat enorm meegedaan, heeft zelf ook geïnterrupteerd menigmaal. Wat we nu kunnen doen... Verschoon deze omissie onzerzijds. Omdat u tussentijds bent gekomen, hebben we daar onvoldoende op gelet. Wat we kunnen doen, is dat we bij een volgende Statenvergadering alsnog uw maidenspeech aan de orde hebben en dat u dan niet geïnterrupteerd mag worden. Zou dat een goed idee zijn?

Mevrouw Zuiker: Ja, dat vind ik op zich prima, maar ik was niet geïnterrupteerd. Het viel me al op. Dus ik vind het zo ook wel goed.

De voorzitter: U bent lekker praktisch, zeg ik. Wel heel plezierig, want ik had ook gemerkt dat we hieronder niet geïnterrupteerd waren, dus ik dacht, ik had van tevoren moeten zeggen dat er niet geïnterrupteerd mocht worden.

Mevrouw Zuiker: Het is goed hoor, ik vind het zo goed.

De voorzitter: Dat is ruiterlijk. Dank u wel heel goed.

Dat gezegd hebbend gaan wij naar Agendapunt H van Hendrik en dat is de motie vreemd aan de orde van de dag M 2021-7, over Hulp voor Drentse ondernemers met schulden. Deze motie wordt ingediend door JA21 en ik geef het woord aan de heer Omlo van JA21.

De heer Omlo: Dank u wel voorzitter. Deze motie vreemd heeft menig wenkbrauwen een beetje doen fronsen. Afgelopen FCBE-commissie is het onderzoek van CMO STAMM behandeld en nogmaals dank aan het CDA en D66 voor de agendering. Uit het genoemde onderzoek is heel duidelijk gebleken dat juist de kleine ondernemingen en ZZP'ers buiten de boot dreigen te vallen, bijvoorbeeld doordat gemeenten een partnertoetsen toepassen, terwijl andere kringen vanuit het kabinet dit niet aangegeven. Ook blijkt uit dit onderzoek dat er veel ondernemers zijn die zoekende zijn naar de regelingen. Afgelopen maandag stond er een artikel in het Dagblad van het Noorden dat Drenthe onderaan bungelt bij het aanvragen van corona steun. Gedeputeerde Brink heeft de ondernemers in Drenthe goed in zijn vizier, waarvoor onze complimenten. Echter heeft de heer Brink in april 2020 aangegeven de functie van 'Ik Ben Drents Ondernemer' uit te breiden vanwege de crisis en dat MKB-ers en ZZP'ers dit loket goed weten te vinden. Uit dit onderzoek, genoemd CMO STAMM, blijkt echter anders. Om juist als provincie naast gemeente

zichtbaar te zijn voor onder andere deze groep, bijgaande motie. Ik wil de hele motie voorlezen, maar vanwege de tijd zal ik alleen de verzoeken doen voorzitter.

De voorzitter: Prima, u heeft nog 2 minuten hoor, dus ga uw gang.

De heer Omlo: Nou, ik houd het kort. Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten: Binnen de taak van bedrijfsadvisering van het Drentse MKB-fonds en Ik Ben Drents Ondernemer meer focus te hebben op schuldsanering, bedrijfsafbouw en liquiditeit voor ondernemers, en specialisten daarvoor beschikbaar te hebben. En het volgende punt: Om samen met de gemeenten een campagne te ontwikkelen die erop gericht is ondernemers met financiële hulpvragen te bereiken via het Drentse MKB-fonds en ik ben Drents ondernemer door te verwijzen naar het juiste loket. Deze motie wordt mede-ingediend door VVD, CDA en Forum voor Democratie. Bij deze. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Omlo. Wie wenst verder nog het woord? Ik zie mevrouw Roggen van de Partij van de Arbeid. Mevrouw Roggen

Mevrouw Mentink: Voorzitter, ik ook.

De voorzitter: Ik zie mevrouw Mentink van het CDA.

De heer Pragt: Ik ook.

De voorzitter: Even kijken. Iedereen die ik nu zie wil ook het woord? Dat betekent de heer Pragt van D66, mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie, de heer Uppelschoten van de PVV, mevrouw Mentink van het CDA, de heer Drukker van JA21. En ik had, nee die hoeft niet. Even kijken en nu ben ik mevrouw...

De heer Pragt: En ik heb een interruptie voor de heer Omlo. Mag dat?

De voorzitter: De VVD dacht ik ook. Ja, dat mag. De heer Pragt van D66 heeft een vraag voor de heer Omlo. Ga uw gang.

De heer Pragt: Ik heb een vraag aan de heer Omlo. Tijdens de afgelopen commissievergadering hebben het CDA en D66 dit stuk op de agenda gezet. Dat hebben we uitgebreid besproken. We hebben ook aandacht gevraagd voor de problematiek en we hebben ook een toezegging gekregen van de gedeputeerde. Wat ik nu hoor en lees, de motie is exact dezelfde als van wat toen is toegezegd. Mijn vraag is nu aan u: Waarom u nu deze motie vreemd aan de orde stelt? Dat verbaast ons.

De heer Omlo: Een goede vraag. Dank u wel. Een goede vraag van de heer Pragt en ook een te-rechte vraag. Ik vond de antwoorden van de gedeputeerde iets te mager en misschien had ik daarom juist wel een iets sterker optreden verwacht van bijvoorbeeld D66, om toch nog meer voor die ondernemer te gaan staan. Want de vindbaarheid en de hulpvraag van de ondernemer is er. En het vinden van de hulpvraag is heel erg moeilijk voor ondernemers. Dat heeft u zelf ook geconstateerd.

De voorzitter: De heer Pragt in tweede instantie.

De heer Pragt: Ik kom in tweede termijn er op terug.

De voorzitter: Prima. Even kijken, mevrouw Roggen.

De heer Serlie: Voorzitter, misschien is het handig...

Voorzitter: Ik ben haar kwijt, want zij zou het woord gaan voeren. Ik zie u niet, ik hoor u geloof ik wel. Wilt u wat zeggen?

Mevrouw Roggen: Heeft u het tegen mij voorzitter?

De voorzitter: Jazeker. Mevrouw Roggen, u krijgt het woord.

Mevrouw Mentink: Voorzitter

De voorzitter: Sorry?

Mevrouw Mentink: Voorzitter, misschien is het handig toch een orde van deze agenda, omdat wij dus samen met JA21 deze motie ook hebben ingediend en ik wou daar even een woordje voor voeren.

De voorzitter: Mevrouw Mentink, u heeft het woord nog niet. Neem me niet kwalijk, mevrouw Roggen heeft het woord. Mevrouw Roggen van de Partij van de Arbeid.

De heer Serlie: Voorzitter, een punt van orde.

De voorzitter: Punt van orde. Even kijken, wie heeft een punt van orde?

De heer Serlie: De heer Serlie, van de VVD. Het lijkt mij namelijk volstrekt logisch dat de mede-indieneren eerst het woord voeren alvorens de andere partijen dat doen.

De voorzitter: Nou, als dat op prijs wordt gesteld, vind ik dat verder prima, maar dat is geen wet van Meden en Perzen lijkt mij.

De heer Serlie: Ik zeg ook niet dat het een wet is, maar het lijkt mij heel erg logisch.

De voorzitter: Ik zat alleen maar te inventariseren welke gezichten ik zag, dus vandaar.

Mevrouw Dijkers: Nou, als u toch nog aan het inventariseren bent, dan wil ik ook graag eventjes iets aangeven, dat ik ook eventjes het woord krijg.

De voorzitter: Dat is heel goed. Iedereen die nu zijn gezicht laat zien, krijgt van mij het woord. Zullen wij het zo afspreken? Prima zo. Dan gaan we op voorstel van de heer Serlie eerst degenen die mede-indiener zijn van deze motie het woord geven. En dat is ook de VVD volgens mij. Dus zal ik de heer Serlie als eerste het woord geven?

De heer Serlie: Ik vind het prima. Ik zie mevrouw Mentink nou ineens zo links in mijn beeld enigszins beteuterd kijken.

De voorzitter: Dat doet ze niet.

De heer Serlie: Goed. Dank aan JA21 voor het indienen van deze motie. Het hele verhaal is natuurlijk uitgebreid aan de orde geweest in de commissie FCBE. Ik herhaal nog maar eens eventjes dat met name de klantengroep voor gemeentes, als het gaat om allerlei uitkeringen en hulp, meestal in de richting gaat van werknemers en particulieren. En de ondernemer of onderneming, als we eenmaal een ander probleem en die vergt ook additionele kennis en ervaring.

De voorzitter: Ik vrees dat iemand zijn microfoon heeft open staan. Mevrouw Kleine Deters, ja. Goed zo. De heer Serlie vervolgt zijn betoog.

De heer Serlie: Het klopt wat de heer Pragt zei, dat de gedeputeerde Brink er al op ingegaan is en ook een aantal toezeggingen heeft gedaan die heel goed in de richting gaan. Maar ik wil nog wel even benadrukken, dat we er nou eigenlijk heel erg mooi op tijd bij zijn. Regeren is vooruitzien en de problemen zijn nog niet zo heel erg groot, maar we moeten ons daar wel op gaan voorbereiden en het is dus gewoon eigenlijk een serieuze actie die wij met zijn allen verlangen vanuit GS, om ons hier een beetje goed op voor te bereiden. Ik vind het enigszins teleurstellend dat D66 ook niet gewoon mee gaat met deze motie. En ik zou hem toch wel van harte willen aanbevelen ook in de richting van D66, maar ook in de richting van andere partijen die tot op heden nog niet hebben mee-ingediend of hun ondersteuning hebben uitgesproken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Serlie. Mevrouw Mentink van het CDA.

De heer Pragt: Ik heb een vraag voor de heer Serlie, mag dat?

De voorzitter: De heer Pragt heeft een vraag voor de heer Serlie. Gaat uw gang.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. We hebben in de afgelopen commissievergadering dit besproken en wat ik nu lees in deze motie, is exact hetzelfde van wat ingebracht is en wat toegezegd is door de heer Brink, de gedeputeerde van de VVD. En ik maak een beetje uit dat deze motie, dat het ook gezegd wil worden door JA21, dat het onvoldoende was. Mijn vraag is: Heeft u voldoende vertrouwen in wat de gedeputeerde toegezegd heeft en in dat hij zijn toezeggingen nakomt?

De voorzitter: De heer Serlie.

De heer Serlie: Uiteraard heb ik voldoende vertrouwen in de gedeputeerde en dat hij zijn toezeggingen nakomt. Maar wat is er nou mis aan, dat je als Provinciale Staten gewoon in deze vorm even vastlegt, wat je graag wilt bereiken en waarvan je graag wil dat GS zich ten volle voor inzet? Ik denk dat het alleen maar een extra steun is, ook voor de gedeputeerde om op deze manier te bereiken wat je eigenlijk zou willen bereiken voor ons.

De voorzitter: De heer Pragt.

De heer Pragt: Maar we hebben de toezegging gekregen en dat zal als het goed is in de Toezeggingenlijst opgenomen worden. Dus eigenlijk is het totaal overbodig en een doublure van wat er gebeurd is in de commissievergadering. Dat vind ik verbazend.

De voorzitter: Pardon?

De heer Serlie: Dubbel gezegd is beter, zeggen we dan altijd.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Ik ga over naar mevrouw Mentink van het CDA.

Mevrouw Mentink: Dank u wel mevrouw de voorzitter. In de FCBE commissie- vergadering vorige week, heeft het CDA samen met D66 de brief van GS geagendeerd voor het onderzoek 'Nieuwe schuldengroep: ondernemers'. Er was toen van alle fracties in de commissie veel aandacht voor het probleem. De toezegging van het college van GS om er een schepje bij op te doen, bij de uitvoering van het programma Ik Ben Drents Ondernemer, vond mijn fractie te mager. In Meppel heeft de verantwoordelijke wethouder Ten Hulscher het initiatief genomen om via een enquête te onderzoeken hoe groot de problematiek is onder de ondernemers. We moeten de gemeenten zoveel als mogelijk is helpen bij het oplossen van deze problematiek. En dat is ook de reden dat het CDA de zojuist ingediende motie mede indient. Vandaar dus dat wij ook via JA21 en de VVD bij de beantwoording van D66, hiermee instemmen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Mentink. Mevrouw Roggen van de Partij Van de Arbeid.

Mevrouw Roggen: Dank u voorzitter. JA21 heeft het CMO STAMM rapport opgepakt als argumentatie voor deze motie. Echter, de conclusies van het rapport wijzen vooral in de inrichting van ZZP'ers en kleine ondernemers met lage tarieven. Juist die groepen worden onvoldoende bereikt door schuldhulpverlening en maken onvoldoende gebruik van steunmaatregelen. We weten niet of dit dezelfde ondernemers betreft als waar het in de motie over gaat. Dat lijkt ons dan ook dat het rapport een wat gezocht argument oplevert. De praktijk is momenteel, dat het Drentse bedrijfsleven achter aansluit bij het aanvragen van steun, volgens recent onderzoek van het CBS. Als reactie daarop deed MKB-voorman Wiegers in het Dagblad van het Noorden een klemmend beroep op Drentse ondernemers om steun te vragen, als je daarvoor in aanmerking komt. Van alle kanten wordt er dus al campagne gevoerd, zou je kunnen zeggen. Laat duidelijk zijn dat de Partij van de Arbeid het van groot belang vindt dat ondernemers die getroffen worden door de coronacrisis, steun geboden wordt en dat er alles aan gedaan moet worden dat vraag en aanbod bij elkaar komt. Wij vragen ons echter af, of deze motie hieraan bijdraagt. GS was vorige week in de commissie ook duidelijk in haar reactie op de discussie over dat rapport van CMO STAMM. Gedeputeerde Kuipers liet weten vanuit de Sociale Agenda in nauw contact te staan met de gemeenten, als het gaat over armoede en schulden. Gedeputeerde Brink heeft in diezelfde vergadering ook zijn zorgen geuit en tevens aangegeven dat we niet op de stoel moeten gaan zitten die niet des provincies is. Voorzitter, we wachten graag de reactie van GS op deze motie af alvorens een oordeel te vormen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Roggen. Ik geef het woord aan de heer Pragt van D66.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Inderdaad, vorige week hebben wij in de commissie dit geagendeerd samen met het CDA. Het is uitgebreid besproken. En ook het urgentiebelang van goede schuldhulpverlening aan de ondernemers onderschrijven wij. Alleen, wat ons betreft is deze motie gewoon een doublure van wat toen besproken is, wat toegezegd is, wat ook toegezegd is door de gedeputeerde. Voordat wij een oordeel vellen, wachten we graag het antwoord af van de gedeputeerde, en wat we ermee gaan doen. Dank u wel.

De heer Omlo: Voorzitter, voorzitter.

De voorzitter: Ja, de heer Omlo.

De heer Omlo: Mag ik nogmaals, het is geen directe vraag, maar mag ik nogmaals aandacht voor een onderdeel uit de motie. Dat met name de campagne naast de gemeente te gaan staan om juist die ondernemer te bereiken, dat dát van belang is. En een schepje erbovenop, dat zou heel goed kunnen zijn in het kader van de campagne. Dat is ook even richting de heer Pragt, bij deze.

De voorzitter: De heer Pragt.

De heer Pragt: Ja, dat heb ik gelezen, maar dat is vorige week uitgebreid besproken en dat is ook toegezegd door de gedeputeerde. Dus ik weet niet wat er nieuw aan is.

De heer Omlo: In welke vorm is dat toegezegd? Vraag ik aan de heer Pragt, dank u voorzitter.

De heer Pragt: De letterlijke woorden dat hij samen met de gemeenten een plan zal opstellen om een extra campagne te doen richting de ondernemers om hen te bereiken.

De heer Omlo: Mag ik nog één vraag stellen voorzitter?

De voorzitter: Vooruit, hoewel dit de derde instantie is, maar ga uw gang mijnheer Omlo.

De heer Omlo: In maart vorig jaar heeft de gedeputeerde dit ook al aangegeven. Dat de weg door de MKB's naar 'Ik Ben Drents Ondernemer' goed te vinden is, maar uit onderzoek blijkt dat niet. Wat zegt de heer Pragt daarvan?

De voorzitter: De heer Pragt.

De heer Pragt: Ik denk dat door een grote groep ondernemers de weg prima gevonden wordt naar Ik Ben Drents ondernemer. Dat voor dit onderwerp en voor de schuldhulpverlening die weg daar niet naartoe gevonden wordt en ook niet voor die kleine ondernemers. En daar moet extra aandacht en campagne op gevoerd worden en dat is ook toegezegd.

De heer Omlo: Daarom zeg ik: Steun deze motie.

De heer Pragt: Voor ons oordeel kijken we naar de beoordeling van de gedeputeerde.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Pragt. Ik ga naar mevrouw Dijkers van de SP-fractie.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel voorzitter. Een op zich op het eerst ogend een sympathieke motie. Maar zoals de heer Pragt al aangeeft, vorige week is eigenlijk de toezegging al gedaan om hiermee aan de gang te gaan. Maar ik heb nog iets anders. Wij hebben eens even gegoogeld bij de Kamer van Koophandel. Daar staat de volgende site: Wie helpt mijn bedrijf in crisistijd? Daar zit een adviseur die met je meekijkt en onafhankelijk, zonder belang helpt en inzicht geeft, die de financiële regelingen kent, ondersteunt bij aanvragen, doorverwijst naar andere organisaties. En dan volgen er zeker 11 verwijzingen, waaronder de creditcrisis coach, Over Rood en het meldpunt schuldhulpverlening ZZP. Dus ook vanuit dat perspectief is wellicht wat hier in de motie gevraagd wordt ook wat overbodig, gecombineerd dus met de al eerder gegeven toezegging. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dijkers. De heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Wij staan sympathiek tegenover deze motie. Ik moet wel zeggen, wat erin staat dat komt wel voor groot gedeelte overeen met waar we vorige week over gepraat hebben en ook met de toezeggingen van de heer Brink. Wat ik een beetje mis, maar goed dat kun je er misschien ook nog in lezen, want vorige week was ook de conclusie dat het vooral kleine ondernemers, ZZP'ers zijn, die buiten de regelingen vallen en die ook niet goed de weg weten. In het stuk van CMO STAMM wordt opgeroepen om schuldsanering en bedrijfsadvisering met elkaar te verbinden. Dat staat ook in deze motie. Maar er werd nog een vierde oproep gedaan, namelijk, en de heer Serlie zal er waarschijnlijk van schrikken, dat er een revolverend fonds moest komen. Want, hier staat: een campagne te ontwikkelen die er op gericht is ondernemers met financiële hulpvragen te bereiken. Nou, ik denk hulpvraag dat je financiële problemen hebt. Maar dan zou er ook iets moeten gebeuren dat de financiële problemen een beetje opgelost worden. En ik hoop dan maar, want er staat hier 'verbinden met het MKB-fonds', dat het MKB-fonds dan ook de mogelijkheden heeft om financiële hulp te verlenen, om mensen eventueel op een fatsoenlijke manier te laten stoppen. Dus het is een hele sympathieke motie, maar ik begrijp ook voor een groot gedeelte dat hij overeen komt met de toezegging die we vorige week gekregen hebben. Maar wat ik mis, is het enige harde wat er vorige week in stond: Er zou eigenlijk een revolverend fonds moeten komen, om mensen die buiten alle regelingen vallen, en die kleine ondernemers zijn dat blijkbaar ook, dat die toch geholpen kunnen worden. Maar goed. Ik hoop dan maar dat de invloed op het Drentse MKB-fonds zo groot is, dat die mogelijkheid ook gaat ontstaan, want dan zou het een nog sympathieker motie zijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Uppelschoten. Ik heb nu alle gezichten het woord gegeven die ik voor mij zie. Zijn er nog meer leden van de Staten die het woord willen voeren in eerste termijn?

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, ik zou ook nog graag het woord willen voeren.

De voorzitter: Even kijken, mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie. Ga uw gang.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Ja, volgens mij zijn we allemaal een beetje zoekend naar wat we met deze motie moeten, ook na het debat van vorige week in de commissievergadering. Volgens mij was daar een breed gevoelde steun om iets te doen voor deze groep, niet in geld, maar wel in zorgen dat deze groep bereikt wordt. Daar zijn ook toezeggingen gedaan door de gedeputeerde. Dus wij zoeken ook wel een beetje van: Wat moeten wij dan in dat kader met deze motie? Ik heb het gevoel dat dit een beetje al voorsorteert op de uitvoering van die toezegging, dus zegt hoe het moet. En dat is vrij specifiek. Ik Ben Drents Ondernemer moet specialisten beschikbaar hebben, er moet een campagne komen. En ik ben wel benieuwd naar de reactie van de gedeputeerde op deze motie, of dit inderdaad in lijn is met hoe hij het wil, of dat dit te beperkt is, of... Daar hoor ik graag wat op en dan zullen we op basis daarvan ook kijken of wij deze motie zullen steunen.

De voorzitter: De heer Omlo heeft nog een vraag aan mevrouw Van den Berg. De heer Omlo.

De heer Omlo: Nou, het is niet echt een vraag, maar ik denk dat Mevrouw Van den Berg het juist... Het is het voorsorteren. Er komt wat aan, dat hebben we allemaal vorige week ook geconcludeerd. Nou, laten we dan zorgen dat het klaar is. Dus dat er campagne is en dat de ondernemers bereikt worden. Dat is wat ik zeg bij deze motie.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg nog?

De heer Omlo: Wat wij zeggen met deze motie.

Mevrouw Van den Berg: Het ongeduld van de heer Omlo is te prijzen denk ik. Maar goed, ik heb ook vertrouwen in onze gedeputeerde, dat hij daar echt wel mee bezig is, en ik vraag me af of deze motie niet te beperkend voor hem is, maar dat hoor ik graag.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van den Berg. Zijn er nog meer woordvoerders van de zijde van de Staten? Zo niet, dan zijn we aan het eind gekomen van de eerste termijn over deze motie vreemd aan de orde van de dag over de hulp voor Drentse ondernemers met schulden en geef ik het woord aan gedeputeerde Brink voor zijn eerste termijn. Gedeputeerde Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, dank u wel. Volgens mij, er zijn veel dingen gezegd die ook vorige week al voorbijkwamen. En een aantal noemde dit ook en tegelijkertijd wil ik zoeken van, volgens mij gaf mevrouw Van den Berg dit aan het eind ook aan, volgens mij geeft iedereen het gevoel aan dat er iets moet gebeuren. Volgens mij zijn we het daar met elkaar unaniem over eens. Dus we moeten ook oppassen dat we niet de verschillen gaan zoeken, maar dat wat ons bindt. En wat ons bindt, is dat we ons met elkaar zorgen gemaakt hebben over de economische situatie. Dat we met elkaar gezegd hebben van: Ook ondernemers die normaal de weg niet weten te vinden, die willen wij ondersteunen. Dat willen we. Dat de gemeenten... en dit is volgens mij door iemand gezegd, mevrouw Mentink, de gemeente Meppel doet bijvoorbeeld iets, ik dacht dat de wethouder daar iets doet, en die doet er een schepje bovenop. Maar ik heb ook gezegd: Ik ben ook bereid om daar een schepje extra bovenop te doen. En de heer Pragt en mevrouw Roggen en volgens mij ook de heer Uppelschoten, gaven dat aan. Ik ben bereid om daar een schepje extra bovenop te doen. Zoals deel twee van de motie, nou moet ik eerlijk zijn, ben ik hem net even van mijn scherm kwijt, deel twee geeft ook aan ben je bereid om daar extra te doen. Ja, dat heb ik toegezegd en dat wil ik ook doen. Een campagne starten samen met de gemeenten, samen met de ondernemers. Er werd net even een naam genoemd van de heer Wiggers. De heer Wiggers is voorzitter van de raad van advies van Ik Ben Drents Ondernemer. Die zit daar één op één aan tafel. Ik heb bewust gekozen voor het merendeel aan ondernemers en niet een overheid dan wel semioverheid gestuurd. Wij doen dit voor die ondernemers. Waar ik moeite mee heb, is bijvoorbeeld het tweede puntje, waar het MKB-fonds in staat. Een MKB-fonds is er voor ondernemers die het moeilijk hebben, maar nog wel perspectief, om die te ondersteunen. Ik heb zelfs aangegeven, ik noem het maar even, want we komen nog een keer bij u voor een nieuw krediet, dat ik zeg, ik wil ook impact ondernemen. Daar wel kijken of je daar ook iets extra's voor kunt doen. Er zit een MKB-fonds met gemeenschapsgeld, dat we daar gaan kijken hoeveel mensen die het moeilijk hebben, we kunnen gaan helpen. Of dat nou een ondernemer is of iemand die een werknemer is. Kortom dat zijn taken die voor ons doen. Het MKB-fonds is niet voor schuldhulpverlening, doorverwijzen, is niet voor saneren, maar Ik Ben Drents Ondernemer wel. En Ik Ben Drents Ondernemer, dat heb ik ook vorige week gezegd, die wil naast een ondernemer staan. Stoppen is soms ook een goede keuze voor een ondernemer en daar moet het Ik Ben Drents Ondernemer in ondersteunen. Ik heb gezegd: We willen er een tandje bovenop doen. We willen een campagne gaan voeren. Wij hebben al financieringstafels,

waar trouwens ook banken, de Rabobank, de ABN-AMRO, de RVO zit erbij, al die partijen zitten in zo'n financieringstafel. Die hebben we. De Kredietunie zit daar al bij van de provincie. Kortom veel partijen daar werken we mee samen en doen we samen. Dus ik zie de motie aan de ene kant als overbodig. Als het over het eerste aandachts- streepje gaat, het MKB-fonds, daar ben ik het dus echt niet mee eens, die speelt altijd een rol in doorverwijzing, signalering. Maar dat doen ze. Maar niet in de taak zoals wij denken vorige week breed met elkaar gedeeld hebben, als het gaat om een beetje de weg te vinden naar het juiste loket. Ik geef nog een keer aan, dat is ook gezegd vorige week, dat Meppel er een tandje bij doet. Ja, het is ook de eerste taak van de gemeente, en dan zou ik bijna zeggen de tweede taak van de provincie. Maar we gaan ze wel ondersteunen. Wij hebben wel die ondernemers beter in beeld en daar werd ook even de vraag door de heer Omlo gesteld: Weten al die ondernemers de IBDO te vinden? Nee. Zijn dat er te weinig? Ja. Maar we kunnen wel maximaal doen wat we kunnen. En nogmaals, een campagne opzetten heb ik al toegezegd, dus ja, ik zie de motie als overbodig en ik ontraad dan ook de motie. En ik zie het aan de andere kant ook wel een beetje als een ondersteuning, met name in de eerste bullet, waar ook het MKB-fonds wordt genoemd. En dan is het denk ik niet verstandig om deze motie aan te nemen. In de geest van de motie werken we wel en we hebben ook vorige week in de commissie- vergadering toegezegd. Voorzitter, dat was het. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel heer Brink. Ik kijk of er behoefte bestaat aan een tweede termijn. De heer Omlo.

De heer Omlo: Voor het antwoorden van de gedeputeerde, waarvoor dank. Ik hoop dat hij nog een keer gaat overwegen om toch met name dat laatste zinnetje, de campagne, dat hij daar vol op gaat inzetten. Toch houd ik de motie aan.

De voorzitter: U houdt de motie aan?

De heer Omlo: Ik dien hem wel in, sorry. Excuus.

De voorzitter: Hij is al ingediend, maar u brengt hem in stemming.

De heer Omlo: Ja, dat bedoel ik. Excuses.

De voorzitter: Prima. Nee, maar dat we het even helder hebben voor ons allemaal. De heer Serlie van de VVD-fractie.

De heer Serlie: Die heeft niet om het woord gevraagd.

De voorzitter: Nee, maar ik ga even iedereen langs. Maar u wilt niets meer toevoegen in tweede termijn. Mevrouw Mentink van het CDA. Wilt u nog iets toevoegen?

Mevrouw Mentink: Ja. Mogen wij even een schorsing?

De voorzitter: Ja natuurlijk. Hoeveel minuten wilt u?

Mevrouw Mentink: Ik moet nog even wat overleggen, dus, ik weet niet, een paar minuten?

De voorzitter: 5 minuten? Dan schors ik de vergadering tot, dat is een beetje raar, 14.21 uur. Tot zo meteen.

We hervatten de vergadering. Ik kijk even of de indieners van de motie al hier aanwezig zijn. De heer Omlo, Serlie en mevrouw Mentink. Ja, de heer Omlo. Mevrouw Mentink had een schorsing gevraagd. Even kijken. Ik ga eens even kijken wat het heeft opgeleverd. De heer Omlo geef ik het woord.

De heer Omlo: Wat ik nog even mee kan geven, is: Daar wordt natuurlijk om inbreng gevraagd vanuit PS. Wij hebben deze inbreng gedaan. Laten we het ook niet groter maken dan dat het is, we vragen verwijzingen, wij vragen hulp voor de ondernemers. Ondanks de toezeggingen vragen we ook een campagne. Volgens mij is het allemaal niet zo moeilijk. Ik wil toch de nadruk leggen, dat we misschien niet al te veel moeten focussen op Gedeputeerde Staten, maar ook vanuit PS moeten handelen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik door met mevrouw Mentink.

Mevrouw Mentink: Dank u wel voorzitter. Na de beantwoording van de gedeputeerde, zegt onze fractie dat wij niet meegaan met de motie en dat wij ook de beantwoording van de gedeputeerde voldoende vinden. En we gaan ervan uit dat de gedeputeerde zijn best doet voor de kleine ondernemer, voor de ZZP-er, om dit zo goed mogelijk in kaart te brengen en te vervolgen. Dank u wel.

De voorzitter: Dat betekent dat dus, even voor de goede orde, dat de motie vreemd aan de orde van de dag over Hulp voor Drentse ondernemers met schulden, niet meer wordt mede ondertekend door de fractie van het CDA, maar nog wel door JA21 en de fractie van de VVD...

De heer Omlo: En Forum. en Forum.

De voorzitter: Ja, ik zie het, en Forum. Goed. Dan mevrouw Roggen van de Partij van de Arbeid. Heeft u nog behoefte aan een tweede termijn? Ja, ga uw gang.

Mevrouw Roggen: Voorzitter. Ik had gezegd dat we even de beantwoording van de gedeputeerde wilden afwachten alvorens een definitief standpunt in te nemen. Het standpunt is, dat als de motie inderdaad in stemming wordt gebracht, dat wij tegen zullen stemmen.

De voorzitter: Dan mevrouw, sorry, de heer Pragt van D66.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Ja, we hebben gezien dat het gewoon een doublure is van de commissievergadering van vorige keer. Wij hebben voldoende vertrouwen in de heer Brink, dat hij de toezeggingen die hij vorige week heeft gedaan, zal gaan uitvoeren en in het werk stellen. Dus wij zullen tegen deze motie stemmen, omdat hij overbodig is. Dank u.

De voorzitter: Dank u. Mevrouw Dijkers van de SP.

Mevrouw Dijkers: Ook wij vinden het een overbodige motie. We zullen hem niet steunen.

De voorzitter: De heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Wij willen graag de heer Brink steunen. Wij hebben het idee dat deze motie hem toch een beetje steunt, ook doordat hij ingediend is door de VVD. Dus wij zullen de motie steunen. Maar, ik hoor een ding en dat was wel nieuw

voor mij: In de nota van CMO STAMM waren vier aanbevelingen en de laatste aanbeveling was het revolverende fonds. Zegt meneer Brink nu dat Ik Ben Drents Ondernemer ook gebruikt kan worden voor het saneren van kleine ondernemingen? En dat daar zelfs een budget voor is? Want dat is voor mij helemaal nieuw. Dan wordt de motie alleen nog aantrekkelijker.

De voorzitter: Ik heb juist verstaan dat dat niet het geval is. Maar goed, dat kan de heer Brink denk ik zo meteen nog adstrueren. Mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie. Die zit aan de telefoon. Ik kijk even of zij nog behoefte heeft aan een tweede termijn en zij schudt van nee. Dus dat is zal maar zeggen body language. Dan ben ik aan het eind gekomen van de tweede termijn van de zijde van de Staten en geef ik het woord aan gedeputeerde Brink voor zijn tweede termijn.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter. Laat ik het ook kort houden, volgens mij is alles gezegd. Maar ik wil nog een keer aan de heer Omlo aangeven: Ik heb gezegd, dat er een extra campagne kon komen. Ik heb gezegd, dat we daar extra inzet op willen plegen, ook van het IBDO. Ik heb trouwens niet gezegd heer Uppelschoten, dat daar een budget voor is. Ik heb wel gezegd, dat wij die ondernemers bijstaan in welke keuzes ze ook maken in hun bedrijfsvoering. Natuurlijk zijn wij in principe gericht om te proberen dat mensen kunnen exporteren, dat mensen kunnen groeien, wat voor vragen ze hebben, hoe kunnen we ze helpen ontwikkelen. Maar als er een ondernemer komt, ik heb het moeilijk, en ze vragen het IBDO om te kijken wat ze moeten doen, dan is het IBDO daarvoor. Het IBDO zal zeker doorverwijzen. We gaan een campagne doen. Ik heb donderdag overleg met de Vereniging van Drentse Gemeenten, en opnieuw, maar dan wou ik ook tegen mevrouw Mentink zeggen, ik dank u dat u zei, ik heb dan gehoord wat ik zei. Ik zal het ook proberen waar te maken. Aanstaande donderdag zal ik zeker ook in het VDG-overleg met de gemeenten aangegeven: Hoe kunnen wij zoveel mogelijk van die ondernemers bereiken? Want daar ging het in eerste instantie om. Want we zien wel, wij zitten niet in de schuld-hulpverlening, maar wij kunnen ze wel helpen, want dat is onze taak als provincie om mensen te bereiken. Dat wil ik doen. Het MKB-fonds heb ik al gezegd heeft een andere doelstelling. Het IBDO heeft er zeker aandacht voor. En we willen dat met elkaar doen. Ik kan het niet leuker maken dan ik ook gezegd heb in de commissie, maar ik maak me er wel hard en sterk voor. In die zin zie ik de motie echt als overbodig. En hij klopt ook niet helemaal, omdat het gaat uit het MKB-fonds. Ik zou bijna zeggen: Ik ontraad ook de motie. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel de heer Brink. We zijn aan het eind gekomen van de beraadslaging over deze motie vreemd aan de orde van de dag.

I. Motie vreemd aan de orde van de dag

De voorzitter: We gaan over naar de volgende motie vreemd aan de orde van de dag M 2021-8 over Drentse gemeenten werken mee aan het onderzoek 'Jeugdzorg in het rood' van de SP-fractie Ik geef het woord aan de heer Moinat of mevrouw Dijkers. Ik kijk even. Ik zie mevrouw Dijkers in beeld. Ja fijn. Mevrouw Dijkers, ga uw gang.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel voorzitter. Vanuit 'Follow the Money' en de regionale pers wordt er landelijk groot onderzoek gedaan naar de jeugdzorg in Nederland onder de noemer 'Jeugdzorg in het rood'. Want ondanks dat er € 4,2 miljard naar de jeugdzorg gaat, zijn er enorme tekorten en zijn er kinderen en jongeren met problemen, die in de kou staan. Het gaat ons hier

dus niet om politieke programma's, maar om kinderen die hulp nodig hebben en de mogelijkheid, dat de journalistiek en de media de helpende hand bieden door te onderzoeken hoe deze situatie is ontstaan. Om daar zicht op te krijgen, wordt een landelijk onderzoek gedaan en worden de gemeenten om cijfers gevraagd. Waarom nu deze motie? Vanuit de Drentse gemeenten heeft alleen Aa en Hunze de gevraagde gegevens aangeleverd tot nu toe. Wij denken, dat dit brede onderzoek een landelijk beeld kan geven waar de problemen zitten, om langs die kant ook uiteindelijk oplossingen in gang te kunnen krijgen. We vragen daarom GS om vanuit de provincie de gemeenten te adviseren om mee te werken aan dit onderzoek en zo nodig hierin te faciliteren. Want ook in Drenthe hebben we grote tekorten in de jeugdzorg en blijven hulpvragen onbeantwoord. We nodigen u dus uit, om deze motie te ondersteunen, omdat hier een kans ligt een landelijke analyse te maken en vandaaruit wellicht de mogelijkheid tot verbetering in gang te zetten. Ik lees nu de motie voor, beginnend bij 'Overwegende dat': Follow the Money en regionale media onderzoek doen naar de Jeugdzorg in Nederland en vanuit Drenthe tot nu toe alleen de gemeenten Aa en Hunze alle opgevraagde gegevens heeft aangeleverd. Zijn van mening dat alle Drentse gemeenten zo snel mogelijk de opgevraagde gegevens moeten aanleveren. Roept het college van Gedeputeerde Staten op namens PS de gemeenten aan te schrijven met het verzoek om de gegevens zo snel mogelijk aan de onderzoekers op te sturen. De reactie van de gemeenten op dit verzoek door te sturen naar PS en een voorstel naar PS te sturen indien gemeenten om financiële redenen niet kunnen deelnemen of weigeren aan die vraag te voldoen. En gaan over tot de orde van de dag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dijkers. Even kijken wie hier het woord willen voeren. De heer Blinde van JA21.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Wij hebben toch eigenlijk wel wat vragen aan de SP. Bijvoorbeeld, in deze motie de proactieve rol die wordt gevraagd aan de provincie om de gemeentes te benaderen en van advies te voorzien en ook direct al een helpende hand aan te reiken, mocht reden voor niet meewerken van het journalistieke verzoek, geld zijn. Waarom wacht u niet de omgekeerde situatie af. Dat wanneer gemeenten dat verzoek binnenkrijgen en er niet aan kunnen voldoen, dat die dan de provincie benadert. En dan zou ik zeggen van, dan kan het een rol zijn van de provincie om te zeggen: We gaan ondersteunen daar waar mogelijk. Want het is het is wel een heel belangrijk iets wat onderzocht moet worden. En het gaat al heel lang ernstig fout bij jeugdzorg, dus de intentie en het doel, dat kunnen we zeker steunen. Maar wij zitten een beetje in onze maag qua proactief optreden en dat we niet op de stoel van de gemeenteraad gaan zitten. Dus ik ben even benieuwd hoe andere fracties daar naar kijken en of mevrouw Dijkers daar ook een beetje haar licht op kan laten schijnen. En dan wachten wij even de discussie af voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Dijkers steekt haar hand op en wil haar licht laten schijnen. Mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Het zit hem in de formulering denk ik. Wat is het verschil tussen een proactieve rol of een stimulerende rol? In dit geval gaat het puur om het doel van de oproep aan de gemeente: Werk hier vooral aan mee. En mocht het zo zijn dat, want weet ik dan toevallig van een gemeente, dat het argument daar gegeven is dat het veel tijd kost en inzet om die gegevens op een rij te zetten, bij elkaar te brengen. Als dat de reden is om niet mee te doen, dan zou je mogelijk vanuit de provincie vanuit het belang van een landelijk breed onderzoek, en daar wil je als Drenthe toch ook je input aan geleverd hebben, om vanuit die invalshoek deze oproep te doen. En we gaan zeker niet op de stoel van de gemeente zitten met het doen van een oproep

van: Werk hier vooral aan mee. Dus het is eigenlijk meer van een signaal. En mocht er een knelpunt zijn, dat er ook mogelijk meegedacht kan worden of gefaciliteerd.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dijkers. Ik zie mevrouw, de heer Du Long hier aan mijn linkerzijde, die ook het woord vraagt namens de PvdA-fractie. De heer Du Long.

De heer Du Long: Dank u wel voorzitter. Nou, dit is zeker een belangrijk onderwerp en alle waardering ook voor de inspanningen van Follow The Money en overigens ook andere media. Alleen, wat ons betreft, is dit wel erg ver van wat een provincie zou moeten doen. Wij zullen deze motie dan ook niet steunen. En eigenlijk lijkt het ons ook meer voor de hand liggen, dat de SP bijvoorbeeld via haar eigen fracties in de gemeente in Drenthe die fracties vraagt aan hun gemeenten om mee te werken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Du Long. Ik zie dat mevrouw Dijkers een vraag heeft aan de heer Du Long. Mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Mijn vraag aan de heer Du Long is, of hij diezelfde oproep aan de fracties van de PvdA in die gemeenten gaat doen.

De voorzitter: De heer Du Long.

De heer Du Long: Dank u wel voorzitter. Ik denk dat het meer voor de hand ligt en eigenlijk vind ik dat ook wel een goede suggestie. Maar gaat u dan de motie intrekken?

De voorzitter: Vraag aan mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Ik wacht voorlopig nog even de reacties af en dan zou ik dat via een schorsing ook willen overleggen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dijkers. Ik zie mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Hoewel het onderwerp ons natuurlijk allen aan het hart gaat en belangrijk is, voelen wij toch wel een zekere schroom om deze motie te steunen. Het is echt een huishouden van de gemeente om hier al dan niet een beslissing over te nemen. Daar zullen ze ook vast redenen voor hebben en ik vind het beetje te ver gaan om daar in te treden. Dus, ik vind het niet gepast om hier als Staten een uitspraak over te doen. Dus wij zullen ook niet voor deze motie stemmen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van den Berg. De heer Uppelschoten van de PVV.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mevrouw de voorzitter. Het onderwerp is heel belangrijk. En het is heel goed dat er uitgezocht wordt wat er met de Jeugdzorg niet goed gaat. Maar het lijkt alleen, er staat ook 'Jeugdzorg in het rood', dat alleen over geld gaat. Ik denk dat als van de 12 gemeenten maar 1 gemeente meewerkt, dan zullen er waarschijnlijk wel goede redenen zijn waarom gemeenten dit niet doen. En ik vind het ook een, het woord gebruik ik een beetje betuttelend, dat wij gaan zeggen dat ze mee moeten doen met zo'n onderzoek. Als er al een oproep zou komen, zou de Vereniging van Nederlandse Gemeenten de eigen gemeente moeten aansporen om mee te werken met zo'n onderzoek. Maar als ik dan iets over een onderzoek... Ik zou vooral willen weten, wat gaat er wel goed en wat gaat er niet goed bij de Jeugdzorg? En

welke dingen kunnen ze niet leveren en welke dingen zijn misschien te duur? En dat het niet alleen focust op het geld. Dus ik zit hier ook met... Ik neem gemeenten zeer serieus en dat ze ook volwassen zijn. En 11 van de 12 gemeenten niet meewerken, dan zullen daar waarschijnlijk wel goede redenen voor zijn. Maar ik ken ze dus niet, maar misschien kent mevrouw Dijkers ze, waarom gemeenten het niet doen. Het is het is een raar spanningsveld waar we in zitten. Hoe belangrijk het onderwerp ook is en hoe graag we ook willen weten: Wat gaat er niet goed bij de Jeugdzorg en waarom niet? Dat was het voorzitter.

De voorzitter: De heer Uppelschoten, dank u wel. Even kijken. De heer Pragt van D66.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. De zorgen betreffende de Jeugdzorg, dat deel ik met de andere fracties, zijn groot. Maar toen ik deze motie binnen zag komen, dacht ik in eerste instantie dat hij verkeerd gestuurd was, naar de verkeerde instantie, dat hij bedoeld was voor de gemeenteraad, want het is inderdaad een gemeenteraad kwestie en niet aan de Staten. Het betreft ook nog een private organisatie waar de informatie aan verstrekt moet worden. Ik denk dat het ter beoordeling aan de gemeenten is, om dat al dan niet te doen. En ook wil ik dat graag daar laten liggen en niet overnemen van de gemeenten. Ik vind dat wij niet op de stoel moeten gaan zitten van de gemeenteraad of het gemeentebestuur of het college. Vandaar dat we dus tegen deze motie zullen stemmen, ondanks onze zorg.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Pragt. Mevrouw Meeuwissen van de VVD.

Mevrouw Meeuwissen: Voorzitter dank u wel. De zorgen in het land over de Jeugdzorg wordt breed gedeeld, ook door ons, maar we vinden het een uiterst curieuze motie. Gemeenten gaan natuurlijk zelf over het aanleveren van data aan journalisten en de provincie moet zich daar niet tegenaan bemoeien. Wij zullen ook tegen stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Dekken van het CDA.

De heer Van Dekken: Dank u wel voorzitter. Ik ben er even stil van, want kijk, dit hele onderwerp raakt ons allen inderdaad heel, heel erg stevig. De Jeugdzorg, daar kan zo ongelooflijk veel in beter. Maar ik zou ook willen wijzen op debatten die we ook in dit huis al vaker hebben gehad. Wij schuwen soms 'de grenzen opzoeken vanuit de kerntakendiscussie' ook in dit huis niet. Dat is prima. Zeker wanneer de betrokkenheid op grote onderwerpen in beeld is, moet je die discussie niet uit de weg gaan. Alleen ik vind wel, dat zou mevrouw Dijkers als Neerlandicus ook moeten kunnen begrijpen, dat formuleringen in termen als oproepen, opdrachten, die komen enorm nauw in het politiek bedrijf. Een lang verhaal kort voorzitter: Gegeven de formulering zoals die nu voorligt, zullen wij als CDA deze motie niet steunen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Dekken. Ik kijk nog even naar het scherm, of er nog meer mensen, nog meer leden van onze Staten zich aandienen. Ik hoor een zachte stem, maar ik zie nog geen...

Mevrouw Haan: Dat ben ik, mevrouw Haan.

De voorzitter: Ah, mevrouw Haan, maar ik zie... Ja ik zie u. Helemaal goed. Mevrouw Haan, gaat uw gang, van GroenLinks.

Mevrouw Haan: Ook GroenLinks deelt de bezorgdheid over de problemen in de Jeugdzorg. De journalistiek heeft vragen gesteld aan de gemeenten en de Jeugdzorg is een gemeentelijke gelegenheid. Daar gaan wij als PS niet over en daarom zullen wij ook tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Haan. Zijn er nog meer Statenleden die een bijdrage willen leveren aan deze termijn? Zo niet, dan geef ik het woord aan de heer Jumelet namens het college van GS. De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel voorzitter, die ook kennis heeft genomen van deze motie van de SP en onderschrijft wat eigenlijk alle sprekers tot nu toe hebben gezegd. Namelijk: Jeugdzorg is een heel belangrijk onderwerp, dat ligt bij de gemeenten, in de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Dus daar is geen enkel misverstand over, denk ik, bij alle sprekers maar ook bij het college niet. Maar inderdaad, daar kan ik aansluiten bij uw reacties. Het college vindt ook dat dat echt hoort bij de gemeenten zelf, om op zo'n verzoek in te gaan of niet. Wij moeten als provincie niet treden in de autonomie van de gemeenten. En als we deze motie zouden moeten uitvoeren, dan treden we indirect wel, als we de gemeenten gaan aanspreken, in die rol. En ik heb trouwens ook nog wel even na laten vragen hoe het zit met de motivering om hier niet aan mee te doen. Dat heeft inderdaad te maken met capaciteiten bij gemeenten. Portefeuillehouders hebben samen afgesproken om hier geen energie in te steken. Dat komt ook gewoon omdat ze met andere dingen bezig waren. Onder andere de Jaarrekeningen hadden de aandacht. Dat is denk ik dan op dat moment de afweging. Maar ze zeggen er ook bij, dat gemeenten al aan heel veel onderzoeken meedoen, ook vanuit de Rijksoverheid, om boven tafel te krijgen hoe het nou met die financiën, maar ook met inhoud van de Jeugdzorg op dit moment gesteld is. Want de verzoeken zijn ook om meer geld. Er zijn onderzoeken inmiddels geweest en daarnaast zeggen de gemeenten, dat de journalisten de gevraagde informatie terug kunnen vinden in allerlei andere openbare bronnen. Dus dat geef ik u maar toe. Het gaat inderdaad over onze rol, heel van belang om te benoemen. Het is niet onze rol en het is denk ik ook goed om dat te benoemen. Dat hebben een aantal van u ook gedaan. Maar daarnaast is het aan journalisten ook om andere bronnen te kunnen vinden, om die gevraagde informatie op tafel te krijgen. Voorzitter, dus wij ontraden deze motie.

De voorzitter: Dank u wel gedeputeerde Jumelet. Mevrouw Dijkers van de SP-fractie zie ik haar hand opsteken.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel voorzitter. Wij herkennen natuurlijk wel dat hier sprake is van een spanningsveld. Wij doen nadrukkelijk niet een oproep om op de stoel van de gemeente te gaan zitten. Het is louter een oproep om vooral in dit onderzoek een kans te zien. Ik vind de verwijzing dat dit een curieuze motie zou zijn omdat het over gemeentebestuur gaat, op zich nog wel een bijzondere, omdat wij net een motie hebben besproken over schuldsanering en activiteiten met betrekking tot individuele ondernemers, die ook op het bordje van gemeenten liggen. Maar dat even terzijde. Ik ga even met mijn fractiegenoten overleggen en ik stel voor dat wij aan het begin van het in stemming brengen van de moties en amendementen aangegeven of we deze motie in stemming willen brengen, of dat wij hem terugtrekken.

De voorzitter: Even voor de goede orde. We zouden nu eigenlijk een tweede termijn hebben van de zijde van de Staten, dus ik zou me kunnen voorstellen dat we een korte schorsing hebben nu, zodat in de gelederen van de SP-fractie men even de klokken gelijk kan zetten, want dan horen we of de motie onderdeel blijft uitmaken van de beraadslaging of niet en kunnen we daarna overgaan tot een tweede termijn óf tot het stemmen. Dus ik vraag aan de SP-fractie of men dat

ook een goed idee vindt, om even 5 minuten te schorsen, zodat we vanuit de SP-fractie kunnen horen hoe nu verder rond deze motie.

Mevrouw Dijkers: Ja, oké.

De voorzitter: Ik schors de vergadering voor 5 minuten tot, even kijken, 14.50 uur. Mevrouw Dijkers u heeft uw microfoon nog aanstaan. Dank u wel.

Ik heropen de vergadering en ik hoop dat van de zijde van de SP-fractie er nu een inbreng komt. Ja, ik zie mevrouw Dijkers verschijnen. Fijn. Ik geef het woord aan mevrouw Dijkers van de SP-fractie.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel voorzitter. Dat overleg via de app, dat is toch een dingetje op zich. Het vliegt alle kanten op. Wij zijn in ieder geval blij met alle steun die we toch wel voelen voor zorgen met betrekking tot het onderwerp. En we hebben... we gaan de motie niet in stemming brengen. Maar we willen eigenlijk wel een verzoek doen aan alle collega's die nu vanuit hun zorg ook bepaalde uitingen hebben gedaan, om de motie door te geven aan een gemeentelijk bestuurder, fracties, En daarheen te brengen, zodat we vanuit die invalshoek mogelijk dan toch nog een duwtje kunnen geven. En we gaan kijken op welke manier we Follow The Money in dit onderzoek op een andere manier nog kunnen steunen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Dijkers. Dan constateer ik dat de motie vreemd aan de orde van de dag M 2021-8 van de SP over 'Drentse gemeenten werken mee aan het onderzoek Jeugdzorg in het rood' is ingetrokken en geen deel meer uitmaakt van de beraadslaging. Daarmee kom ik aan het eind van onze beraadslagingen.

J. Stemmingen

De voorzitter: We gaan wij over naar Agendapunt J van onze agenda, dat zijn de stemmingen. Ik vraag u even tijd, want we gaan nu hier nu de boel bij elkaar halen. Ik stel me zo voor, ik kijk naar de griffier: 5 minuten? Ja. We schorsen even voor 5 minuten en gaan daarna stemmen. Dank u wel, tot zo.

Ik heropen de vergadering. En het is fijn als ik in ieder geval de fractievoorzitters straks met hun fractiegenoten in beeld krijg successievelijk, want dan gaan we beginnen met de stemmingen, Agendapunt J. En we gaan in eerste aanleg stemmen over de drie amendementen die zijn ingediend. Dat zijn een drietal amendementen op G-13, het Koersdocument Drentse aanpak stikstof: Amendement A 2021-2, A 2021-3 en A 2021-4. Ik begin bij de fractie van de Partij van de Arbeid. Als ik die eerst in beeld zou kunnen krijgen, dus onder leiding van de heer Loof.

De heer Loof: Goedemiddag.

De voorzitter: Als dan de andere fracties het beeld even zouden kunnen verlaten. Mag ik dat vragen aan mevrouw Zuiker, inderdaad, en de heer Drukker. De heer Uppelschoten. Eens even kijken. Ik zie al een drietal mensen van de PvdA. De heer Du Long zit hier naast mij, dus ik mis nog de heer Loof, en even kijken, de heer Bosch. De heer Loof. Ik zie de heer Bosch, met 'sch'.

De heer Bosch: Ik ben wel aanwezig hoor.

De voorzitter: Ja, maar ik zie u niet. Ja, ik zie u wel, maar dan ben ik nu weer iemand anders kwijt, dat het helpt niet echt. De heer Zwiers is nu verdwenen.

De heer Zwiers: Nou ik ben er ook nog.

De voorzitter: Ja, daar is hij weer. Heel fijn, nu de heer Loof nog.

De heer Loof: Ja, ziet u mij dan niet?

De voorzitter: Nee.

De heer Loof: Nou, ik ben er wel.

De voorzitter: Ik hoor uw stem en ik herken uw stem mijnheer Loof. Edoch, ik zie uw gezicht nog niet.

De heer Loof: Maar ik ben de hele dag al een beetje onzichtbaar.

De voorzitter: Dat is waar, want... Ja, daar bent u. Goed zo, de voltallige PvdA-fractie heb ik in beeld en aan mijn zijde. Mag ik vragen fractievoorzitter: Wat doet de PvdA op amendement A2021-2? En dat is het amendement, even kijken, Aanpassen met een aanvulling.

De heer Loof: We zijn tegen alle drie de amendementen voorzitter.

De voorzitter: Nou, dat schiet dan lekker op. Even voor degenen die met ons meekijken, dat gaat dan dus over het amendement A 2021-2, Aanpassen met een aanvulling voor de Drentse aanpak stikstof. Het amendement A 2021-3 Uitvoeringsprogramma naar Provinciale Staten en het amendement A 2021-4 Vaststellen gebiedsagenda's. En de PvdA-fractie, ik zie iedereen knikken, wordt geacht tegen alle drie de amendementen gestemd te hebben. Dank u wel. Ik stap over naar de fractie van de VVD. Mevrouw Meeuwissen is daar voorzitter. Even kijken.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, ik ben aanwezig.

De voorzitter: Het is fijn als u dat zegt allemaal. Ik zie de heer Moes. Ik zie de heer Serlie nog niet.

De heer Serlie: Jawel.

De voorzitter: Even kijken. Mevrouw Udinga en mevrouw Zwaan. Waar bent u?

Mevrouw Zwaan: Kunt u mij nu zien?

De voorzitter: Nee.

Mevrouw Udinga: Ja hoor, ik ben er.

De voorzitter: Mevrouw Udinga, ik zie u. Mevrouw Zwaan, waar bent u?

Mevrouw Zwaan: Ik ben er.

De voorzitter: Ja, even wat zeggen, dat geldt ook voor de heer. Serlie.

De heer Serlie: Ja, maar ik heb al zo veel gezegd.

De voorzitter: Ja, we zien u. Heel fijn. Oké. Goed zo. Mevrouw Meeuwissen, als het gaat om de amendementen: A 2021-2.

Mevrouw Meeuwissen: Wij zijn tegen alle drie de amendementen.

De voorzitter: Ik zie inderdaad 'knikkers' dus, ik bedoel uw collega's in de fractie knikken. Dank u wel. Het wordt knikker is in deze context niet het juiste woord denk ik. Dank u wel, ik ga naar JA21. Fractievoorzitter de heer Blinde.

De heer Blinde: Hallo voorzitter.

De voorzitter: Mooi zo. De heren Camies, Drukker en Omlo. En de heer Duut is afwezig.

De heer Omlo: Goedemiddag.

De voorzitter: Dank u wel, ik zie de heer Omlo, de heer Drukker, de heer Blinde, maar ik mis nog de heer Camies.

De heer Camies: Ik ben er wel degelijk!

De voorzitter: Wat fijn, maar nou ben ik mijnheer Drukker weer kwijt. Mijnheer Drukker, wilt u nog wat zeggen.

De heer Drukker: Nee, nee, nee.

De voorzitter: Ja zeker. Goed zo. De heer Blinde, wat doet JA21 op amendement A 2021-2?

De heer Blinde: A 2021-2 en A 2021-3, de twee amendementen van D66, daar stemmen wij tegen. Die 'Aanpassen met een aanvulling' en 'Uitvoeringsprogramma PS'. Het amendement A 2021-4 van de Partij van de Dieren, het 'Vaststellen gebiedsagenda's', daar stemmen wij voor.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Blinde. Ik kijk even naar uw collega's. Die knikken instemmend. De heer Drukker knikt niet, maar hij zegt wel iets. Ja, hij knikt nu. Dank u wel. We gaan naar het CDA, de heer Van Dekken, mevrouw Mentink, mevrouw Vedder, de heer Vegter en de heer Zuur. Eens even kijken. Ik zie mevrouw Mentink, ik zie de heer Van Dekken.

De heer Van Dekken: Vrolijke middag.

De voorzitter: Even kijken, waar is mevrouw Vedder, waar is de heer Vegter?

Mevrouw Vedder: Hier ben ik. Hallo.

De voorzitter: Nou ik zie u niet. Mevrouw Vedder, wilt u nog wat zeggen?

Mevrouw Vedder: Ja hoor. Hier ben ik, vanuit Ruinerwold. Ziet u mij?

De heer Vegter: Ik ben er ook.

De voorzitter: Ik hoor de heer Vegter, maar ik zie hem niet en dat geldt ook voor de heer Zuur.

De heer Vegter: Dan gaat u mij nu vanzelf zien.

De voorzitter: Kijk, daar is de heer Vegter, die zit lekker buiten. De heer Zuur.

De heer Zuur: Vanuit Oosterhesselen, ook aanwezig vandaag. Ik praat net zo lang door totdat u ziet dat ik in beeld ben.

De voorzitter: Ja hoor, ik zie u. Fijn mijnheer Zuur. Mijnheer Van Dekken, wilt u ons vertellen wat u op de amendementen doet? A 2021-2,3 en 4

De heer Van Dekken:. Zeker mevrouw de voorzitter. Daar zijn we allemaal op tegen.

De voorzitter: Nou, dat is dan helder. Ik kijk even of ik knikkende gezichten zie, ook uit de tuin. Jazeker, dank u wel. Dan gaan we naar GroenLinks. De heer Nijmeijer, de heer Bos, mevrouw Haan en mevrouw Slagt.

De heer Nijmeijer: Ja goedemiddag.

De voorzitter: Ik mis mevrouw Slagt nog.

Mevrouw Slagt: Goedemiddag.

De voorzitter: Wilt u nog een keer goedemiddag zeggen?

Mevrouw Slagt: Goedemiddag voorzitter.

De voorzitter: Bijzonder.

Mevrouw Slagt: En nog een keertje.

De voorzitter: U heeft uw camera uitstaan.

Mevrouw Slagt: Nog een keer.

De voorzitter: Ja. Fijn. Mijnheer Nijmeijer, kunt u ons vertellen wat GroenLinks doet op de amendementen A2021-2, 3 en 4?

De heer Nijmeijer: De GroenLinks-fractie stemt tegen de drie amendementen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie instemmende gezichten. Even kijken. Ja, ik zie instemmende gezichten. Dank u wel heer Nijmeijer. Dan ga ik naar de PVV. De heren Uppelschoten en Vorenkamp en mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Goedemiddag voorzitter.

De voorzitter: Ja, ik zie mevrouw Kort.

De heer Vorenkamp: Goedemiddag voorzitter. Ik hoop dat ik in beeld ben inmiddels.

De voorzitter: De heer Vorenkamp. Mag ik de heer Uppelschoten nog even?

De heer Uppelschoten: Ja hoor, ik ben er ook. Hoop ik.

De voorzitter: En wil de heer Bos ons verlaten, van GroenLinks.

De heer Uppelschoten: Die wil graag meestemmen met ons.

De voorzitter: Goed zo. Even kijken. Wat doet de PVV-fractie op amendement A 2021-2, Aanpassingen bij aanvullingen.

De heer Uppelschoten: De twee amendementen van D66: Daar zijn we tegen. Het amendement van de Partij voor de Dieren: Daar zijn wij voor.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Uppelschoten. Ik kijk even naar mevrouw Kort en de heer Vorenkamp. Instemmend, ja. Dank u. De ChristenUnie. Mevrouw Van den Berg en de heren Pruisscher, en Veldsema. Mevrouw Van den Berg.

De heer Veldsema: En zijn we in beeld?

De voorzitter: Ja, ik zie de heer Veldsema, maar de andere twee nog niet.

De heer Pruisscher: En nu?

De voorzitter: Even kijken, de heer Pruisscher. Daar hebben mevrouw Van den Berg. Mevrouw Van den Berg!

Mevrouw Van den Berg: Dag voorzitter. Ben ik zichtbaar inmiddels?

De voorzitter: Ja, u bent zichtbaar. Kunt u ons vertellen wat de ChristenUnie op de drie amendementen doet?

Mevrouw Van den Berg: Wij zijn tegen alle drie de amendementen.

De voorzitter: Dank u wel. En knikken uw... ja, uw medefractiegenoten, dank u wel. De SP. Mevrouw Dikkers.

Mevrouw Dikkers: Ja, daar ben ik. Mooi zo. De heer Mäkel en de heer Moinat.

De heer Mäkel-van Luttikhuizen: Hallo.

De voorzitter: De heer Mäkel zie ik, nou de heer Moinat nog. De heer Moinat, kan hij iets zeggen misschien.

De heer Moinat: Ik roep mij ongens, maar ik had de microfoon niet aanstaan.

De voorzitter: Helemaal goed hoor. Ik zie u. Mevrouw Dijkers kunt u ons vertellen wat de SP-fractie doet op de drie amendementen.

Mevrouw Dijkers: Wij zijn tegen amendement A 2021-1 en tegen amendement A 2021-2 en voor amendement A2021-3.

De voorzitter: Dank u wel. Even kijken of de beide fractiegenoten ook knikken. Dat doen ze. D66, mevrouw Kleine Deters en de heer Pragt.

De heer Pragt: Ja, ben ik in beeld?

De voorzitter: Jazeker. Nu mevrouw Kleine Deters nog.

Mevrouw Kleine Deters: Ben ik in beeld?

De voorzitter: Dat klinkt een beetje ... Mevrouw Kleine Deters, wat doet de fractie van D66 op de amendementen, A 2021-2,3 en 4?

Mevrouw Kleine Deters: De D66-fractie is vol overtuiging voor alle drie amendementen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. Ik kijk naar de heer Pragt, die knikt instemmend. Forum voor Democratie. De heer Velzing en de heer Bos.

De heer Velzing: Goedemiddag.

De voorzitter: Ja, de heer Velzing zie ik. De heer Bos nog.

De heer Bos: Goedemiddag.

De voorzitter: Even kijken. Zou u nog iets kunnen zeggen mijnheer Bos?

De heer Bos: Ja

De voorzitter: Olala, ik zie u nog niet.

De heer Velzing: Is de camera aan?

De heer Bos: Ik heb de camera aan. De microfoons storen elkaar.

De heer Velzing: Moet je hem uitzetten.

De heer Bos: Dat heb ik ook gedaan.

De heer Velzing: Ze zien jou niet.

De voorzitter: Nee.

De heer Bos: Nu nog steeds niet?

De voorzitter: Ja, nu wel. Helemaal fijn en we zingen ook niet meer rond met zijn allen. De heer Velzing wat doet Forum voor Democratie op de amendementen? Amendement A 2021-2?

De heer Velzing: Stemmen we tegen.

De voorzitter: A 2021-3?

De heer Velzing: Zijn wij tegen.

De voorzitter: En A 2021-4?

De heer Velzing: A 2021-4 zijn we voor.

De voorzitter: Ik kijk even naar de heer Bos of hij het daarmee eens is. Dat is hij. Dank u wel allebei. Even kijken. Sterk Lokaal is niet aanwezig. Partij voor de Dieren, mevrouw Zuiker tot slot. Even kijken of mevrouw Zuiker...

Mevrouw Zuiker: Ja, hallo, ik ben er. Ziet u mij? Ik praat gewoon net zolang tot u zegt: Ja ik zie u.

De voorzitter: Ja hoor, ik zie u. Wilt u vertellen wat u op de drie amendementen doet namens de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker: Ja, de Partij voor de Dieren stemt voor al de drie amendementen.

De voorzitter: Hartelijk dank, dan schors ik de vergadering voor enkele minuten en gaan we even tellen. Dank u wel.

Ik heropende vergadering met de uitslag van de stemmingen over een drietal amendementen. Amendement A 2021-2 Koersen van het Koersdocument Drentse aanpak stikstof. Dat gaat over het aanpassen met een aanvulling. Daarvoor hebben gestemd 3 Statenleden, daartegen 35. Dit amendement A 2021-2 is verworpen. Het tweede amendement A 2021-3 eveneens over de Drentse aanpak stikstof, Koersdocument, het Uitvoeringsprogramma aan Provinciale Staten. Daarvoor hebben gestemd 3 leden, daartegen 35. Het amendement A 2021-3 is verworpen. Het derde amendement A 2021-4 ook het koersdocument Drentse aanpak stikstof, dat gaat over het Vaststellen van gebiedsagenda's. Daarvoor hebben gestemd 15 leden van de Staten, daartegen 23. Ook dit amendement A 2021-4 is verworpen. We gaan over naar de volgende rondes stemmingen en ik stel voor dat we nu zo wel de voorstellen in stemming brengen als een tweetal moties, M 2021-5 en M 2021-6. En ik begin met de fractie van de partij van de Arbeid en we gaan dan stemmen over G-12, Statenstukken 2021-987, dat is de Investeringsagenda Elektriciteitsnet en waterstof. En over G-13, Statenstuk 2021-994, dat is het Koersdocument stikstof. Dus dat zijn de beide voorstellen, zeg ik ook even voor het verslag. En de beide moties gaan over... een motie van de Partij voor de Dieren, Geen subsidie luchtwassers, M 2021-5. En de andere motie gaat over Hulp voor Drentse ondernemers M 2021-7 en die is van JA21, VVD en Forum voor Democratie. Eens even kijken, ik zie alleen de heer Schomaker op dit moment van de fractie van de Partij

van de Arbeid. En daar is al mevrouw Meeuwissen voor de VVD, maar ik zou graag eerst even de PvdA zien.

De heer Bosch: Ik zal even een opmerking maken, zodat ik ook in beeld kom. Heel fijn mijnheer Bosch.

De voorzitter: Goedemiddag.

De heer Bosch: Goedemiddag.

De voorzitter: Ik mis nu nog mevrouw Roggen, de heer Zwiers... .. Bosch. Nou, ik zie alleen de heer Bosch en de heer Schomaker. Willen jullie allemaal wat zeggen? Wilt u allemaal wat zeggen?

De heer Zwiers: We gaan een poging doen.

De heer Loof: Heeft u mij in beeld voorzitter?

De voorzitter: Nee, de heer Loof hoor ik nu wel, maar ik zie hem niet. De heer Loof.

De heer Loof: Ja, ik ben hier. Ik zit hier.

De voorzitter: Ik zie de heer Loof nu, maar mevrouw Roggen nog niet en de heer Zwiers nog niet.

Mevrouw Roggen: Ik ben er voorzitter.

De voorzitter: Nou, het spijt me, maar mevrouw Roggen wilt u nog iets zeggen, want dit gaat niet goed. Ik zie u gewoon niet.

Mevrouw Roggen: Ik, ik...

De voorzitter: Ja, daar bent u. En de heer Zwiers?

De heer Zwiers: Dan zal ik ook nog een laatste poging doen, hopen dat het lukt.

De voorzitter: Ja hoor. Ik heb nu vijf leden van de PvdA-fractie op het scherm en een hier in de zaal. Mag ik vragen wat de Partij van de Arbeid doet op G-12, Statenstuk 2021-987, de Investeringsagenda elektriciteit en waterstof.

De heer Loof: Daar stemt de Partij van de Arbeid voor.

De voorzitter: En wat doet de PvdA op G-13, het Koersdocument stikstof.

De heer Loof: Daar stemt de PvdA ook voor.

De voorzitter: De motie M 2021-5, Geen subsidie voor luchtwassers.

De heer Loof: Daar zijn wij tegen.

De voorzitter: En de motie M 2021-7 Hulp voor Drentse ondernemers?

De heer Loof: Daar zijn wij ook tegen voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Loof. Ik kijk even of ik knikkende gezichten zie. Ja, die zie ik, ook hier links van mij. Dank u wel. De VVD-fractie graag. Mevrouw Meeuwissen, zag ik net al eventjes.

Mevrouw Udinga: Ik ben ook aanwezig.

De voorzitter: Even kijken, mevrouw Udinga zie ik. Verder zie ik nog niemand.

Mevrouw Zwaan: Ja, ik ben er.

De voorzitter: Mevrouw Zwaan, ook mooi. Mevrouw Meeuwissen mis ik nog en de heren Moes en Serlie.

De heer Serlie: Ik zal een uitgebreid verhaal gaan houden over het liberalisme, misschien dat we dat even in deze pauze kunnen doen, anders blijft het allemaal zo'n schaamteloze vertoning wereldwijd, omdat we steeds zitten te wachten op elkaar, omdat we steeds herrie maken anders komen we niet in beeld.

De voorzitter: Goed zo mijnheer Serlie. Als mijnheer Moes dat nou ook doet, dat bent u compleet.

De heer Moes: Als de heer Serlie zijn mond dichthoudt, dan kom ik ook in beeld.

De voorzitter: Ja, heel goed. Mevrouw Meeuwissen, mag ik vragen wat u doet op Statenstuk 2021-987.

Mevrouw Meeuwissen: Daar zijn wij voor.

De voorzitter: Oké. En Statenstuk 2021-994?

Mevrouw Meeuwissen: Daar zijn we ook voor.

De voorzitter: Dat is het Koersdocument stikstof. Dan de motie M 2021-5, over de subsidie luchtwassers, of geen subsidie luchtwassers.

Mevrouw Meeuwissen: Daar zijn we tegen. En de motie over hulp voor Drentse ondernemers, M 2021-7.

De voorzitter: Daar zijn wij voor.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we... Oh, mag ik nog even de knikkende gezichten. Ja, ja, ja, ja. Oké, heel fijn. Dank u wel. JA21. De heren Blinde, Camies, Drukker en Omlo. Als u alle vier wat zegt.

De heer Blinde: Goedemiddag.

De heer Drukker: Hallo voorzitter.

De voorzitter: Ja ik zie u. Even kijken...

De heer Omlo: Voorzitter, hallo.

De voorzitter: Ik zie de heer Omlo en ik zie de heer Drukker en ik mis dus nog...

De heer Camies: Voorzitter hallo. Ik ben volgens mij ook in beeld als het goed is.

De voorzitter: Ja, mijnheer Camies, daar bent u. Mijnheer Blinde, mag ik u vragen wat JA21 doet op het Statenuk 2021-987, de Investeringsagenda.

De heer Blinde: Daar zijn wij tegen.

De voorzitter: Even kijken. En het Koersdocument stikstof, Statenuk 2021-994?

De heer Blinde: Met tegenzin zijn wij daarvoor.

De voorzitter: Dan dus eigenlijk een verkapte stemverklaring zal ik maar zeggen. Dan de motie M 2021-5, over Geen subsidie luchtwassers.

De heer Blinde: Daar zijn wij tegen.

De voorzitter: En de motie M 2021-7 over Hulp voor Drentse ondernemers.

De heer Blinde: Daar zijn wij voor uiteraard.

De voorzitter: Even kijken naar uw fractiegenoten. Jazeker, dank u wel.

De heer Blinde: Allemaal jaknikkers voorzitter.

De voorzitter: Zo zie je maar weer. De CDA-fractie bij monde van de heer Van Dekken. En die wordt geaccompagneerd door de dames Mentink en Vedder en de heren Vegter en Zuur. Even kijken of u iets kunt zeggen.

De heer Van Dekken: Dag voorzitter.

De voorzitter: Dag de heer Van Dekken, ik zie u.

Mevrouw Mentink: Dag voorzitter. Voorzitter...

De voorzitter: ga door. Mevrouw Mentink zie ik, de rest nog niet.

De heer Vegter: Dag voorzitter.

De voorzitter: Ja, ik hoor u wel mijnheer Vegter. Ja, daar bent u!

Mevrouw Vedder: Hallo voorzitter. Ben ik er ook al?

De voorzitter: Ja, mevrouw Vedder, daar bent u. Nou mijnheer Zuur nog!

De heer Zuur: Goedemiddag voorzitter.

De voorzitter: Helemaal goed. Mijnheer Van Dekken. Wat doet u op Statenstuk 2021-987, de Investeringsagenda elektriciteit en waterstof?

De heer Van Dekken: Zijn wij voor, voorzitter.

De voorzitter: Dan Statenstuk 2021-994, Het Koersdocument stikstof.

De heer Van Dekken: Een helder document, daar zijn we voor.

De voorzitter: De motie M 2021-5, Geen subsidie luchtwassers.

De heer Van Dekken: Daar kunnen we heel kort zijn, daar zijn we op tegen.

De voorzitter: En de motie M 2021-7 over de Drentse ondernemers?

De heer Van Dekken: Toch iets langer voorzitter. Het is geen formele stemverklaring, maar voor ons doet, in tegenstelling tot sommige andere partijen, een keiharde toezegging van gedeputeerde er enorm toe. Dus ook daar zijn we tegen.

De voorzitter: Helder. Ik kijk even naar uw fractiegenoten of er geknikt wordt. Ja, er gaat zelfs een duim omhoog. Dank u wel. GroenLinks. De heren Nijmeijer en Bos en de dames Haan en Slagt. Eens even kijken. Wilt u allemaal iets zeggen, dat helpt. Ik zie mevrouw Slagt. Mevrouw Haan.

Mevrouw Haan: Goede middag.

De voorzitter: Ja mevrouw Haan. De beide heren mis ik nog.

De heer Nijmeijer: Nou, met een beetje toveren gaat nu ook mijn camera aan.

De voorzitter: Inderdaad. De heer Nijmeijer. Alleen nog de heer Bos.

De heer Bos: Dan zal ik ook maar even wat zeggen en hopen dat het opgelost is.

De voorzitter: Zo is het. Wat doet de fractie van GroenLinks op Statenstuk 2021-987?

De heer Nijmeijer: Daar is de fractie voor.

De voorzitter: En op Statenstuk 2021-994, Koersdocument stikstof?

De heer Nijmeijer: Daar is de fractie ook voor.

De voorzitter: De motie M 2021-5 Geen subsidie voor luchtwassers.

De heer Nijmeijer: Daar stemmen wij tegen.

De voorzitter: De motie M 2021-7, De hulp voor Drentse ondernemers.

De heer Nijmeijer: Daar stemmen we ook tegen.

De voorzitter: Even kijken of u wordt geruggesteund? En dat is zo. Dank u wel mijnheer Nijmeijer. Dan gaan we naar de PVV bij monde van de heer Uppelschoten. En ik zie dan ook graag mevrouw Kort en de heer Vorenkamp. Ja, de heer Uppelschoten zie ik.

De heer Vorenkamp: Ben ik al in beeld voorzitter? Nog niet?

De voorzitter: Ja hoor, de heer Vorenkamp is ook in beeld.

Mevrouw Kort: Goedemiddag voorzitter.

De voorzitter: Ook mevrouw Kort zie ik. Fijn. De heer Uppelschoten. Wat doet de PVV over het Statenstuk 2021-987, De Investeringsagenda elektriciteit en waterstof?

De heer Uppelschoten: Daar zijn we tegen.

De voorzitter: En het Statenstuk 2021-994, Koersdocument stikstof?

De heer Uppelschoten: Daar zijn we ook tegen.

De voorzitter: En de motie M 2021-5, Geen subsidie luchtwassers.

De heer Uppelschoten: Daar zijn we tegen.

De voorzitter: En last but not least, de motie M 2021-7?

De heer Uppelschoten: Daar zijn wij voor.

De voorzitter: Oké. Ik kijk even naar uw beide collega's en die zijn instemmend. Dank u wel. De ChristenUnie. Mevrouw Van den Berg, de heren Pruisscher en Veldsema.

Mevrouw Van den Berg: Dank voorzitter.

De voorzitter: Ja, dag mevrouw Van den Berg. Even kijken. Ik zie mijnheer Uppelschoten nog.

De heer Uppelschoten: Ik scheer me weg. Ik scheer me weg.

De heer Pruisscher: Denk je net dat hij het licht heeft gezien.

De voorzitter: Krijg je dit weer mijnheer Pruisscher. Ik zie u wel, maar de heer Veldsema nog niet.

De heer Veldsema: Nou, een oprecht gemeend goedemiddag. Nu wel?

De voorzitter: Ja, heel goed. Mevrouw Van den Berg, Statenstuk 2021-987, Investeringsagenda elektriciteit en waterstof. Wat doet de ChristenUnie?

Mevrouw Van den Berg: Daar zijn wij voor.

De voorzitter: Dan Statenstuk 2021-994, Het Koersdocument stikstof.

Mevrouw Van den Berg: Daar zijn wij ook voor.

De voorzitter: De motie M 2021-5, Geen subsidie luchtwassers?

Mevrouw Van den Berg: Daar zijn we tegen.

De voorzitter: En de motie M 2021-7, Hulp voor Drentse ondernemers.

Mevrouw Van den Berg: Daar zijn we ook tegen.

De voorzitter: Even kijken naar uw beide fractiegenoten. Ja. Helder. Dank u wel. We gaan naar de SP, mevrouw Dijkers en de heren Mäkel en Moinat. Mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Ja goedemiddag.

De voorzitter: Even kijken, ik zie nog geen, mevrouw Dijkers zie ik. De beide heren?

De heer Moinat: Ik doe de microfoon aan en ga praten en dan hoop ik dat alles....

De voorzitter: Dat gaat heel goed.

De heer Mäkel-van Luttikhuisen: Ben ik ook zichtbaar?

De voorzitter: We zien u. En nu nog... De heer Mäkel mis ik nog.

De heer Mäkel-van Luttikhuisen: Ja, ben ik nog niet zichtbaar?

De voorzitter: Ja, nu wel.

De heer Mäkel-van Luttikhuisen: Fijn.

De voorzitter: Mevrouw Dijkers, mag ik aan u vragen wat de SP-fractie doet op de Investeringsagenda elektriciteit en waterstof, Statenstuk 2021-987?

Mevrouw Dijkers: Daar zijn wij voor.

De voorzitter: En Statenstuk 2021-994, Het Koersdocument stikstof?

Mevrouw Dijkers: Daar zijn wij voor.

De voorzitter: De motie M 2021-5, De luchtwassers.

Mevrouw Dijkers: Daar zijn wij voor.

De voorzitter: En last but not least, de motie M 2021-7, Hulp voor Drentse ondernemers.

Mevrouw Dijkers: Daar zijn wij tegen.

De voorzitter: Ik kijk even naar u beide collega's. Kunt u een duim opsteken heren of knikken of zoiets? Ik zie een duim van de heer... oh, ik zie de heer Moinat heel zuinigjes doen. Bent u voor of tegen? Ja, u bent voor. Mooi. Dank u wel alle drie. D66, mevrouw Kleine Deters en de heer Pragt.

De heer Pragt: Ja, ik ben aanwezig.

De voorzitter: Ik zie u al. Nee, ik zie mevrouw Dijkers nog. En ik wil graag mevrouw Kleine Deters zien.

Mevrouw Kleine Deters: Ik ben denk ik ook in beeld voorzitter.

De voorzitter: Ja hoor, zeker nu wel. We gaan de voorstellen langs. Statenuk 2021-987, De Investeringsagenda elektriciteit en waterstof. Wat doet D66 daar?

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, zoals onze inbreng is geweest: Van harte ondersteunen wij dit voorstel.

De voorzitter: Prima. Dan het Koersdocument stikstof, Statenuk 2021-994.

Mevrouw Kleine Deters: Ja voorzitter, daar zou ik toch graag een stemverklaring namens de D66-fractie voor willen afleggen, gezien het document en het debat dat we daarover vandaag gehad hebben. D66 ziet dat Koersdocument als een goede inventarisatie en analyse van de vraagstukken die voor ons liggen. Wij missen echter het 'Staan voor onze Drentse verantwoordelijkheid' en de keuzes die we daarin maken. Het debat daarover heeft ons dusdanig teleurgesteld, dat er niet meer urgentie en verantwoordelijkheid uit gebleken is. En wij vrezen dat wij Drenthe daarmee op slot zetten en zelfs het prachtige Deltaplan dat gemaakt is, dat dat onuitvoerbare wordt door het ontbreken van keuzes. Dus voorzitter, daarom zal D66 tegen het Koersdocument stemmen.

De voorzitter: Oké, dan de moties. M 2021-5, Geen subsidie luchtwassers.

Mevrouw Kleine Deters: Daar stemmen wij voor.

De voorzitter: En de andere motie M 2021-7 Hulp voor Drentse ondernemers.

Mevrouw Kleine Deters: Daarvan hebben we aangegeven dat dat een volstrekt overbodige motie is. Omdat de toezegging van gedeputeerde in de commissie voldoende was en het exact hetzelfde is als de vermelding in de motie. Dus vanwege overbodig zijn, stemmen wij tegen de motie.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. En ik zie de heer Pragt knikken. Dank u wel D66. Ik ga naar Forum voor Democratie, de heren Velzing en Bos.

De heer Velzing: Hallo.

De heer Bos: Hallo.

De voorzitter: De heer Bos, ja. En de heer Velzing ook, fijn. Statenstuk 2021-987.

De heer Velzing: Daar stemmen wij tegen.

De voorzitter: Tegen. En Statenstuk 2021-994, het Koersdocument...

De heer Velzing: Daar zijn we ook tegen.

De voorzitter: Motie M 2021-5, Geen subsidie luchtwassers.

De heer Velzing: Daar stemmen wij tegen.

De voorzitter: Motie M 2021-7, Hulp voor Drentse ondernemers.

De heer Velzing: Daar stemmen we voor.

De voorzitter: Ik kijk even naar de heer Bos of hij het daarmee eens is. Zeker. Dank u wel. Dan ga ik last but not least naar mevrouw Zuiker van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Zuiker: Goiedag.

De voorzitter: Goeiemiddag. Ja. daar bent u. Oké. Mag ik ook aan u vragen wat de Partij voor de Dieren doet op de Investeringsagenda elektriciteit en waterstof?

Mevrouw Zuiker: Ja, zoals ik al in mijn maidenspeech heb verteld, zijn wij daar tegen, vanwege het besluit zoals dat voorligt.

De voorzitter: Nogmaals gefeliciteerd met uw maidenspeech. Dat hoort er gewoon bij. Dan Statenstuk 2021-994, Koersdocument stikstof.

Mevrouw Zuiker: Zijn wij tegen.

De voorzitter: De motie M 2021-5 van de Partij voor de Dieren over geen subsidie voor luchtwassers.

Mevrouw Zuiker: Daar zijn wij voor.

De voorzitter: En de motie M 2021-7, Hulp voor Drentse ondernemers.

Mevrouw Zuiker: Daar stemmen wij voor.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Zuiker. Dan zijn we aan het eind gekomen van deze stemmingen en we gaan even tellen. Ik kom zo weer bij u terug om onze Statenvergadering af te sluiten en u de uitkomst van de stemmingen te melden. Tot zo.

Ik heropen de vergadering. En het is wel fijn als een aantal van u in ieder geval, leden van de Staten, even uw camera aanklikt, want dan kan ik niet iedereen zien, maar wel bijna iedereen. En dat is toch fijner, want we zijn bijna aan het eind van onze Statenvergadering van vandaag gekomen. Kunnen we elkaar nog even in de ogen kijken. Ik geef u de uitslag van de stemmingen. Op Statenstuk 2021-987, De Investeringsagenda elektriciteit en waterstof, hebben 28 leden voor dit stuk gestemd, 10 tegen, waarmee dit Statenstuk is aanvaard. Dan kom ik bij het Koersdocument Drentse aanpak stikstof, Statenstuk 2021-994. Voor dit document hebben 30 leden gestemd, tegen 8, waardoor dit document ook is aanvaard. Dan de motie M 2021-5, Geen subsidie voor luchtwassers, van de Partij voor de Dieren. Voor hebben gestemd 6 leden, tegen 32. Deze motie is verworpen. En de laatste motie, Hulp voor Drentse ondernemers M 2021-7, van de zijde van JA21, VVD en Forum. Voor hebben gestemd 15 leden, tegen 23. Deze motie is verworpen.

K. Sluiting

De voorzitter: We zijn aan het eind gekomen van onze Statenvergadering. Statenleden en natuurlijk ook een ieder die met ons meekijkt, het blijft een beetje afstandelijk de hele tijd, dat we elkaar zo via de schermen bejegenen. Maar er gloort hoop aan het eind van de tunnel. Want ik weet niet hoe het u vergaat, maar ik heb mijn eerste vaccinatie gehad. Ik hoop dat velen mij zullen volgen, opdat wij zo snel mogelijk gewoon weer met zijn allen hier in onze Statenzaal kunnen zitten en gewoon weer fysiek met elkaar in conclaaf kunnen. Dat zou toch wel heel mooi zijn. Ik wens u een prachtige dag verder. Het is misschien een beetje koud buiten, maar de zon schijnt wel en ik hoop echt oprecht dat wel elkander snel weer zullen tegenkomen. Tot ziens allemaal. We wuiven even hier vanuit de Statenzaal. Dag!